

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Orkland kommune

Arkivsak: 22/190
Møtedato/tid: 20.09.2022 kl. 09:00
Møtested: Storstua på Hamnahaugen Helse og Omsorgssenter

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Eva J. Bekkavik på telefon 468 51 950, eller e-post: eva.bekkavik@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 13.09.2022

Espen Tørset (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
20/22	Hamnahaugen Helse og Omsorgssenter - orientering til kontrollutvalget
21/22	Lensvik skole - orientering til kontrollutvalget
22/22	Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter - kommunedirektørens orientering om prosjektmetodikk
23/22	Forvaltningsrevisjonsrapport vann og avløp
24/22	Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Orkland Energi Holding AS - orientering til kontrollutvalget
25/22	Budsjettkontroll pr. 31.08.2022
26/22	Forslag til budsjett 2023 med økonomiplan 2023-2026 for kontrollutvalget
27/22	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
28/22	Opplæring til kontrollutvalget
29/22	Referatsaker
30/22	Eventuelt
31/22	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Hamnahaugen Helse og Omsorgssenter - orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Orkland kommune	20.09.2022	20/22
Saksbehandler	Eva J. Bekkavik	
Arkivkode	FE-033	
Arkivsaknr	20/254 - 36	

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra Hamnahaugen helse og omsorgssenter til orientering.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har i sin års- og møteplan for 2022 (sak 49/21, møte 07.12.2021) satt opp to virksomhetsbesøk i 2022.

På kontrollutvalgets møte 1. mars 2022 ble det under sak 9/22 Eventuelt, protokollert at utvalget ønsket å besøke Hamnahaugen helse og omsorgssenter i forbindelse med utvalgets møte 7. juni.

Kontrollutvalgets møte ble flyttet fra 7. til 14. juni. Hamnahaugen helse og omsorgssenter hadde ikke anledning til å ta imot kontrollutvalget 14. juni så besøket ble flyttet til utvalgets møte 20. september.

Kontrollutvalget har gitt følgende innspill til temaer de ønsker orientering om:

- Dette er et omsorgssenter som får veldig mye positiv omtale; hva gjør de for å lykkes, hvordan deler de med de andre helsetunene i kommunen, og hvilke utfordringer står de i og for årene framover med en stor økning av eldre med behov for omsorgstjeneste ?
- Hvordan de planlegger dagene og turnusen ?
- Få høre hva de som bor der synes
- Omvisning

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til orienteringen som blir gitt i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Lensvik skole - orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

21/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 20/254 - 37

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra Lensvik skole til orientering.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har i sin års- og møteplan for 2022 (sak 49/21, møte 07.12.2021) satt opp to virksomhetsbesøk i 2022.

I forbindelse med at kontrollutvalget skal avholde dagens møte på Hamnahaugen helse og omsorgssenter, så ønsket kontrollutvalget å besøke Lensvik skole også.

Kontrollutvalget protokollerte følgende:

Kontrollutvalget ønsker å besøke Lenvik skole når utvalget allikevel skal til Lensvik denne dagen. Kontrollutvalget ber sekretariatet om å høre om dette lar gjøre.

Kontrollutvalgets sekretariat har vært i kontakt med kommunedirektøren, samt rektor for Lensvik skole, og et besøk på skolen er avtalt til rett etter omvisning og orientering på Hamnahaugen helse og omsorgssenter.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til orienteringen som blir gitt i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter - kommunedirektørens orientering om prosjektmetodikk

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

22/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 20/344 - 18

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjon av byggeprosjekter - orientering om prosjektmetodikk

Saksopplysninger

Kommunedirektøren ga i brev av 23.11.2021 en tilbakemelding til kontrollutvalget om oppfølging av revisors anbefalinger i rapportens punkt 6.2.

I tillegg ga kommunedirektøren v/kommunejurist en muntlig orientering i kontrollutvalgets møte 7. desember 2021 (sak 44/21).

Kontrollutvalgets sekretariat sa i sin konklusjon i sak 44/21 at kommunedirektøren var kommet godt i gang med oppfølging av kommunestyrets vedtak. Utkast til prosjektmetodikk for investeringsprosjekter innen bygg og anlegg var planlagt gjennomført innen februar 2022. Presentasjon av metodikken for ledergruppen og hovedutvalg teknisk var planlagt henholdsvis i mars og mai 2022. På bakgrunn av at metodikken ville bli presentert og implementert i 2022 ville det være hensiktsmessig at kontrollutvalget ba om en ny orientering om status på arbeidet med prosjektmetodikken før utvalget avslutter forvaltningsrevisjonen.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak i sak 44/21:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om prosjektmetodikken, orienteringen gis på utvalgets siste møte før sommeren 2022.

Kontrollutvalgets sekretariat har i brev av 18.05.2022 bedt kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget en orientering om prosjektmetodikken på utvalgets møte 14.06.2022.

Kommunedirektøren var opptatt i ledermøte 14. juni, orienteringen ble på bakgrunn av dette flyttet til utvalgets møte 20. september 2022.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til kommunedirektørens orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Orkland kommune
Postboks 83
7301 ORKANGER

Vår saksbehandler: Eva J. Bekkavik, tlf. 468 51 950
E-post: eva.bekkavik@konsek.no
Deres ref.:
Vår ref.: 20/344-17
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 18.05.2022

Forvaltningsrevisjon av byggeprosjekter - orientering om prosjektmetodikk

På kontrollutvalgets møte 7. desember 2021 ble det under sak 44/21

Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter - kommunedirektørens oppfølging av vedtak, vedtatt å be kommunedirektøren om en orientering om prosjektmetodikken.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om prosjektmetodikken, orienteringen gis på utvalgets siste møte før sommeren 2022.

Under henvisning til kontrollutvalgets vedtak i sak 44/21, ber vi herved om at kommunedirektøren i Orkland kommune orienterer på kontrollutvalgets møte 14.06.2022.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Kopi til:
Kontrollutvalgets leder
Ordfører

Forvaltningsrevisjonsrapport vann og avløp

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

23/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 21/271 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om vann og avløp til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - Få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
 - Gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnett
 - Beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
 - Utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
 - Oppdatere beredskapsplan for vann
 - Sikre at utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig
 - Sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
 - Sikre at rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig
 - Sikre at kommunen har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
 - Gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
 - Sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp innen 31.03.2023.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport vann og avløp

Saksopplysninger

Kontrollutvalget og kommunestyret har gjennom utarbeidelsen og vedtak av plan for forvaltningsrevisjon for 2020 – 2024, lagt premissene for forvaltningsrevisjonsarbeidet ut 2024.

På kontrollutvalgets møte 21. september 2021 bestilte utvalget en forvaltningsrevisjon om vannforsyning og avløp i Orkland kommune.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i perioden februar til august 2022.

Revisjon Midt-Norge SA har på bakgrunn av bestillingen fra kontrollutvalget formulert følgende problemstillinger for prosjektet:

Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?

- Drikkevannskvalitet og informasjon om dette til innbyggerne
- Distribusjonssystem
- Internkontrollsystem
- Tilstrekkelig drikkevann
- Sikkerhet rundt drikkevannskilder

Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?

- Oversikt over avløpsanlegg, samt behov for vedlikehold og oppgradering
- Rensekrav
- Distribusjonssystem iht. behov

- Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver?

Revisjonens konklusjon

Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?

Revisor konkluderer med at kommunens drikkeforsyning i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet. Det er imidlertid behov for tilstrekkelig med drikkevann for å sikre framtidens behov. Det er også behov for å gjøre tiltak for å redusere lekkasjer på ledningsnettet. Reduksjon av lekkasjer vil kunne avdempe behovet for å øke kapasiteten på drikkevann noe. Det er gode muligheter for innbyggerne til å skaffe seg informasjon om drikkevannet på kommunens hjemmeside. Dersom det er behov for å gi innbyggeren mer akutt informasjon, eksempelvis kokevarsel, er det etablert systemer for å gi ut slik informasjon på SMS. Det er noe forbedringspotensial i internkontrollen, ved å etablere eksempelvis rutiner og planer for gjennomføring av drift og vedlikehold.

Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?

Kommunens avløpssystem er i hovedsak av tilstrekkelig kvalitet, men det er underdimensjonert. Det er forbedringspotensial i å sikre at avløpsanleggene driftes innenfor tillatelsen som er gitt.

Orkland kommune sikrer ikke i tilstrekkelig grad at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver.

Revisors anbefaling

Kommunen bør:

- Få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
- Gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnettet
- Beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
- Vurdere å utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
- Oppdatere beredskapsplan for vann
- Vurdere om utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig
- Sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
- Vurdere om rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig
- Sikre at de har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
- Gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
- Sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig

Vurdering

Kontrollutvalgets sekretariat mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for forvaltningsrevisjonen, og at rapporten gir nyttig informasjon om vann og avløp i Orkland kommune.

Revisor har svart ut revisjonskriteriene for prosjektet i rapportens pkt. 2.4, 3.4 og 4.4. Her fremkommer det mye god informasjon som gir kommunestyret gode styringssignaler blant annet når det gjelder kartlegging, planarbeid og utskiftingstakt på ledninger. Orkland kommune har til dels store utfordringer på disse områdene.

Revisors anbefalinger er tatt inn i forslag til vedtak punkt 2. Med bakgrunn i den informasjonen som kommer frem i rapportens pkt. 2.4, 3.4 og 4.4 så har kontrollutvalgets sekretær spisset noen av anbefalingene.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at kommunedirektøren følger opp kulepunktene.

Orkland kommune

FR1191

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Orkland kommunes kontrollutvalg i perioden februar 2022 til august 2022.

Kontrollutvalget skal påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt c). Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger¹.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt-norge.no.

Verdal, 09.09.2022

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Eirik Gran Seim

Forvaltningsrevisor

¹ Kommuneloven § 23-3, 1.ledd

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget i Orkland kommune. Vi undersøker oppfølging og kvalitet av vann og avløp i kommunen.

I **første problemstilling** konkluderer vi med at kommunens drikkeforsyning i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet. Det er imidlertid behov for tilstrekkelig med drikkevann for å sikre framtidens behov. Det er også behov for å gjøre tiltak for å redusere lekkasjer på ledningsnett. Det er noe forbedringspotensial i internkontrollen, ved å etablere eksempelvis rutiner og planer for gjennomføring av drift og vedlikehold.

I **andre problemstilling** konkluderer vi med at kommunens avløpssystem i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet, men det er underdimensjonert. Det er forbedringspotensial i å sikre at avløpsanleggene driftes innenfor tillatelsen som er gitt.

I **siste problemstilling** konkluderer vi med at Orkland kommune ikke i tilstrekkelig grad sikrer at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunen bør få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
- Kommunen bør gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnett
- Kommunen bør beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
- Kommunen bør vurdere å utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
- Kommunen bør oppdatere beredskapsplan for vann
- Kommunen bør vurdere om utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig
- Kommunen bør sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
- Kommunen bør vurdere om rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig
- Kommunen bør sikre at de har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
- Kommunen bør gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
- Kommunen bør sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	8
1.1 Bestilling	8
1.2 Problemstillinger	8
1.3 Metode	9
1.4 Bakgrunn.....	10
1.5 Ordforklaring.....	13
2 Vannforsyningsens kvalitet.....	14
2.1 Problemstilling	14
2.2 Revisjonskriterier	14
2.3 Funn.....	14
2.3.1 Drikkevannskvalitet	14
2.3.2 Informasjon til innbyggerne om vann.....	17
2.3.3 Plan for vedlikehold og fornying	18
2.3.4 Oversikt over ledningsnettet.....	19
2.3.5 Distribusjonssystemet	19
2.3.6 Internkontrollsystem for vannanlegg.....	21
2.3.7 Reservevann.....	22
2.3.8 Farekartlegging	23
2.3.9 Kapasitet.....	24
2.3.10 Utskiftning	27
2.4 Vurdering.....	28
2.5 Konklusjon.....	31
3 Avløpssystemets kvalitet	33
3.1 Problemstilling	33
3.2 Revisjonskriterier	33
3.3 Funn.....	33
3.3.1 Oversikt over anlegg	33
3.3.2 Kapasitet.....	34
3.3.3 Dokumentert behov for vedlikehold og oppgraderinger	36
3.3.4 Beredskaps- og vaktordning	38
3.3.5 Rutiner for praktisering av rensekrav.....	39
3.3.6 Oppfølging av avløpsanlegg	40
3.4 Vurdering.....	40
3.5 Konklusjon.....	41
4 Utslipp fra private avløpsanlegg.....	43
4.1 Problemstilling	43
4.2 Revisjonskriterier	43
4.3 Funn.....	43

4.3.1	Ansvar for private avløpsanlegg	43
4.3.2	Oversikt	44
4.3.3	Tilsyn	46
4.3.4	Gebyr	48
4.4	Vurdering	48
4.5	Konklusjon og anbefalinger	50
5	Høring	51
6	Oppsummering av konklusjoner og anbefalinger	52
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier		53
	Vannanlegg	54
	Avløpsanlegg	61
	Private avløpsanlegg	63
Vedlegg 2 – Høringssvar		66

Tabell

Tabell 1.	Intervjuoversikt	9
Tabell 2.	Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater	15
Tabell 3.	Utvalgte vannprøver siste 12 måneder	16
Tabell 4.	Innmeldte saker til GataMi i 2021	17
Tabell 5.	Innmeldte saker til GataMi i 2022 fram til august	17
Tabell 6.	Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje	19
Tabell 7.	KOSTRA-tall for mengde vann	25
Tabell 8.	Vann som produseres pr døgn på vannverkene	26
Tabell 9.	KOSTRA-tall for andel fornyet ledningsnett	27
Tabell 10.	Oversikt over antall meter ledninger lagt i ulike perioder	28
Tabell 11.	KOSTRA-tall for avløp i Orkland	34
Tabell 12.	Rensegrad på større anlegg i 2020	35
Tabell 13.	Kommunalt spillvannsnett i Orkland 2021	35

Figurer

Figur 1.	Kommunens organisasjonskart	12
Figur 2.	Eksempel på struktur for vann og avløp	13
Figur 3.	Oversikt over bestillinger av tiltak med frist i Gemini Portal	20
Figur 4.	Bestilte kontroller med frist i Gemini Portal	37
Figur 5.	Eksempel på informasjon som ligger i matrikkelen	45

Figur 6.	Eksempel på korrespondanse mellom kommunen og anleggseier	46
Figur 7.	Del av skjermbilde fra MinTank.no	47

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Med bakgrunn i Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024, bestilte kontrollutvalget i Orkland kommune en forvaltningsrevisjon med tema vann, avløp og grunnforurensning. Kontrollutvalget vedtok prosjektplan i sak 39/21 med følgende tillegg:

- Har Orkland kommune nok drikkevann?
- Er sikkerheten rundt drikkevannskildene i henhold til regelverket?

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

- Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?
 - Drikkevannskvalitet og informasjon om dette til innbyggerne
 - Distribusjonssystem
 - Internkontrollsystem
 - Tilstrekkelig drikkevann
 - Sikkerhet rundt drikkevannskilder
- Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?
 - Oversikt over avløpsanlegg, samt behov for vedlikehold og oppgradering
 - Rensekrav
 - Distribusjonssystem iht. behov
- Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebyggt strøk langs vann og elver?

Det var også bestilt en siste problemstilling, som ikke besvares i denne rapporten:

- Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?

I oppstarten av prosjektet gjorde kommunen revisor oppmerksom på at det var en pågående etterlevelsesrevisjon i Riksrevisjonen av miljøtiltak for å redusere forurensningen fra nedlagte gruver som Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) eier. Gruven på Løkken inngår i utvalget. I dette prosjektet ser Riksrevisjonen på om NFDs oppfølging av forurensningen i gruvene er i tråd med forurensningsloven. NFD er grunneier og eier av Løkken gruve. Prosjektet omfatter ikke Orkland kommunes rolle spesielt, men oppfølgingen av Løkken gruve fra NFDs side vil omtales. Miljødirektoratet har gitt pålegg om grenseverdier for kobberkonsentrasjon og årlig

vannovervåkning ved Løkken. Direktoratet for mineralforvaltning følger opp påleggene på vegne av NFD. Riksrevisjonens rapport vil bli offentlig tilgjengelig høsten 2022. Kontrollutvalget valgte på bakgrunn av dette å avvente siste problemstilling i denne forvaltningsrevisjonen, fram til man ser hva som kommer frem av Riksrevisjonens undersøkelse. Siste problemstilling er derfor ikke undersøkt i dette prosjektet.

1.3 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs² standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Orkland kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Intervju

Oversikt over gjennomførte intervju finnes i tabellen under.

Tabell 1. Intervjuoversikt

Dato	Informant	Sted
16.03.2022	Oppstartsmøte: Kommunedirektør, kommunalsjef samfunn, avdelingsleder vann og avløp, klima- og miljøkoordinator, enhetsleder tekniske tjenester, rådgiver landbruk/naturforvaltning (sistnevnte på Teams)	Orkland rådhus
07.04.2022	Avdelingsleder vann og avløp, fagleder vann, fagleder avløp	Videomøte
04.05.2022	Konstituert enhetsleder plan- og byggesak	Videomøte

I oppstartsmøtet presenterte kommunen seg, og revisor gjennomgikk bakgrunn for bestillingen, prosjektplan og fremdrift for prosjektet. Revisor hadde også forberedt noen supplerende spørsmål. I de andre intervjuene har revisor forberedt en semistrukturert intervjuguide. Referat fra alle intervjuene ble sendt til samtlige informanter for gjennomgang og bekreftelse. Alle referatene er bekreftet.

² www.nkrf.no

Revisor har vurdert det som hensiktsmessig å gjennomføre videre datainnsamling etter oppstartsmøtet via videomøte. Dette da temaet anses å være lite sensitivt og vi tror vi hadde fått samme informasjon ved fysisk tilstedeværelse.

Noe informasjon har blitt samlet inn via epost i etterkant av intervjuene. Koordinator for Orklavassdraget vannområde, Mattilsynet og Statsforvalteren har blitt stilt spørsmål via epost.

Dokumentgjennomgang

Revisor har etterspurt og fått tilsendt dokumentasjon fra kommunen. De mest sentrale dokumentene er:

- hovedplan vann og avløp
- skjermbilder fra systemer
- eksempler på tilbakemeldinger fra ReMidt
- driftsplaner
- ROS-analyser
- KOSTRA-tall
- Farekartleggingsskjema

Revisor har også innhentet data fra kommunens hjemmeside og innsynsløsning for politiske saker.

Vurdering av metode

Revisor vurderer at den innsamlede dokumentasjonen i kombinasjon med intervjuer, bidrar til å sikre et tilstrekkelig datagrunnlag i rapporten. Dokumentgjennomgangen er viktig for å se hvordan og om kommunen kan dokumentere planer, rutiner og lignende. Intervju er egnet til innsamling i dette prosjektet for å supplere, forklare og utdype de dataene vi finner i dokumentasjonen. Det er mulig at et bredere tilfang av informanter kunne gitt ytterligere informasjon om hvordan vann og avløp oppleves. De innsamlede dataene gir et tilstrekkelig grunnlag til å gjøre vurderinger og svare ut problemstillingene.

1.4 Bakgrunn

Rapporten «State of the Nation» fra Rådgivende Ingeniørers forening fra 2021 vurderer at det norske ledningsnettets innen vann og avløp har betydelige svakheter.

Tilstanden i deler av nettet utgjør en risiko for forurensning med betydning for innbyggernes helse. Vann- og avløpsnettets er delvis utdatert, og det er manglende kapasitet til å transportere avløpsvann. Samtidig gir klimaendringer og fortetning økte vannmengder, og store vannmengder tilført renseanlegg og lekkasjer bidrar til

forurensning. (...) Gjenanskaffelsesverdien for kommunale og private vannforsyningsanlegg er estimert til 719 milliarder norske kroner (estimat hentet fra Norsk Vanns rapport 259/2021). (...) Gjenanskaffelsesverdien for offentlige og private avløpsanlegg er estimert til 1067 milliarder norske kroner.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at 4,5 millioner personer, eller ca. 86 prosent av befolkningen i Norge, er tilknyttet kommunal vannforsyning. Pr september 2019 er det registrert 7400 vannforsyningssystemer. Rundt 90 prosent av Norges befolkning får drikkevannet fra overflatevann, mens resten benytter grunnvann. I 2018 lekket nesten 30 prosent av vannet ut av det kommunale vannledningene. Sverige har til sammenligning en utlekking på 20 prosent, mens Danmark har under 8 prosent. Det nasjonale målet var 25 prosent innen 2020.

I 2018 ble det gjennomført 4000 lekkasjereparasjoner med en estimert kostnad på ca. 350 millioner. Alderen sier ingenting direkte om tilstanden til vannledningene, men risikoen for at det oppstår sprekker og hull øker gjerne med alderen.

Sprekker og hull i vannledningene gir tap av drikkevann. Hvis det oppstår situasjoner med lavt eller fraværende trykk i vannledningene, kan forurensninger dessuten bli sugd inn i vannledningene og skape sykdomsutbrudd. Forurensningene kan f.eks. komme fra nærliggende avløpsnett³.

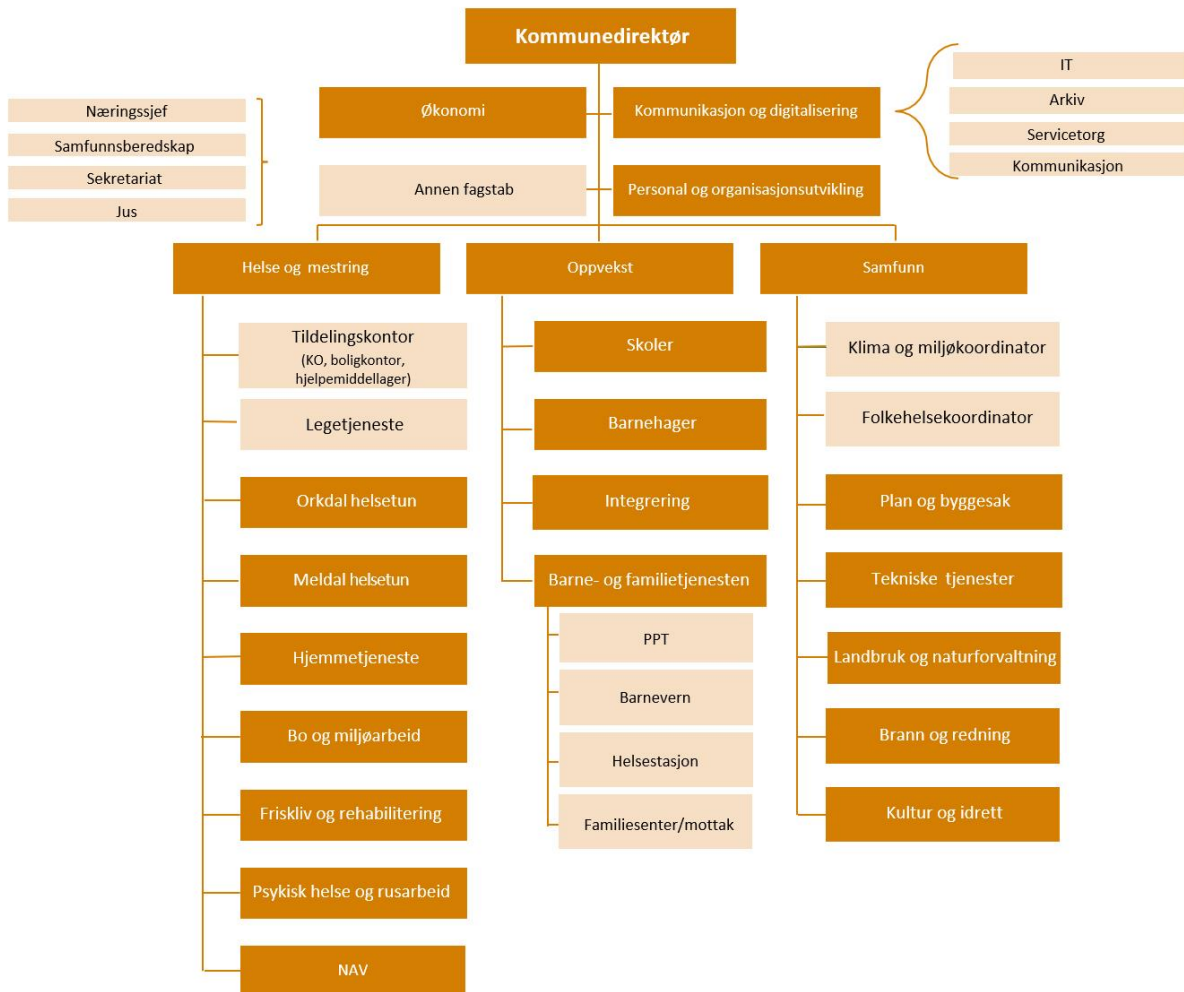
Kommunen som vannverkseier må forholde seg til overnevnte krav som er nærmere regulert i drikkevannsforskriften. Mattilsynet har oppfølging av vannkvaliteten i Norge. Norge har satt mål for å bedre vannkvaliteten. Målet er at drikkevannet skal være trygt. Mattilsynet peker på at den største utfordringen for drikkevannet i Norge er distribusjonssystemet. Sammen med regelverket for drikkevann gir de nasjonale målene føringer for arbeidet med å levere trygt og nok drikkevann. I praksis betyr det at vannverkseierne må sette søkelys på områder som er utpekt som særlig viktige. Eksempler er leveringssikkerhet og utbedring av vannrørene. Vann i nødstilfeller er viktig for kommunens beredskap.

Ansvar for avløp er hjemlet i forurensningsforskriften. Kommunens ansvar for avløpsområdet er:

- ha oversikt over hvilke rensekrav som gjelder for de ulike områder i kommunen
- oversikt over utslippstillatelser og anleggenes tilstand

³ Mattilsynet, Status for drikkevannsområdet i landets kommuner, oktober 2019, hentet fra: https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/opplysninger_om_vannforsyningssystemer/status_for_drikkevannsomraad_et_i_landets_kommuner.36692/binary/Status%20for%20drikkevannsomr%C3%A5det%20i%20landets%20kommuner

- være ansvarlig for drift og vedlikehold av anlegg som helt eller delvis eies av kommunen

Figur 1. Kommunens organisasjonskart

Kilde: Orkland kommunes hjemmeside

Enheten tekniske tjenester under avdeling Samfunn har følgende arbeidsområder:

- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygninger og innleide lokaler
- Administrasjon av investeringsprosjekter
- Kommunale veier, parker og beplantninger
- Avgiftsbelagte tjenester som vann og kloakk
- Renovasjon og slamtømming utføres av det interkommunale renovasjonsselskapet ReMidt IKS.

Koordinator for Vannområde Orkla (50 prosent stilling) er organisert under enheten landbruk og naturforvaltning.

1.5 Ordforklaring

Vannverk er et anlegg som behandler og distribuerer drikkevann.

Ledningsnett er sammenkoblede rør/ledninger som transporterer eksempelvis drikkevann.

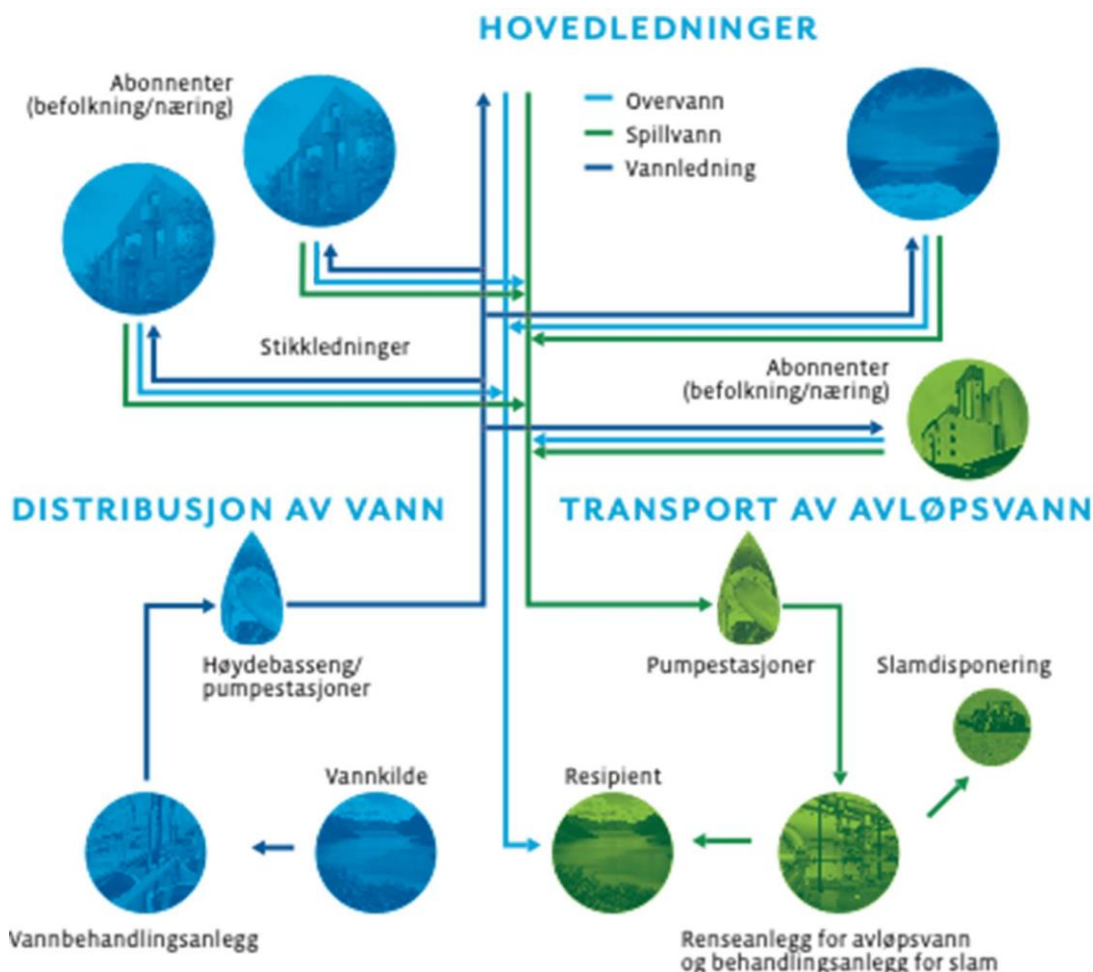
Vannbehandlingsanlegg er det tekniske anlegget som behandler vannet.

Høydebasseng er en kunstig dam eller en vanntank som brukes som drikkevannsmagasin.

Koliforme bakterier er en gruppe bakterier som kan vokse i vann, jordsmonn og i tarmen hos dyr og mennesker. Funn av koliforme bakterier kan indikere svikt i renseanlegget eller lekkasjer. Varsel til abonnenter om å koke vannet er sjelden nødvendig etter sporadiske funn av koliforme bakterier. Funn av koliforme bakterier utløser tiltak for å finne avvik.

E.coli er en art av koliforme bakterier. Det er krav om å teste for e.coli i drikkevann. E.coli er en sikker indikator på avføring fra mennesker eller dyr.

UV-stråling av vann er en måte å desinfisere vannet på.

Figur 2. Eksempel på struktur for vann og avløp

Kilde: <https://norsk vann.no/fakta-om-vannbransjen/>

2 VANNFORSYNINGENS KVALITET

2.1 Problemstilling

- Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utarbeidet om vannforsyningens kvalitet:

- Kommunens vannanlegg skal ha tilfredsstillende drikkevannskvalitet. Drikkevannet må tilfredsstillende krav til lukt, smak og farge samt at det skal overholde fastsatte grenseverdier angitt i drikkevannsforskriften.
- Kommunen skal ha system for å informere innbyggerne om vannkvaliteten og avvik/brudd knyttet til vannleveransen
- Kommunen skal ha en oppdatert plan for vedlikehold og fornying
- Kommunen skal ha oversikt over tilstanden på ledningsnett
- Distribusjonssystemet skal være i tilfredsstillende stand slik at lekkasjer unngås, samt hindre forurensning til ledningsnett. Drifts- og vedlikeholdsbehov skal være beskrevet. Det skal være lagt til rette for systematisk rensing av ledningsnett.
- Vannanleggene skal ha et dokumentert internkontrollsystem som blant annet omfatter en prøvetakingsplan som etterleves, vaktordninger og beredskapsplaner som sikrer levering av tilstrekkelig med drikkevann.
- Kommunen må kunne dokumentere at farekartleggingen er oppdatert og at farer enten er forebygget, fjernet eller redusert
- Kommunen bør kunne levere en kapasitet på 200 liter drikkevann per innbygger i døgnet
- Kommunen bør ha en utskiftingstakt av vannledninger på 2 % frem til 2035

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

2.3 Funn

2.3.1 Drikkevannskvalitet

Kommunen opplyser å ha relativt bra drikkevannskvalitet. Etter kommunesammenslåingen erfarer ledelsen innen vann og avløp at det har vært forskjell i tidligere kommuner med tanke på drift, vedlikeholdsnivå og investeringstakt innen vann og avløp.

Kommunene i Orkla vannområde har gått sammen med Trøndelag fylkeskommune for å ansette en koordinator som jobber med å drive fram arbeidet med å oppfylle vannforskriftens krav om god tilstand i alle vassdrag.

Det har vært tilfeller av koliforme⁴ bakterier i vannet de siste tre årene. Dette gjelder spesielt Orkdal vannverk. Kommunen har ledd etter årsaken til bakterieforekomsten, det kan ha vært ledningsnettets eller en sprekke i taket. Sprekken i taket ble reparert uten at det bedret situasjonen spesielt. Videre tiltak har vært å koble bassenget fra systemet, og rengjøre bassenget.

Tabell 2. Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater

	Orkland 2020	Orkland 2021	Landet uten Oslo 2021
E. coli: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater (prosent)	100	100	98,4

Kilde: SSB

KOSTRA-tallene viser at 100 prosent av innbyggerne i Orkland tilknyttet kommunalt vannverk, har tilfredsstillende prøveresultater (E.Coli⁵). Dette er bedre enn landsgjennomsnittet. KOSTRA henter tall fra vannverksrapporteringen til Mattilsynet. Fagleder vann forteller at hun rapporterer til Mattilsynet, og da ble det rapportert avvik på E.coli-prøvene. Revisor har ikke undersøkt nærmere hvorfor KOSTRA-tallene viser et annet resultat.

Ledelsen i kommunen opplyser at det gjennomføres prøvetaking iht. drikkeforskriftens krav. For Orkdal vannverk innebærer dette at det tas 12-15 prøver i uka. Prøvene analyseres i et

⁴ Koliforme bakterier er en gruppe bakterier som kan vokse i vann, jordsmonn og i tarmen hos dyr og mennesker. Funn av koliforme bakterier kan indikere svikt i renseanlegget eller lekkasjer. Varsel til abonnenter om å koke vannet er sjelden nødvendig etter sporadiske funn av koliforme bakterier. Funn av koliforme bakterier utløser tiltak for å finne avvik. Kilde: https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/tilsyn_med_drikkevann/koliforme_bakterier_i_drikkevann.42536

⁵ E.coli er en art av koliforme bakterier. Det er krav om å teste for e.coli i drikkevann. E.coli er en sikker indikator på avføring fra mennesker eller dyr. Kilde:

https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/tilsyn_med_drikkevann/koliforme_bakterier_i_drikkevann.42536

eksternt laboratorium. Resultatene publiseres på kommunens hjemmeside. Kommunen får telefon fra laboratoriet dersom det er koliforme bakterier eller lignende i prøvene.

Revisor har sett på vannprøvene fra 6 vannverk de siste 12 månedene.

Tabell 3. Utvalgte vannprøver siste 12 måneder

Vannverk	Avvik kimtall 22 °C	Avvik koliforme bakterier 37 °C	Avvik e.coli	Avvik farge
1 Orkdal VV	32/650	48/823	2/651	0/648
2 Ytre Agdenes VV (Hambora)	24/131	2/131	0/131	0/80
3 Lensvik VV	0/104	3/104	0/104	0/64
4 Krokstadøra VV	4/30	2/30	0/30	0/30
5 Meldal VV	0/28	0/28	0/28	0/28
6 Å VV	0/18	1/18	0/18	0/17

Kilde: [Resultater vannprøver - Orkland kommune](#)

Tabellen viser antall avvik funnet i det totale antallet prøver. Tabellen viser at det er noen avvik innen kimtall⁶ og koliforme bakterier på flere av vannverkene. Det er kun Orkdal vannverk som har avvik innen e. Coli.

I GataMi på kommunens hjemmeside kan innbyggerne melde inn saker vedrørende avløp, vann, veg, gatelys, og park og uteområder. Innmeldte saker gjennomgås av tekniske tjenester, og betjenes i ordinær arbeidstid. Revisor har gått gjennom innmeldte saker innen vannområdet i 2021 og 2022.

⁶ Kimtall er en generell indikator på vannbehandlingseffektiviteten. Kimtall kan brukes for å vurdere ettervekst av bakterier nedstrøms behandlingsanlegget. Det er ingen direkte sammenheng mellom vannets kimtall og befolkningens helse. Høye kimtall kan indikere vann med dårlig lukt og smak. Årsaker til høye kimtall kan være forurensning, dårlig vannbehandling, skittent ledningsnett o.l. Kilde: <https://www.sintef.no/globalassets/project/vadagene/2016/12b-kimtall-2016-10-27b-swo.pdf>

Tabell 4. Innmeldte saker til GataMi i 2021

Uke	Tema
12	Mangler vanntilførsel
16	Toppringen av en betongkumme er knust
33	Lavt vanntrykk
41	Vannet er borte
44	Brunt vann som smaker rart
45	Vannet er borte

Kilde: GataMi, Orkland kommunes hjemmeside

Tabell 5. Innmeldte saker til GataMi i 2022 fram til august

Uke	Tema
5	Vann etter vegen (lekkasje)
6	Dårlig trykk
14	Vannet er borte
17	Manglende sikring mot bekk

Kilde: GataMi, Orkland kommunes hjemmeside

Tabell 4 og 5 viser at det er én henvendelse om vann med usmak og med rar farge. Det er ingen henvendelser om lukt på vannet.

2.3.2 Informasjon til innbyggerne om vann

For å sende ut kokevarsel, bruker kommunen systemet Gemini varsling, som er knyttet opp mot fagsystemet Gemini Portal. Dersom det oppstår bakterier i vannet, sendes det kokevarsel til abonnenter tilhørende det aktuelle vannverket. Varselet sendes på SMS. Varslingssystemet henter telefonnummer fra ulike plattformer, blant annet Digipost og Folkeregisteret. Fagleder vann forteller at man i tillegg til varslingssystemet, legger ut informasjon om kokevarsel på kommunens hjemmeside.

Det ble gitt 10 kokevarsler i 2021. Det var ingen kokevarsler i 2020. Fagleder vann forteller at alle kokevarslene er på grunn av funn av koliforme bakterier.

Resultat fra vannprøver ligger ute på kommunens hjemmeside. Det er en kartløsning hvor man kan velge ulike punkt i systemet, og deretter klikke seg inn for å se resultater på prøver. Det går an å se resultater for flere år tilbake.

2.3.3 Plan for vedlikehold og fornying

Det er ingen overordnet plan for vedlikehold og fornying. I kapittel 2.3.5 presenteres det at systemet som har oversikt over ledningsnett, benyttes til å ha oversikt over løpende vedlikehold og større investeringsprosjekter.

På spørsmål om kommunen har en vedlikeholds/fornyingsplan for vannanleggene, opplyses det at man har noen lister, og en post som heter diverse ledningsanlegg i budsjettet. Orkdal kommune hadde en oversikt på regneark over de deler av ledningsnett hvor det er problemer. Denne oversikten finner man i dag i Gemini Portal, og oversikt tas ut fra dette for planlegging og statistikk.

I tilknytning til temaplan for vann- og avløpsmiljø, er det en tiltaksdel for kommunale vann- og avløpsanlegg for perioden 2022-2025. Tiltaksplanen skal revideres årlig. Det er femten prioriterte tiltak innen vann. Det er følgende:

1. Utbedringer sikkerhet/beredskap (nytt låsesystem for vannanlegg og sikring med innbruddsalarm/brannalarm)
2. Sonevannmåling (lekkasjesøk for å få ned lekkasjevannmengden)
3. Etablering av varmekabel inntak Skretjørna
4. Øking av kapasitet ved Å grunnvannsanlegg
5. Vannkiosk
6. Vannmodell (innsamling av data for å planlegge og optimalisere drift av vannverk, samt regelmessig vedlikehold og oppdatering)
7. Rehabilitering RK Metlia og Kollen
8. Rehabilitering Hovslund HB
9. VL Åsmulveien
10. Grunnvannsanlegg Orkdal vannverk (etablering av nye kilder for å sikre nok vann til næringsvirksomheter i framtiden)
11. Ytre Agdenes vannverk, ny vannkilde
12. Ny vannledning Jerpstad
13. Utskifting av hovedledning, Lensvik – Storvask
14. Gjønnnes vannverk – tilkobling til kommunalt vannverk
15. Farekartlegging: Klimaendringenes påvirkning på drikkevann

2.3.4 Oversikt over ledningsnett

Kommunen bruker programvaren Gemini Portal for å holde oversikt over ledningsnett. Her finnes oversikt over kommunens ledningsnett og kummer, og det er lagt inn opplysninger om ledningstyper, dimensjon og alder. I programmet finnes også bilder av kommunens vannkummer.

Fagleder vann forteller at det kan finnes ledninger som ikke er registrert i systemet. De oppdager ofte nye ledninger under graving som ikke var på kartet fra før. Fagleder vann forteller at en del ledninger er fra 70- og 80-tallet. Ledninger som ble lagt inn i Gemini VA, var som regel fra kart som ble laget før oppstart av graving, og ikke endret etter at prosjektet var avsluttet. Det kunne skje endringer under utførelsen. Kommunen har også tatt over en del privat ledningsnett, som det har manglet opplysninger om. Når ledningene er funnet, tegnes de inn i kartet. Det er opprettet en ny stilling i kommunen som skal arbeide med påvisning av kommunale ledninger, i forbindelse med ledningsregistreringsforskriften fra 2021 som trer i kraft i 2022.

2.3.5 Distribusjonssystemet

I hovedplanen er det identifisert noen utfordringer for vannforsyningen. Blant disse er å redusere vanntap på vannledningsnett, spesielt for Å og Meldal vannverk hvor ukjent vannforbruk utgjør halvparten av produsert drikkevann. Ukjent vannforbruk kan i tillegg til lekkasjer også være forbruk fra hydranter (brannslukking, ledningsspyling, gårds plass-spyling, brannøvelser o.l.). KOSTRA-tallene i tabell 6 viser at andelen av den totale kommunale vannleveransen som går til lekkasje ligger godt under landet. Andelen er også nedadgående. I de nasjonale målene for vann og helse, framgår det at lekkasjen fra det enkelte ledningsnett bør være mindre enn 25 prosent innen 2020.

Tabell 6. Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje

	Orkland 2020	Orkland 2021	Landet uten Oslo 2021
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	16,7	13,9	30,4

Kilde: SSB

Det er driftsplaner for vannverk, ledningsnett, vannbehandlingsanlegg og høydebasseng. Revisor har sett vedlikeholdsplan for ledningsnett og pumpestasjoner ved Orkdal Vannverk. Planene for resterende vannverk var tomme. Vedlikeholdsplanen for ledningsnett og

pumpestasjoner i Orkdal, viser at det er ukentlige vannprøver og årlig hovedutspyling av ledningsnett. Revisor har sett vedlikeholdsplan for vannbehandlingsanleggene Songmoen, Valan Lensvik og Hambora. Vedlikeholdsplanene for Steinshaugen, Byrbekken, Å og Meldal var tomme. Revisor har sett vedlikeholdsplaner for høydebassengene tilknyttet Orkdal, Krokstadøra, Valan Lensvik, Ytre Agdenes, Meldal og Å. Fagleder vann forteller at planene trenger en oppdatering, men det er mangel på kapasitet for å kunne gjøre dette. Det var etablert en driftsleder-stilling etter kommunesammenslåingen. Da den som hadde stillingen ble pensjonert, ble det ikke ansatt noen ny.

Vedlikehold av anlegg finnes i Gemini Portal. Det går an å se behov for større utskiftninger i programmet, og feil og mangler registreres her. Systemet benyttes som en arbeidsliste for løpende vedlikehold og for større investeringsprosjekter. Eksempel på planlagte tiltak med frist finnes i figuren under:

8 Bestillinger

Filter: Bestilt, Spyling avløp, Diverse reparasjon/vedlikehold, Diverse reparasjon/vedlikehold

Fritekst

Status
☐ Utkast ☒ Bestilt ☐ Utført

Bestillingstype

- ☐ Kontroll/tilsyn
- ☐ Renovering
- ☐ Tømming/Rensk
- ☒ Spyling avløp
- ☐ Rørinspeksjon
- ☐ Innmåling av ledningsnett
- ☒ Diverse reparasjon/vedlikehold
- ☒ Diverse reparasjon/vedlikehold
- ☐ Graves frem
- ☐ Spyling vann

Utføres av

- ☐ (Blank)
- ☐ Eivind Ustad
- ☐ Avdeling veg
- ☐ Avdeling avløp
- ☐ Innmåling
- ☐ Avdeling vann

	Spyling avløp 591 Plan 7 Problemstrekking spyling med 3 mnd intervall Antall objekt: 1 av 20 utført	Utføres innen 01.09.2020 Utføres av: Avdeling avløp
	Spyling avløp 572 Rengjøring av innløpskummer. Antall objekt: 2	Utføres innen 31.12.2020 Utføres av: Avdeling avløp
	Diverse reparasjon/vedlikehold 618 Pumpeskift Antall objekt: 1	Utføres innen 31.01.2021 Utføres av: Avdeling vann
	Spyling avløp 632 Ljåmovegen Antall objekt: 2	Utføres innen 31.03.2021 Utføres av: Avdeling avløp
	Spyling avløp 593 Plan 11 Tømming av sump GORA Antall objekt: 1	Utføres innen 24.06.2022 Utføres av: Avdeling avløp

Figur 3. Oversikt over bestillinger av tiltak med frist i Gemini Portal

Revisor har sett eksempler på rørinspeksjoner og pluggkjøring (rengjøring av ledningsnettet) ved Skretjørna, Skilbreidvatnet og Våvatnet. Arbeidet er gjennomført av en ekstern aktør. Tilstandsrapportene beskriver hva som er gjort, og det er for Skretjørna og Skilbreidvatnet lagt ved videoer som viser den ytre tilstanden på rørene.

I temaplan for vann og vannmiljø framgår det at den største utfordringen for Orkland kommune innen vann, vil i planperioden 2021-2024 være å redusere vanntapet på vannledningsnettet. Et fåtall abonnenter har for lavt trykk på ledningsnettet. Trykkforholdene ellers er generelt gode, ifølge hovedplanen.

Ifølge hovedplanen finnes det fortsatt mange felles kummer for vann og avløp. Felles kummer utgjør en risiko for forurensning av drikkevannet, og i henhold til hovedplanen bør disse prioriteres å skiftes ut med separate kummer for vann og avløp. Kommunen arbeider med å lage en saneringsplan for felleskummer.

2.3.6 Internkontrollsystem for vannanlegg

Ledelsen forteller at det er store forskjeller blant de tidligere kommunene som nå utgjør Orkland kommune. Forskjellene går ut på at det er investert og driftet ulikt innen vann og avløp. Det har vært ulike kulturer for hvordan man investerer, hvor store kostnader man vil ha og hva slags standard som er lagt til grunn for anleggene. Dette har gjort det krevende for den nye kommunen å finne en felles vei fremover.

Anleggene som befinner seg i gamle Orkdal kommune har et styringssystem fra ABB. Snillfjord og Agdenes har system fra IPJ, og Meldal har systemet Exoscada. Orkland kommune benytter i dag ABB-systemet for alle nye anlegg som etableres, uavhengig av geografisk plassering. Avdelingsleder vann og avløp forteller at det er en plan for samordning av systemene. Kommunen avsetter årlig midler for tekniske installasjoner på vann og avløp fra 2020-2025. Samordningen begrenses noe av at man må ha bredbånd til alle stasjonene som skal på nett, og det er begrensning i leveranser av utstyr.

Revisor har fått tilsendt prøvetakingsplan for Orkdal vannverk. Her framgår hva som skal kontrolleres hvor og når. Kommunens hjemmeside har oversikt over vannprøver som er tatt og resultater for disse. Vi har ikke sammenlignet prøvetakingsplanen med resultatene på hjemmesiden, da det er ulik detaljeringsgrad på disse.

Revisor har fått tilsendt en beskrivelse av kommunens beredskaps- og vaktordning. Kommunen har en vaktordning med teknisk vakt, som er delt inn i tre vaktområder; Orkdal/Snillfjord, Agdenes og Meldal. Teknisk vakt skal besvare alle henvendelser angående vann, avløp, eiendom og veg. Vaktmannskapene i Meldal og Agdenes er kombinert med

brannvakt. Det gjelder to av vaktmannskapene i Orkdal/Snillfjord. Det skal til enhver tid være til sammen fire på vakt. Det er vanligvis to fra Orkdal/Snillfjord (hovedvakt og bakvakt), og en vakt i hver av vaktområdene Meldal og Agdenes. Det er i hovedsak driftspersonale på vann og avløp og ansatte i brannvesenet som har teknisk vakt.

Fagleder avløp forteller at kommunen har utfordringer med å sikre nok personell til den tekniske vaktordningen. Det er også utfordrende å skaffe vikarer. Dette har medført at det periodevis har vært kun en person på vakt i området Orkdal/Snillfjord.

Teknisk vakt har ansvar for å undersøke alvorlige alarmer, og får alle varsler for alarmer på anlegg som pumpestasjoner, vannbehandlingsanlegg, renseanlegg og lignede. Teknisk vakt har fullmakt til å kalle ut nødvendige mannskaper og leie inn mannskap ved behov. Akutte hendelser som kan løses internt, utføres på egen hånd. Orkland har også en rammeavtale med en entreprenør om å sikre og utbedre ledningsbrudd. I avtalen er det en forventning om maks to timer beredskapstid før entreprenør skal være på plass. Dette gir ifølge fagleder avløp en større sikkerhet innen drikkevann og miljø.

Revisor har fått tilsendt en beredskapsplan for vannforsyning fra 2019. Det finnes ikke nyere beredskapsplaner enn dette. Beredskapsplanen gjelder Orkland kommune. Kommunen opplyser at de arbeider med ny ROS-analyse og håndbok for internkontroll, hvor også samlet beredskapsplan skal utarbeides. Fram til nå har tidligere tekniske vaktordninger blitt videreført uten endringer fra de gamle kommunene.

2.3.7 Reservevann

Reservevann er vann av drikkevannskvalitet som leveres gjennom det ordinære distribusjonssystemet ved bruk av en råvannskilde som ikke er i bruk til vanlig (reservevannkilde) eller fra et annet vannforsyningssystem. *Nødvann* er helsemessig trygt drikkevann som leveres utenom distribusjonssystemet. *Krisevann* er vann som ikke er helsemessig trygt, men som likevel fordeles via distribusjonssystemet. Krisevann i distribusjonssystemet må avtales med kommunelegen og Mattilsynet.⁷

Kommunen har en beredskapsplan for vannforsyning som er revidert i oktober 2019. Det betyr at beredskapsplanen for vannforsyning omfatter gamle Orkdal kommune, ikke nye Orkland kommune. Det er ikke oppdatert kontaktinformasjon til kriseledelse eller tekniske tjenester.

⁷ Mattilsynet, 2021: Veiledning til drikkevannsforskriften § 11: Beredskap. Hentet fra https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/veiledning_til_drikkevannsforskriften__11_beredskap.25136

I planen framgår det at hovedmålet er at Orkdal kommune som vannverkseier, skal til enhver tid ha en beredskap som sikrer nødvendig vannforsyning til befolkningen under krig eller krise.

Av vannverkene er det kun Orkdal vannverk som har reservevannkilde. For Orkdal vannverk er det Våvatnet som er reservevannkilde. Fagleder vann forteller at de utreder nytt filter for vann fra Våvatnet, slik at de kan desinfisere større mengder gjennom UV-stråling.

Ytre Agdenes har ingen reservevannkilde. I hovedplanen framgår det at sikker og driftstansfri vannforsyning av Ytre Agdenes vannverk er desto mer nødvendig grunnet manglende reservekilde. Ytre Agdenes vannverk og Lensvik vannverk har ifølge fagleder vann god reservevannkapasitet i høydebassenger. Dette ble ifølge fagleder vann godkjent av Mattilsynet som tilstrekkelig løsning.

Meldal og Å vannverk har heller ingen reservekilder. I hovedplanen framgår det at den beste løsningen på dette vil være å opprette disse to vannverkene som reservekilder for hverandre. Dette vil kreve å øke kapasiteten på Å vannverk, og øke dimensjonene på hovedledningene. Det er et pågående prosjekt for å utvide kapasitet i Å vannverk, og koble dette sammen med Meldal slik at de kan være reservekilder for hverandre.

Grunnvannskildene Dorøya og Steinshaugen fungerer som reservekilde for hverandre.

Røsvatnet er en krisevannkilde, men den kan kun forsyne et begrenset antall abonnenter.

2.3.8 Farekartlegging

Fagleder vann forteller at det er ROS-analyser for alle vannverk i kommunen. Revisor har fått tilsendt eksempel på ROS-analyse for Orkdal vannverk. Mattilsynet har en veileder som foreslår en mulig metode for å gjøre dette, som er at man skal velge ut aktuelle typer farer og hendelse, vurdere sannsynlighet og konsekvens for den enkelte fare/hendelse, rangere farer/hendelser etter risikoklasser, og til slutt utarbeide tiltaksplan for de farer/hendelser i de største risikoklassene.

Fagleder vann forteller at ROS-analysene revideres og suppleres i 2022 ved hjelp av Driftsassistanse⁸. Fokus i disse ROS-analysene er leveranse av vann av tilstrekkelig kvalitet og kapasitet under ulike uønskede hendelser. Arbeidet er i gang. Fagleder vann forteller at de ikke blir ferdige med ROS-analyse for alle vannverk i 2022.

Ifølge KOSTRA har 100 prosent av de kommunale vannverkene i Orkland en beredskapsplan.

⁸ Driftsassistanse er små kompetansesenter som fungerer som faglige støttespillere og bidrar med kompetansestøtte innen vann og avløp.

I hovedplanen er det identifisert en rekke utfordringer for vannforsyningen. Et utdrag gjengis her:

- Det er utfordrende å sikre tilstrekkelig vannmengde fra Orkland vannverk til å sikre nok vann i fremtiden for etablering av mer næringsvirksomhet
- Ytre Agdenes vannverk sliter med vannbehandling av vann fra Skrea. Det brukes mye ressurser på å rense membranfiltre. Det er også utfordrende at inntaksledningen ikke er lagt dypt nok, og derfor fryser hver vinter.
- Orkdal kommune startet å installere et nytt adgangssystem og innbruddsalarmer på vann- og delvis avløpsanlegg i 2018. Det nye systemet er ikke installert på alle behandlings-anlegg, høydebassenger og pumpestasjoner i den nye kommunen.
- De fleste anleggene er avhengige av strøm, og det er derfor viktig å ha nødstrømsaggregater fastmontert på anlegg.
- Hovedledningen fra Dorøya til forsyningsområder er spesielt sårbar på enkelte strekninger. Brudd på strekningen som ikke lar seg reparere i løpet av et døgn, vil medføre at krisevannkilden med dårlig vannkvalitet må benyttes. Høydebassenget Askardet har reserve for ett døgn, og begynner å bli utilstrekkelig opp imot økende behov for vannproduksjon.

Fagleder vann forteller at ikke alle anlegg som er avhengige av strøm, har montert nødstrømsaggregat. Mange har, og de som ikke har faststående aggregat er tilrettelagt slik at det kan kobles til mobilt aggregat.

Fagleder vann forteller at det finnes noen utfordringer rundt sikkerheten på alle vannverk. Vannkvaliteten i kommunen er relativt stabil og god fra alle kilder. Vannleveranse kan være utfordrende når vannforbruket stiger, eller når strøm og mobilnett er borte samtidig og man ikke får varsel eller alarm om at anlegg er ute av drift. Fagleder vann forteller de jobber kontinuerlig med oppgradering av anleggene, og er godt i gang med arbeidet.

2.3.9 Kapasitet

Orkland kommune eier og drifter seks vannverk som til sammen forsyner ca. 7300 abonnenter. Det er Orkdal, Ytre Agdenes, Lensvik, Krokstadøra, Meldal og Å. De som ikke er tilknyttet den kommunale vannforsyningen får sitt vann fra private vannverk eller enkeltanlegg.

I temaplan vann og avløp framgår det at noen av vannverkene sliter med leveringssikkerhet grunnet dårlige overvåkingssystem eller at de mangler reservekilde.

Tabell 7. KOSTRA-tall for mengde vann

	Orkland 2020	Orkland 2021
Total vannleveranse på kommunalt distribusjonsnett (m ³)	2 961 252	3 231 335
Mengde kommunalt vann til husholdningsforbruk (boliger/leiligheter) (m ³)	1 258 532	1 341 004
Mengde kommunalt vann til industri (m ³)	852 841	1 118 042
Mengde kommunalt vann til lekkasje	494 529	449 156
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	16,7	13,9

Kilde: SSB

Tabellen over viser mengde vann som leveres totalt sett i Orkland kommune. Her framgår det også mengde kommunalt vann som leveres til industri.

Ledelsen i kommunen forteller at kapasiteten i grunnvannskildene knyttet til Orkdal vannverk periodevis utnyttes til det fulle. I perioder med lite nedbør og økt vannforbruk må det derfor suppleres med overflatevann fra reservevannkilden Våvatnet. Ved for stort uttak i grunnvannsanleggene, har man opplevd å få inn forurenset vann i brønnene, og dermed forringet råvannskvalitet.

Våvatnet var hovedvannkilde fram til 2011, og fungerer som reservevannkilde i dag. Nedslagsfeltet er klausulert. Det er UV-rensing som desinfeksjon og 2 hygieniske barrierer når man supplerer grunnvannskildene Steinshaugen og Dorøya. En utredning i 2022 viser at kapasiteten i brønner er lavere enn ved etableringen av disse, og det er derfor planlagt rehabilitering av brønner ved spyling av brønnfiltre og skifte av filtersand i infiltrasjonsbasseng.

Ytre Agdenes og Lensvik vannverk er basert på overflatevann. I Ytre Agdenes ligger innløpsledningen delvis åpen på fjell, og det har skjedd at inntaksdammen har bunnfryst. Meldal og Å vannverk er grunnvannskilder i løsmasser. På Krokstadøra er vannkilden grunnvann fra fjellbrønner. Kommunen utreder ny vannkilde for Orkdal og Ytre Agdenes vannverk. Forprosjekt på dette er ute på anbud våren 2023. Det er bevilget midler for å gjennomføre tiltak for å hindre at ledningen i Ytre Agdenes skal fryse, hvor varmekabel er en mulig løsning.

I 2011 kom det en plan om å utrede nye grunnvannskilder i tillegg til Dorøya. Norsk Kylling fattet beslutning om å etablere seg på Orkanger i 2017, noe som satte fart i dette arbeidet. Et

nytt anlegg ble satt i drift høsten 2020. Det har vært noen utfordringer med tilsig av elvevann, og kommunen har måttet etablere et ekstra desinfiseringsanlegg. Det kommer mer industri til Orkland, og ledelsen innen vann og avløp forteller at kommunen trenger å utvikle flere vannkilder enn i dag.

I temaplan for vann og vannmiljø er det planlagt følgende tiltak for kommunalt drikkevann:

- Etablere ny kilde for Orkdal vannverk
- Etablere ny kilde for Ytre Agdenes vannverk
- Senke lekkasjenivå på Å og Meldal vannverk og installere flere vannmålere på ledningsnettet
- Separere felles kummer for vann og avløp
- Bygge nytt høydebasseng nær industriområdet for å øke brannvannsikkerheten
- Rehabiliterer ledningsnettet

Fagleder vann forteller at mengde lekkasjer på ledningsnettet varierer fra vannverk til vannverk. På Orkdal vannverk har man god kontroll, hvor det er flere sonevannmålere på nettet. Det er mest lekkasje på Å vannverk og Meldal vannverk, hvor lekkasjen er stipulert til over 50 prosent. Fagleder forteller at det er en stor jobb som gjenstår når det gjelder rehabilitering av ledningsnettet, separering av kummer og installering av sonevannmålere.

Tabell 8. Vann som produseres pr døgn på vannverkene

Vannverk	Vann pr døgn	Ca. antall abonnenter (husholdninger)	Snitt liter pr person pr døgn
Orkdal vannverk	6575 m ³	4800	643
Meldal vannverk	1028 m ³	1000	482
Å vannverk	305 m ³	300	477
Krokstadøra vannverk	55 m ³	105	245
Lensvik vannverk	665 m ³	500	624
Ytre Agdenes vannverk	502 m ³	540	436

Kilde: Tall tilsendt fra kommunen

En kubikkmeter (m³) tilsvarer 1000 liter. I 2021 var snittet 2,13 personer pr. privathusholdning ifølge SSB. Det er noe utfordrende å sammenligne produsert vann fra de ulike vannverkene. Dette har bakgrunn i både at det er varierende grad av næringsliv som bruker vannet.

Eksempelvis Orkdal vannverk leverer mye vann til næringslivet. Revisor har ikke tall separat for husholdning og næringsliv pr. vannverk. Det er også demografiske forskjeller i type husholdninger som er tilknyttet de ulike vannverkene. Det kan være slik at ett vannverk leverer vann til et område med spesielt mange barnefamilier (som man kan anta bruker mer vann), mens et annet vannverk leverer vann til spesielt mange enslige eller hytter (som man kan anta bruker mindre vann). I tabellen over ser vi at Orkdal vannverk produserer nesten tre ganger mer vann pr innbygger enn eksempelvis Krokstadøra.

2.3.10 Utskiftning

Orkland kommune har ca. 450 kilometer med kommunalt vannledningsnett, hvor levetiden kan være opp til 100 år. I hovedplanen presenteres det at det årlig bør skiftes minimum to kilometer ledningsnett dersom standarden skal opprettholdes. Ledninger av asbest/ement og jern/stål har vært prioritert i siste planperiode og mye har blitt skiftet ut. Ledninger av denne typen utgjør i dag 1 prosent av ledningsnettet. Ledninger av PVC som er lagt i dårlig egnede masser, utgjør i dag et like stort problem for driften.

Tabell 9. KOSTRA-tall for andel fornyet ledningsnett

	Orkland 2020	Orkland 2021	Landet uten Oslo 2021
Andel fornyet ledningsnett (gj.snitt siste tre år) (prosent)	0,21	0,30	0,67

Kilde: SSB

Tabellen over viser andel fornyet ledningsnett de siste to årene. Tabellen viser at Orkland ligger under landet uten Oslo.

Tabell 10. Oversikt over antall meter ledninger lagt i ulike perioder

	Ytre Agdenes	Lensvik	Krokstadøra	Orkdal	Meldal	Å
Før 1910	0	0	0	0	0	0
1911-1940	0	0	0	0	0	0
1941-1970	0	0	0	3 188	4 727	1 610
1971-2000	0	229	6 896	89 800	51 694	9 908
Etter 2000	770	2 107	4 565	131 516	12 706	3 211
Ukjent	39 881	34 482	98	46 371	111	0
Totalt	40 651	36 818	11 559	270 875	69 238	14 729

Kilde: Tall fra kommunen

Tabellen over gir oversikt over antall meter ledninger som er lagt i ulike perioder. Vi ser at det er relativt få meter ledninger før 1970. Rør som er lagt på 70- og 80-tallet omtales gjerne som de rørene som har dårligst kvalitet.

2.4 Vurdering

- Kriterium: Kommunens vannanlegg skal ha tilfredsstillende drikkevannskvalitet. I dette må drikkevannet tilfredsstille krav til lukt, smak og farge samt at det skal overholde fastsatte grenseverdier angitt i drikkevannsforskriften.

Revisors vurdering:

Kommunens drikkeanlegg har i hovedsak tilfredsstillende drikkevannskvalitet. Det er relativt få henvendelser om avvik om lukt, smak og farge. Det er noen få avvik for grenseverdier, som håndteres av kommunen. Det er i hovedsak Orkdal vannverk som har utfordringer. Kommunen har gjennomført og gjør tiltak for å forbedre situasjonen i Orkdal vannverk.

- Kriterium: Kommunen skal ha system for å informere innbyggerne om vannkvaliteten og avvik/brudd knyttet til vannleveransen

Revisors vurdering:

Kommunen har tilfredsstillende system for å informere innbyggere om vannkvaliteten og avvik/brudd knyttet til vannleveransen. Kommunen varsler både via SMS og på egen hjemmeside. I tillegg kan innbyggerne gå inn på hjemmesiden for å se resultater fra vannprøver på alle anlegg i kommunen.

- Kriterium: Kommunen skal ha en oppdatert plan for vedlikehold og fornying

Revisors vurdering:

Det er ingen oppdatert overordnet plan for vedlikehold og fornying av ledningsnett, men delplaner. Kommunen har oversikt over utbedringer som må gjøres og større investeringsprosjekter i fagsystemet. Det ville vært hensiktsmessig med en større plan som tar hensyn til alder og tilstand på ulike strekker av ledningsnett, og når man antar at disse bør utbedres. En plan med et større tidsperspektiv enn dagens ordning vil være hensiktsmessig for å kunne planlegge utbedringer på nettet over tid.

- Kriterium: Kommunen skal ha oversikt over tilstanden på ledningsnett

Revisors vurdering:

Kommunen har i hovedsak oversikt over tilstanden på ledningsnett. Oversikten finnes i et eget fagsystem. Det er ikke alle ledninger som ligger inne i systemet, men når man oppdager nye, legges de inn. Det skal opprettes en ny stilling som skal styrke dette arbeidet. Dette vil bidra til få enda bedre oversikt over tilstanden på ledningsnett.

- Kriterium: Distribusjonssystemet skal være i tilfredsstillende stand slik at lekkasjer unngås samt hindrer forurensning til ledningsnett. Drifts- og vedlikeholdsbehov skal være beskrevet. Det skal være lagt til rette for systematisk rensing av ledningsnett.

Revisors vurdering:

Det er mange lekkasjer fra distribusjonssystemet, og noen anlegg mister halvparten av drikkevannet. Overordnet har Orkland en lavere andel vann som går til lekkasje enn landet, men har store utfordringer på enkelte anlegg. Det mangler beskrevne drifts- og vedlikeholdsbehov for en del av anleggene. Det er definert tidspunkt for rensing av ledningsnett tilknyttet Orkdal vannverk, men ikke for de andre vannverkene. Kommunen bør beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for flere av anleggene. Det samme gjelder å definere tidspunkt for rensing av ledningsnett. Revisor har inntrykk av at dette er satt på vent, da det er mangel på kapasitet for å kunne prioritere dette arbeidet.

- Kriterium: Vannanleggene skal ha et dokumentert internkontrollsystem som blant annet omfatter en prøvetakingsplan som etterleves, vaktordninger og beredskapsplaner som sikrer levering av tilstrekkelig med drikkevann.

Revisors vurdering:

Kommunen har kun delvis dokumentert et internkontrollsystem. Det er lagt prøvetakingsplaner og resultater fra vannprøver publiseres på kommunens hjemmeside. Kommunen har vaktordning med teknisk vakt, men det er utfordringer med å dekke opp med tilstrekkelig antall vakter. Det er ingen beredskapsplaner innen vann for nye Orkland kommune pr. i dag, men ifølge kommunen er dette under arbeid.

- Kriterium: Kommunen må kunne dokumentere at farekartleggingen er oppdatert og at farer enten er forebygget, fjernet eller redusert

Revisors vurdering:

Kommunen har ROS-analyser som oppdateres i 2022, og kriteriet anses som innfridd.

- Kriterium: Kommunen bør kunne levere en kapasitet på 200 liter drikkevann per innbygger i døgnet

Revisors vurdering:

Kommunen har kapasitet til å levere 200 liter drikkevann per innbygger i døgnet. Revisor har inntrykk av at for å sikre videre utvikling i kommunen, og da spesielt med tanke på vannkrevede næringsutvikling, vil det være viktig å utbedre kapasiteten på noen anlegg. Dette gjelder spesielt Orkdal vannverk. Dersom kapasiteten ikke utvides, vil kommunen risikere at næringsutvikling legges til andre kommuner. Dersom næringene legges til eksempelvis Orkdal vannverk sitt område, men kapasiteten ikke utvides, vil det være økt risiko for manglende vann og/eller dårligere vannkvalitet.

- Kriterium: Kommunen bør ha en utskiftingstakt av vannledninger på 2 % frem til 2035

Revisors vurdering:

Kommunen har ikke tilstrekkelig utskiftingstakt på ledninger. Kommunen har en ambisjon om å fornye to kilometer av 450 kilometer, noe som utgjør 0,44 prosent. Dette er en lavere utskiftingstakt enn de nasjonale målene legger opp til.

2.5 Konklusjon

Revisor konkluderer med at kommunens drikkeforsyning i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet. Det er imidlertid behov for tilstrekkelig med drikkevann for å sikre framtidens behov. Det er også behov for å gjøre tiltak for å redusere lekkasjer på ledningsnettet. Reduksjon av lekkasjer vil kunne avdempe behovet for å øke kapasiteten på drikkevann noe. Det er gode muligheter for innbyggerne til å skaffe seg informasjon om drikkevannet på kommunens hjemmeside. Dersom det er behov for å gi innbyggeren mer akutt informasjon, eksempelvis kokevarsel, er det etablert systemer for å gi ut slik informasjon på SMS. Det er noe forbedringspotensial i internkontrollen, ved å etablere eksempelvis rutiner og planer for gjennomføring av drift og vedlikehold.

Revisor har på bakgrunn av dette følgende anbefalinger:

- Kommunen bør få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
- Kommunen bør gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnettet
- Kommunen bør beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
- Kommunen bør vurdere å utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
- Kommunen bør oppdatere beredskapsplan for vann
- Kommunen bør vurdere om utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig

3 AVLØPSSYSTEMETS KVALITET

I dette kapittelet beskriver vi deltema 1.

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling om avløpssystemets kvalitet:

- Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for avløpssystemets kvalitet:

- Kommunen bør ha en oppdatert oversikt over kommunens avløpsanlegg.
- Kommunens avløpsanlegg må være tilstrekkelig dimensjonert
- Behov for vedlikehold og oppgraderinger skal være dokumentert for avløpsanleggene.
- Beredskaps- og vaktordning skal være etablert for kommunens avløpsanlegg.
- Rutiner for praktisering av rensekrav som gjelder for kommunens avløpsanlegg skal være beskrevet og fulgt opp.
- Kommunen bør ha en systematisk oppfølging av egne avløpsanlegg slik at gitte tillatelser praktiseres og har system for å oppheve eller endre disse.

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

3.3 Funn

3.3.1 Oversikt over anlegg

Oversikt over anlegg finnes i Gemini Portal. Orkland kommune har fem større avløpsrenseanlegg, som håndterer avløp fra ca. 9400 av kommunens innbyggere. Det største avløpsrenseanlegget er Gammelosen rensesanlegg. Resten er Vormstad, Hoston, Grefstad og Løkken rensesanlegg. Det finnes i tillegg til disse flere mindre avløpsrenseanlegg. Avløpsvannet fra de mindre rensesanleggene føres til slamavskiller, og deretter til infiltrasjonsanlegg eller til sjø. Det er 47 pumpestasjoner på avløpsnettet og fire på overvannsnettet.

I tabellen under finnes aktuelle tall for avløp i Orkland. Tabellen viser blant annet at andel fornyet spillvannsnett ligger under landet uten Oslo, og at det er 78,5 prosent av befolkningen som er tilkoblet kommunalt avløp. Tabellen viser en stor nedgang i andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt. Avdelingsleder vann og avløp forteller at ny fagleder tok en gjennomgang av prøveresultatene i perioden 2018-2021, og påviste feil i tidligere rapporteringer.

Tabell 11. KOSTRA-tall for avløp i Orkland

	Orkland 2020	Orkland 2021	Landet uten Oslo 2021
Årsgebyr for avløpstjenesten ekskl. mva	3 909	4 122	4 435
Andel fornyet kommunalt spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,07	0,36	0,63
Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt (prosent)	75,5	20,2	55,9
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (prosent)		78,5	85,9

Kilde: SSB

Hovedplan vann og avløp presenterer at de kommunale renseanleggene består av et silanlegg, fire renseanlegg, to slamavskillere med infiltrasjon, én slamavskiller til lagune og sju slamavskillere til sjø. Avløpsnettet nederst i Orkdal er basert på et nett som er overtatt fra private kloakklag med utslipp direkte til elva Orkla. Fra 80-tallet og fram til i dag er det gjennomført tiltak for opprydding innen avløpssektoren. Det framgår av planen at situasjonen i dag stort sett er tilfredsstillende.

I hovedplanen for vann og avløp er det presentert noen utfordringer innen avløp. Et utvalg av disse gjengis her:

- Orkland kommune har store problemer med å overholde de nye rensekravene som kom i 2007. Kravene innebærer at kommunen må oppgradere rensetrinnene på flere anlegg, etablere nytt hovedavløpsrenseanlegg, skifte ut underdimensjonerte eldre slamavskillere og overføre små anlegg til større og mer robuste anlegg.

I Statsforvalterens tilsynsrapport fra 2021 av hovedrenseanlegget Gammelosen, framgår det at Orkland kommune mangler en helhetlig oversikt over avløpsnettet sitt. Det er spesielt behov for videre kartlegging og avklaring av status for ledningsnett i gamle Meldal, Agdenes og Snillfjord. Kommunen opplyser at ROS-analyse for avløpsanlegg, herunder ledningsnett og objekter ble sendt til Statsforvalteren i juni.

3.3.2 Kapasitet

Hovedrenseanlegget Gammelosen er et mekanisk renseanlegg som er dimensjonert for mottak av avløpsvann fra 14 000 pe, tilsvarende en gjennomsnittlig avløpsmengde på 2800

m³/døgn. Det er stor variasjon i tilrenning, og variasjonene i tilrenning er ifølge hovedplanen en utfordring for alle renseanlegg, men spesielt mekaniske anlegg som på Gammelosen.

I 2019 ble det etablert en ny fabrikk i Orkanger, fiskeforedlingsfabrikken Isfjord. Belastningen fra dette anlegget gjør at det er behov for oppgradering og renovering av Gammelosen. Gammelosen hadde i 2019 en maksbelastning på 14 100 pe, og i 2020 en maksbelastning på 26 200 pe. Gammelosen besto i 2019 og 2020 ikke primærrensekravene. Kommunen har mottatt melding fra Statsforvalteren om at rensekravene vil øke i nærmeste framtid, og at Gammelosen kan få krav om sekundærrensing. Anlegget er underdimensjonert.

Tabell 12. Rensegrad på større anlegg i 2020

Anlegg	Organisk stoff BOF ₅	Suspendert stoff SS	Fosfor P
Gammelosen	13/25 godkjente prøver	17/25 godkjente prøver	
Vormstad	91% reduksjon	5/6	5/6
Hoston	72 % reduksjon	70 % reduksjon	
Grefstad	89 % reduksjon	89 % reduksjon	0/6
Løkken	35% reduksjon	40 % reduksjon	0/6

Kilde: Hovedplan vann og avløp

Det er ulike krav til ulike anlegg. Tabellen over viser hvordan det enkelte anlegg gjør det opp imot egne krav. Det som er markert med rødt har ikke oppfylt kravet, mens det som er markert i grønt har oppfylt kravet.

Oppfølging av vedlikeholdsbehov gjøres i Gemini Portal, samme system som for drikkevann.

Tabell 13. Kommunalt spillvannsnett i Orkland 2021

Lengde kommunalt spillvannsnett totalt (m)	196 615
Lengde kommunalt spillvannsnett med ukjent alder (m)	41 329
Lengde kommunalt spillvannsnett før 1940 (m)	42
Lengde kommunalt spillvannsnett 1940-59 (m)	458
Lengde kommunalt spillvannsnett 1960-1979 (m)	24 496
Lengde kommunalt spillvannsnett 1980-1999 (m)	56 607
Lengde kommunalt spillvannsnett 2000-2019 (m)	66 105
Lengde kommunalt spillvannsnett 2020 og senere (m)	7 758

Lengde fornyet kommunalt spillvannsnett, gjennomsnitt siste tre år (m)	713
Lengde separat kommunalt spillvannsnett (m)	192 683
Lengde separat kommunalt overvannsnett (m)	118 586

Kilde: SSB

Fagleder avløp forteller at lengde fornyet spillvannsnett i 2020 var 175 meter, og i 2021 1250 meter. Dette er under utskiftningsgraden for landet uten Oslo, som vi ser i tabell 8. Kommunen har manglet rammeavtale for entreprenørtjenester, men dette er nå på plass. Fagleder sier derfor at kommunen vil ha en større utskiftingsprosent de neste årene.

Fagleder vann forteller at de arbeider med prosjektet «Plan for utskifting av ledningsnett». Det gjelder både vann og avløp. Målet til prosjektet er å lage en prioriteringsliste som kan brukes videre til rehabilitering av ledningsnett.

Sommeren 2022 har det vært utfordringer med forurensning fra kloakk i badeplassene i Gammelosen. Første gang ble dette knyttet til driftsstans ved renseanlegget, men senere utfordringer har vist at feilkoblinger av overvann/avløp i området også er et problem. Koordinator for Orklavassdraget vannområde forteller at dette ble oppdaget fordi at kommunen fra 2022 har tatt prøver av badevannet. Videre at vannkvaliteten ikke er som den er flere steder, fordi særlig private avløpsanlegg ikke holder kravene i forurensningsforskriften.

3.3.3 Dokumentert behov for vedlikehold og oppgraderinger

I hovedplan vann og avløp står det at det er en plan for jevnlig reovering av pumpestasjonene. En stasjon totalrenoveres hvert år, og flere oppgraderes jevnlig. Den jevnlig oppgraderingen innebærer tilkobling mot SD-anlegget⁹ og mengdemåler.

Hovedplanen presenterer videre at kommunen har ca. 197 kilometer med kommunale spillvannsledninger av ulik alder og kvalitet. 92 prosent av ledningsnett er i PVC (polyvinylklorid) eller PE (polyetylen), mens ca. 3 prosent er i betong. Ca. 5 prosent av ledningsnett er i andre materialer eller i ukjent materiale. Betong blir utett over tid, og eldre PVC-rør blir sprø over tid. Kommunen gjennomfører nå et forprosjekt for nytt renseanlegg på Orkanger. Dette på grunn av opplevde utfordringer i 2018 med dagens anlegg.

I temaplan for vann og vannmiljø framgår det at den største utfordringen for Orkland kommune innen avløp, vil i planperioden 2021-2024 være å redusere tilførsel av fremmedvann på

⁹ SD-anlegg: Sentralt driftsanlegg. SD-anlegg gjør at man kan overvåke, styre og kontrollere anlegg på en enkel måte.

avløpsnett. Det viktigste tiltaket for å redusere fremmedvann, vil være å separere fellesledningsnett hvor vann og avløp er i samme kum.

Oppfølging av vedlikeholdsbehov m.m. gjøres i samme system som man bruker til å følge opp drikkevann. Eksempel på bestilte kontroller finnes i figuren under:

8 Bestillinger

Filter: Utført, Kontroll/tilsyn, Spyling avløp, Diverse reparasjon/vedlikehold, Diverse reparasjon/vedlikehold ^

Fritekst Q Filtre... X

Status ☐ Utkast ☐ Bestilt ☒ Utført

Bestillingstype

- ☒ Kontroll/tilsyn
- ☐ Renovering
- ☐ Tømming/Rensk
- ☒ Spyling avløp
- ☐ Rørinspeksjon
- ☐ Innmåling av ledningsnett
- ☒ Diverse reparasjon/vedlikehold
- ☒ Diverse reparasjon/vedlikehold
- ☐ Graves frem
- ☐ Spyling vann

Utføres av

- ☐ (Blank)
- ☐ Eivind Ustad
- ☐ Avdeling veg
- ☐ Avdeling avløp
- ☐ Innmåling
- ☐ Avdeling vann

	Spyling avløp 547	Utført dato 21.04.2022
	Sjekk og spyl i kum eventuelt ledningsnett	
	Antall objekt: 1 av 1 utført	Utføres av: Avdeling avløp
	Kontroll/tilsyn 660 Plan 189	Utført dato 16.03.2022
	Drift/kontroll av Renseanlegg, Avd. Meldal	
	Antall objekt: 2 av 2 utført	Utføres av: Avdeling avløp
	Kontroll/tilsyn 699 Plan 186	Utført dato 08.03.2022
	Ukes kontroll APS, Avd. Lensvik	
	Antall objekt: 4 av 4 utført	Utføres av: Avdeling avløp
	Kontroll/tilsyn 701 Plan 186	Utført dato 14.03.2022
	Ukes kontroll APS, Avd. Lensvik	
	Antall objekt: 4 av 4 utført	Utføres av: Avdeling avløp

Figur 4. Bestilte kontroller med frist i Gemini Portal

Revisor har fått tilsendt tre eksempler på driftsplaner innen avløp:

- Driftsplan for Gammelosen renseanlegg (GORA)
- Driftsplan for pluggkjøring og spyling problemkloakker
- Driftsplan for pumpetest og renseanlegg

Driftsplanen for GORA inneholder en årsplan for tilsyn, fordelt på daglig, ukentlig, månedlig og årlig vedlikehold/service. Omfattede sjekkpunkter er eksempelvis filter, pumpestasjoner, slammottak, vask av servicerom og ventilasjon. Det henvises til egne skjema for

gjennomføringen av tilsyn/vedlikehold. Det er også en oversikt over hvilke firma man har serviceavtaler med.

Driftsplanen for pluggkjøring og spyling av problemkloakker følger samme oppsett. Det vises til egne skjema eller å føre tilsynene i logg.

Driftsplanen for pumpetest og renseanlegg følger samme oppsett. Her framgår hyppighet for tilsyn, service og vask på pumpestasjoner og renseanlegg.

I temaplanen er det planlagt følgende tiltak for kommunalt avløp:

- Bygge nytt hovedrenseanlegg
- Skifte ut tre slamavskillere
- Skifte ut to nye mindre avløpsrenseanlegg
- Bygge overføringsledning mellom et gammelt og et nytt anlegg
- Oppgradere et renseanlegg
- Separere ledninger og kummer for å unngå forurensning av drikkevann
- Rehabiliterer kummer og ledningsstrek for å unngå lekkasje av avløpsvann og innlekkasje av fremmedvann

3.3.4 Beredskaps- og vaktordning

Det er samme beredskap innen avløp som innen vann. Her gjengis informasjon som også står i kapittel 2.3.6.

Revisor har fått tilsendt en beskrivelse av kommunens beredskaps- og vaktordning. Den tekniske vakten har tre vaktområder; Orkdal/Snillfjord, Agdenes og Meldal. Teknisk vakt skal besvare alle henvendelser angående vann, avløp, eiendom og veg. Det skal til enhver tid være til sammen fire på vakt. Det er vanligvis to fra Orkdal/Snillfjord (hovedvakt og bakvakt), og en vakt i hver av vaktområdene Meldal og Agdenes. Det er i hovedsak driftspersonale på vann og avløp og ansatte i brannvesenet som har teknisk vakt.

Fagleder avløp forteller at kommunen har utfordringer med å sikre nok vakter til den tekniske vaktordningen. Dette har medført at det periodevis har vært kun en person på vakt i området Orkdal/Snillfjord.

Teknisk vakt har ansvar for å undersøke alvorlige alarmer, og for alle varsler for alarmer på anlegg som pumpestasjoner, vannbehandlingsanlegg, renseanlegg og lignende. Teknisk vakt har fullmakt til å kalle ut nødvendige mannskaper og leie inn mannskap ved behov. Akutte hendelser som kan løses internt, utføres på egen hånd. Orkland har også en rammeavtale med en entreprenør om å sikre og utbedre ledningsbrudd. I avtalen er det en forventning om

maks to timer beredskapstid før entreprenør skal være på plass. Dette gir ifølge fagleder avløp en større sikkerhet innen drikkevann og miljø.

3.3.5 Rutiner for praktisering av rensekrav

Revisor har fått tilsendt prøvetakingsplan for avløp 2022. Prøvetakingsplanen viser hvilke datoer det skal tas prøver på Løkken, Grefstad, Hoston, Vormstad og Gammelosen. Det er ulike hyppigheter for avløpsrenseanleggene.

I prøvetakingsplanen framgår det også krav til temperatur for prøvene, tidspunkt for prøvetaking og hvor prøvene skal transporteres.

Prøveresultater sendes fra laboratoriet til avdelingsleder, fagleder og formann avløp. I tillegg arkiveres dette i saksbehandlingssystemet. Resultatene blir lagt i et eget program hvor man kan ta ut statistikk for bruk i rapportering.

Statsforvalteren hadde inspeksjon ved Gammelosen renseanlegg i oktober 2021. De avdekket tre avvik og tre anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Orkland kommune har ikke overholdt rensekravene for 2020, og overløp er ikke inkludert i rensegraden
- Orkland kommune har overskredet sin ramme for påslipp av organisk stoff til Gammelosen renseanlegg
- Orkland kommune har ikke utarbeidet en miljørisikovurdering for kommunens samlede avløpssystem.

Anmerkninger:

- Orkland kommune har mangelfulle skriftlige rutiner/prosedyrer på avløpsområdet
- Orkland kommune må sikre at avvik følges opp uavhengig av hvordan de er loggført/registrert
- Kommunen mangler helhetlig oversikt over ledningsnettets sitt.

Om Gammelosen framgår det at anlegget er sterkt overbelastet, og det er utfordrende å drifte anlegget optimalt. «Renseanlegget klarer ikke kravene til primærrensing, som var forutsetningen for å gi unntak fra sekundærrensing i 2006».

Videre står det i Statsforvalterens rapport at kommunen ikke kunne legge fram skriftlige rutiner eksempelvis for samarbeid på tvers av etatene/avdelingene for å sikre god dialog og kunnskapsflyt, registrering og oppfølging av avvik, hvordan man sikrer oppfølging av avvik og melding av drifts- og utslippsavvik til ledelsen. Det framgår videre av rapporten at kommunen

på dette tidspunktet nylig hadde innført nytt avvikssystem, Compilo. Her skulle HMS-/systemavvik føres. Driftsforstyrrelser på renseanlegg loggføres i Gemini. Det er ingen forbindelse mellom systemene, og Statsforvalteren poengterer at kommunen må sikre seg at gjentakende driftsforstyrrelser følges opp.

3.3.6 Oppfølging av avløpsanlegg

Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for området Orkanger/Fannrem, og påser at kommunen drifter iht. utslippstillatelsens krav. For øvrige kommunale avløpsanlegg er kommunen selv forurensningsmyndighet, jf. forurensningsforskriften kapittel 13.

Fagleder avløp har ansvar for å følge opp renseanlegg og om prøveresultater er i henhold til kravene. Fagleder har også i oppgave å sikre utskifting av ledningsnett i den takten som er bestemt.

Det er utarbeidet rutiner for oppfølging, og det føres logg over ettersyn på det enkelte anlegg.

3.4 Vurdering

- Kriterium: Kommunen bør ha en oppdatert oversikt over kommunens avløpsanlegg.

Revisors vurdering:

Kommunen har oversikt over kommunens avløpsanlegg. Oversikten finnes i Gemini Portal. Det er samme system som benyttes innen vann, og som benyttes for å ha oversikt over drifts- og vedlikeholdstiltak. Statsforvalteren har hatt tilsyn og kommunen har gjort tiltak etter tilsynet.

- Kriterium: Kommunens avløpsanlegg må være tilstrekkelig dimensjonert

Revisors vurdering:

Kommunens avløpsanlegg er ikke tilstrekkelig dimensjonert etter behovet.

- Kriterium: Behov for vedlikehold og oppgraderinger skal være dokumentert for avløpsanleggene.

Revisors vurdering:

Behov for vedlikehold og oppgraderinger er dokumentert i hovedplan og driftsplaner.

- Kriterium: Beredskaps- og vaktordning skal være etablert for kommunens avløpsanlegg.

Revisors vurdering:

Det er etablert beredskaps- og vaktordning for kommunens avløpsanlegg.

- Kriterium: Rutiner for praktisering av rensekrav som gjelder for kommunens avløpsanlegg skal være beskrevet og fulgt opp.

Revisors vurdering:

Kommunen har etablert en prøveplan for anleggene som er beskrevet og som følges opp.

- Kriterium: Kommunen bør ha en systematisk oppfølging av egne avløpsanlegg slik at gitte tillatelser praktiseres og har system for å oppheve eller endre disse.

Revisors vurdering:

Kommunen har en systematisk oppfølging av egne avløpsanlegg, men da det er overskridelser på storparten av anleggene kan det tyde på at systemet for å sikre at tillatelser praktiseres ikke er godt nok.

3.5 Konklusjon

Revisors konkluderer med at kommunens avløpssystem i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet, men det er underdimensjonert. Det er forbedringspotensial i å sikre at avløpsanleggene driftes innenfor tillatelsen som er gitt.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunen bør sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
- Kommunen bør vurdere om rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig

4 UTSLIPP FRA PRIVATE AVLØPSANLEGG

4.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling om private avløpsanlegg:

- Sikres det at private avløpsanlegg i spredt bebygde strøk langs vann og elver er i samsvar med krav?

4.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for private avløpsanlegg:

- Kommunen bør ha oversikt over private avløpsanlegg
- Kommunen bør gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg hvor man sikrer at:
 - Anlegget er i samsvar med tillatelsen
 - Utslippsmengde- og kvalitet er i samsvar med tillatelsen
 - At prøveprogrammet er overholdt
- Kommunen bør gjennomføre jevnlig inspeksjon av anleggene
- Kommunen kan fastsette gebyr for å dekke kostnader med tilsynet

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

4.3 Funn

4.3.1 Ansvar for private avløpsanlegg

Ansvar for behandling av søknader om private utslippstillatelser og spredt avløp, er lagt til plan- og byggesaksenheten. Konstituert enhetsleder for plan- og byggesak forteller at påkobling til kommunalt avløpsanlegg er omtalt i temaplan vann og er tydeligere uttalt enn tidligere. Nå må private anlegg kunne regne med at de blir pålagt å koble seg til kommunalt avløpsnett.

Kommunen har utarbeidet retningslinjer for private avløpsanlegg i Orkland kommune. Her presenteres eksempelvis rensekrav, anleggstyper som tillates, hva som skjer med tette tanker, aktuelle VA/miljøblader, kompetansekrav, forurensningsfare og søknadsprosess.

Orkdal kommune hadde mye oppfølging av private anlegg tidligere. Det var et prosjekt for oppfølging av spredte avløp. Orkdal kommune hadde en prosjektmedarbeider i full stilling i fire til seks år, ansatt i tekniske tjenester. I dag videreføres dette i Orkland kommune med en 35 prosents stilling ved plan og byggesak. Det er bevilget midler til oppretting av en full prosjektstilling for å ta opp igjen arbeidet med oppfølging av private avløpsanlegg.

Det er et mål i kommuneplanen å ikke forurene, som omfatter både private og kommunale anlegg. Det er ikke en ambisjon om full utbygging av det offentlige avløpsnett. Konstituert enhetsleder plan- og byggesak mener det vil være urealistisk grunnet store avstander i kommunen. I regional vannforvaltningsplan for perioden 2022-2027 er målet å oppnå minst god økologisk og kjemisk tilstand¹⁰ i alle vannforekomster. Dette er det samme målet som ligger i vanddirektivet og vannforskriften.¹¹ I temaplan for vann og vannmiljø framgår det at utslipp fra private avløpsanlegg er en av flere faktorer som påvirker vannkvaliteten.

4.3.2 Oversikt

Det finnes i overkant av 3000 private avløpsanlegg i Orkland kommune.

Kommunen har ingen annen oversikt over private avløpsanlegg enn det som finnes i matrikkelen. ReMidt, som har ansvar for tømning av septiktanker, har oversikt over de private anleggene som de tømmer. Det normale er at alle anlegg i kommunen tømmes av ReMidt. Det finnes noen få gråvannsanlegg der hytteeier selv står for tømning. Dette gjelder hytter som ikke har vegadkomst, men som likevel ønsker å ha innlagt vann. ReMidts oversikt er søkbar gjennom MinTank. Kommunen får årlige tømmerapporter fra ReMidt. Det kommer ca. 200-300 merknader fra ReMidt årlig. For å sikre at slamtømming startes opp på nye eller renoverte private avløpsanlegg, sender kommunen kopi av utslippstillatelse og ferdigattest til ReMidt.

Ifølge konstituert enhetsleder har kommunen liten oversikt over tilstanden på de private avløpsanleggene. Dårlig tilstand rapporteres av ReMidt og følges opp av kommunen.

Det varierer hvilke opplysninger som finnes i matrikkelen. Revisor har sett eksempel på detaljer som er lagt inn i matrikkelen for en bygning. Her framgår det i feltet «Bygningskommentarer» at det er ferdigattest for privat avløpsanlegg. Konstituert enhetsleder plan- og byggesak opplever at matrikkelen er tilstrekkelig for å ha oversikt. Kommunen har oversikt over de som er koblet til det kommunale avløpsnett, og resten er private. Kommunen må se til at de private løsningene er gode nok, og det må samkjøres med utbygging av kommunal ledning.

¹⁰ Økologisk tilstand undersøker biologiske kvalitets- og støtteelementer. Kjemisk tilstand undersøker prioriterte stoffer/miljøgifter. Økologisk tilstand deles inn i fem tilstandsklasser – fra svært dårlig til svært god. God økologisk tilstand er den nest beste tilstanden. Kjemisk tilstand deles inn i god og ikke god. Det er vannforskriften som gir grunnlaget for dette, og som definerer klassifiseringssystemet.

¹¹ Vannportalen, Klassifisering. Hentet fra <https://www.vannportalen.no/kunnskapsgrunnlaget/klassifisering/>

WEBMatrikkel
Orkland kommune -

Søk
Eiendom
Bygning
Adresse
Kart

Utskrift ->>
Bygningsinfo
All matrikkelinfo
All matrikkel med kart

BYGG

TYPE	BYGNINGSNR	BYGGTYPE	STATUS	NÆRING	ANT. BC
Bygning			Ferdigattest	Omsetning og drift av fast eiendom	0

ETASJER

ETASJE	ANT.BOENH	BRA BOLIG	BRA ANNET	BRA TOTALT	ALT.AREAL	ALT.AREAL2	BTA BOLIG	BTA ANNET	BTA TOTALT
H01	0	0	148	148	0	0	0	0	0
sum	0	0	148	148	0	0	0	0	0

BRUKSENHETER

ADRESSE	BOLIG	BRA	BAD	WC	ROM	TYPE	KJØKKEN	EIENDOM	SIST ENDRET	SKAL UTGÅ
	0	0	0	0	0	Unummerert bruksenhet			01.01.2020	

REGISTRERTE VEDTAKS-STATUSER

STATUS	DATO	ÅRSÅK TIL FØRING	REFERANSE	SIGNATUR	REG.DATO	SLUTTDATO
Rammetillatelse						
Igangsettingstillatelse						
Tatt i bruk						
Ferdigattest						

TEKNISKE BYGNINGSSTATUSER

STATUS	DATO	ÅRSÅK TIL FØRING	REFERANSE	SIGNATUR	REG.DATO	SLUTTDATO
Endre bygningsdata		Vedtak etter plan- og bygningsloven				

BYGNINGSREFERANSER

TYPE	REFERANSE
Journalnummer	
Bygningsrådsvedtak	

BYGNINGSKOMMENTARER

TYPE	TEKST
Bruksendring	
endret bruks	
Endret bruk	
Ferdigattest for privat avløpsanlegg	

Figur 5. Eksempel på informasjon som ligger i matrikkelen

Konstituert enhetsleder plan- og byggesak forteller at Orkdal kommune hadde et prosjekt med å rydde opp i private avløp. Det var ansatt en egen ressurs i dette prosjektet. Det ble først sendt ut spørreskjema til anleggseiere, og senere gjennomført tilsyn. Nå jobbes det med en prosjektbeskrivelse og det skal bevilges midler til å gå videre med dette prosjektet i Orkland kommune.

Konstituert enhetsleder plan- og byggesak forteller at det antas å være variasjoner mellom de gamle kommunene, men dette vil kommunen få mer innblikk i med systematisk tilsyn og opprydding. Det antas at det har variert i hvilke tilfeller det har blitt stilt krav om søknad og hva som har blitt godkjent.

4.3.3 Tilsyn

Retningslinjene for private avløpsanlegg presenterer at kommunen, som lokal forurensningsmyndighet, har plikt til å følge opp alle innrapporterte varsler om mulig forurensning.

Konstituert enhetsleder for plan- og byggesak forteller at det så langt er gjennomført få tilsyn med private avløpsanlegg i Orkland kommune. Det har blitt gjennomført tilsyn med to hyttefelt, der kommunen systematisk har oppsøkt alle hyttene for å observere om det er innlagt vann, og om det er avløpsanlegg som ikke er omsøkt. Tilsynet har blitt gjennomført uten varsel til grunneier, og har kun vært en vurdering av det som kan observeres utvendig og på tomte. Kommunen har prioritert ulovlighetsoppfølging med utgangspunkt i varsel fra ReMidt eller andre interessenter.

Konstituert enhetsleder forteller at det planlegges en mer systematisk oppfølging av private avløpsanlegg. Da vil det bli laget tilsynsrapporter, som skal lagres i avdelingens fagsystem Plan&Build360.

Revisor har fått tilsendt eksempel på korrespondanse i forbindelse med pålegg på et avløpsanlegg i Orkdal kommune.

 Dokumenter
Lister dokumentene knyttet til saken

Skriv ut til PDF-fil

✓	Dokumentnr.	Tittel	Journaldato	Dokumentkatego
☐	17 [redacted]	Ny innkalling til møte om felles avløpsanlegg	13.02.2019	Dokument ut
☐	17 [redacted]	Innkalling til møte om avløpsløsning fra boligene på gnr. [redacted]	06.02.2019	Dokument ut
☐	17 [redacted]	Info om oppgraderingsmuligheter fra leverandøren av Klargester	05.02.2019	Dokument inn
☐	17 [redacted]	Mer info fra anleggseier og leverandør	28.01.2019	Dokument inn
☐	17 [redacted]	Svar fra tiltakshaver - spørsmål om renseanlegget på gnr. [redacted]	25.01.2019	Dokument inn
☐	17 [redacted]	Spørsmål til anleggseier om status på renseanlegget på gnr. [redacted]	24.01.2019	Dokument ut
☐	17 [redacted]	Info fra anleggseier	23.01.2019	Dokument inn
☐	17 [redacted]	Info om mangler observert ved service på renseanlegg på gnr. [redacted]	23.01.2019	Dokument inn
☐	17 [redacted]	Re: Avløpsanlegget på G.nr. [redacted]	05.12.2017	Dokument inn
☐	17 [redacted]	Mangler ved felles avløpsanlegg for gnr. [redacted]	06.11.2017	Dokument ut
☐	17 [redacted]	Avløpsanlegget på [redacted]	03.11.2017	Dokument ut

Figur 6. Eksempel på korrespondanse mellom kommunen og anleggseier

Et anonymisert skjermbilde fra MinTank finnes under. På www.mintank.no kan man velge kommune og deretter fylle inn gårds- og bruksnummer for å finne informasjon om de enkelte tankene. For denne eiendommen var det ingen merknader fra slamtømmingen via MinTank i 2020. Det har tidligere vært utfordringer med anlegget på denne eiendommen, og det ble gitt pålegg fra kommunen. Utfordringene omhandlet ujevn belastning på anlegget og manglende service. Det førte til skadelige utslipp. Konstituert enhetsleder opplever at anlegget virker å være i orden nå. Hun forteller også at kommunen gir relativt få pålegg i året. I mange saker blir det ikke nødvendig å gi pålegg, da et varsel om pålegg i seg selv ofte fører til nødvendig reaksjon hos anleggseier. Antall pålegg er derfor begrenset, men antas å øke når prosjektet «Opprydding spredt avløp» starter opp.

The screenshot shows the MinTank.no interface with three main sections: MIN KOMMUNE, MIN RENOVATØR, and MIN TANK.

- MIN KOMMUNE:** Displays 'Orkland' as the selected municipality, with a search icon. Below it, 'Orkland kommune' is listed, followed by 'ReMidt' and its website 'www.remidt.no/' and phone number '72483700'.
- MIN RENOVATØR:** Displays 'Norva24 Miljøservice' with a link to 'norva24.no/vare-avdelinger/'. It also shows contact numbers: 'Stryn: 57 87 46 66, Sløvåg: 57 78 11 70'. A message states: 'Køyreplanen for dei neste to vekene inneheld ikkje planlagde oppdrag i Orkland kommune.' At the bottom right is a button labeled 'VIS KØYREPLAN'.
- MIN TANK:** Contains a search bar with a redacted input, 'Fnr.', 'Snr.', and a search icon. Below this, a table shows tank information:

TANK [redacted]	
Siste tømming	2020-11-05 16:47
Neste tømming	Sept. - Des. 2022
Tanktype	Renseanlegg
Tankvolum	20 m³

Figur 7. Del av skjermbilde fra MinTank.no

Konstituert enhetsleder plan- og byggesak forteller at kommunen trenger føringer for hvordan tilsyn skal gjennomføres, før det starter opp. Det kan blant annet handle om en prioritering av hvor det skal startes opp. I det forrige prosjektet i Orkdal ble områder rundt drikkevannskilder og hytteområder prioritert.

Ved nyetablering av anlegg stilles det ikke andre krav enn de føringene som er gitt i lov og forskrift. Det finnes enkelte føringer i enkelte reguleringsplaner. Eksempelvis i hytteområder er det et ønske om at det etableres felles anlegg og ikke tette tanker. I nyere reguleringsplaner stilles det ofte krav om samlet avløpsplan for hele området før nye fritidsboliger kan bygges.

Det varierer hvilke krav til oppgraderinger kommunen setter. Krav om oppgraderinger er knyttet til feil avdekket i det tidligere prosjektet og i rapportene fra ReMidt. I prosjektet ble det avdekket at mange hadde anlegg uten utslippstillatelse. De måtte derfor søke om å få anlegget godkjent, og måtte ende opp med en godkjent løsning. I noen tilfeller kan det være vanskelig å finne historikken til det eksisterende anlegget. Det stilles krav om fagkyndig prosjektering når man etablerer og oppgraderer private avløp. Kravene ble skjerpet for noen år siden, og nå stilles

det krav til ansvarsrett for prosjektering og utførelse. Det finnes informasjon om dette på kommunens hjemmeside.

Konstituert enhetsleder plan- og byggesak forteller at tilsyn nesten alltid er varslet. Akutte hendelser kan føre til uvarslet tilsyn. Tilsynet avhenger av type hendelse eller feil. For eksempel kan det undersøkes hytter med innlagt vann, for å finne ut hvor dette vannet kommer ut. Hvis rapporten fra ReMidt melder om manglende lokk på slamavskiller, vil kommunen gi beskjed til eier uten at det blir gjennomført stedlig tilsyn. Eier av slamavskiller dokumenterer med bilde at lokk er byttet.

Kommunen har ingen egen plan for tilsyn og har ikke hatt kapasitet for tilsyn ut over oppfølging av rapportene fra ReMidt, utover prosjektet som var i Orkdal. Konstituert enhetsleder mener at kommunen skulle hatt flere tilsyn med private avløpsanlegg og kommunens egne anlegg. Hun opplever at det er en utfordring å få ryddet opp, fordi det er mange gamle anlegg. Det er lite kommunalt avløpsnett i bygdene. Noen innbyggere er ivrige etter å få ting i orden, andre klarer ikke å ta kostnaden. Kommunens pressmiddel for å få ryddet opp i private avløpsanlegg, er tvangsmidler gjennom forurensningsloven, eksempelvis dagmulkt. Kommunen kan ikke stenge vannet til huset dersom det er privat vann. Det kan være et alternativ å trekke tilbake brukstillatelsen, men det har ikke vært behov for å gå så langt i Orkland.

Konstituert enhetsleder kjenner ikke til at det er luktproblemer eller forurensning av private avløpsanlegg i dag.

4.3.4 Gebyr

Kommunen har tidligere ikke hatt gebyr for tilsyn. Nå er dette lagt inn i gebyrregulativet med 417 kr pr år for private avløpsanlegg. Dette er et fast beløp. Man faktureres ikke ekstra dersom det gjennomføres tilsyn.

4.4 Vurdering

- Kriterium: Kommunen bør ha oversikt over private avløpsanlegg

Revisors vurdering:

Kommunen har til en viss grad oversikt over private avløpsanlegg. Det er et forbedringspotensial å sikre oversikt over historikken for anlegg med utfordringer, og ha et godt samlet system for å dokumentere registrert tilstand og tilsyn.

- Kriterium: kommunen bør gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg hvor man sikrer at:
 - Anlegget er i samsvar med tillatelsen
 - Utslippsmengde- og kvalitet er i samsvar med tillatelsen
 - At prøveprogrammet er overholdt

Revisors vurdering:

Det gjennomføres ikke tilsyn med private avløpsanlegg. Det sikres derfor ikke at anlegget er i samsvar med tillatelsen, at utslippsmengde- og kvalitet er i samsvar med tillatelsen eller at prøveprogrammet er overholdt. Revisor har inntrykk av at det ikke har vært kapasitet til å gjennomføre dette i ny kommune. Kommunen opplyser om at det er planer om et prosjekt som skal bidra til å etablere oversikt over anleggene og legge en plan for tilsyn samt gjennomføre tilsyn. Dette er en videreføring av et prosjekt som ble gjennomført i Orkdal. Revisor anser prosjektet som et nødvendig bidrag for å sikre en tettere oppfølging av private anlegg.

- Kriterium: Kommunen bør gjennomføre jevnlig inspeksjon av anleggene

Revisors vurdering:

Kommunen gjennomfører ikke jevnlig inspeksjon av anleggene, men ReMidt, som tømmer anleggene, melder avvik til kommunen dersom de registrerer dette i forbindelse med tømming. Kommunen bør sikre seg at alle anlegg fanges opp enten av kommunen selv eller gjennom inspeksjon fra ReMidt. Kommunen bør videre sikre seg at inspeksjonen fra ReMidt er tilstrekkelig dersom det er den som ligger til grunn for kommunens plikt til å føre regelmessig inspeksjon av anleggene.

- Kriterium: Kommunen kan fastsette gebyr for å dekke kostnader med tilsynet

Revisors vurdering:

Kommunen har fastsatt gebyr for å dekke kostnader med tilsynet. Dette er et fast gebyr til alle som har privat avløpsanlegg. Man betaler derfor ikke mer eller mindre dersom man har tilsyn eller ikke. Tanken er at gebyret over sikt dekker kostnader for tilsyn for anleggene sett under ett, ikke for det enkelte anlegg.

4.5 Konklusjon og anbefalinger

Revisor konkluderer med at Orkland kommune ikke i tilstrekkelig grad sikrer at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver.

Revisor anbefaler derfor følgende:

- Kommunen bør sikre at de har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
- Kommunen bør gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
- Kommunen bør sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig

5 HØRING

Etter avtale fikk kommunen tilsendt rapporten uten vurderinger, konklusjoner og anbefalinger for gjennomgang av data. Fristen for dette var to uker. Deretter ble rapporten sendt på høring i én uke. Revisor mottok høringssvar 08.09.2022. Høringssvaret finnes i vedlegg 2.

Høringssvaret har medført justeringer i datadelen. Dette har medført endring i en vurdering, og fjerning av en anbefaling. Det har ikke medført endringer i konklusjoner.

6 OPPSUMMERING AV KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

I **første problemstilling** konkluderer vi med at kommunens drikkeforsyning i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet. Det er imidlertid behov for tilstrekkelig med drikkevann for å sikre framtidens behov. Det er også behov for å gjøre tiltak for å redusere lekkasjer på ledningsnettet. Reduksjon av lekkasjer vil kunne avdempe behovet for å øke kapasiteten på drikkevann noe. Det er gode muligheter for innbyggerne til å skaffe seg informasjon om drikkevannet på kommunens hjemmeside. Dersom det er behov for å gi innbyggeren mer akutt informasjon, eksempelvis kokevarsel, er det etablert systemer for å gi ut slik informasjon på SMS. Det er noe forbedringspotensial i internkontrollen, ved å etablere eksempelvis rutiner og planer for gjennomføring av drift og vedlikehold.

I **andre problemstilling** konkluderer vi med at kommunens avløpssystem i hovedsak er av tilstrekkelig kvalitet, men det er underdimensjonert. Det er forbedringspotensial i å sikre at avløpsanleggene driftes innenfor tillatelsen som er gitt.

I **siste problemstilling** konkluderer vi med at Orkland kommune ikke i tilstrekkelig grad sikrer at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunen bør få på plass rutiner og planer på de områdene hvor dette mangler, samt oppdatere de ved behov
- Kommunen bør gjøre tiltak som reduserer lekkasjer på ledningsnettet
- Kommunen bør beskrive drifts- og vedlikeholdsbehov for alle anlegg
- Kommunen bør vurdere å utarbeide en overordnet plan for vedlikehold og fornying
- Kommunen bør oppdatere beredskapsplan for vann
- Kommunen bør vurdere om utskiftingstakten på ledningene er tilstrekkelig
- Kommunen bør sikre at avløpsanleggene har tilstrekkelig kapasitet
- Kommunen bør vurdere om rutiner for oppfølging av avløpsanlegg og etterlevelse av tillatelser innen avløp er tilstrekkelig
- Kommunen bør sikre at de har tilstrekkelig oversikt over private avløpsanlegg i sine system
- Kommunen bør gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg
- Kommunen bør sikre at alle anlegg inspiseres jevnlig

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (§ 15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg gir kommunen myndighet til å innkreve vann- og avløpsgebyrer. Gebyrene skal ikke overstige kommunens nødvendige kostnader på henholdsvis vann- og avløpssektoren. Kommunestyret fastsetter størrelsen på avgiftene i forskrift. Kommunens hjemler følger av forurensningsforskriften kapittel 16. Kommunen kan kreve full eller delvis dekning av sine kostnader til anlegg, drift og vedlikehold av avløpsanlegg, jamfør forurensningsloven § 25. Innkrevingen av avgifter skal være i samsvar med lov om kommunale vass- og kloakkavgifter.

Kommunens ansvar for avløpsområdet¹² er ifølge Miljødirektoratet som følger:

- ha oversikt over hvilke rensekraft som gjelder for de ulike områder i kommunen
- oversikt over utslippstillatelser og anleggenes tilstand
- være ansvarlig for drift og vedlikehold av anlegg som helt eller delvis eies av kommunen

Mattilsynet¹³ har oppfølging av vannkvaliteten i Norge. Norge har satt mål for å bedre vannkvaliteten. Målet er at drikkevannet skal være trygt. Mattilsynet peker på at den største utfordringen for drikkevannet i Norge er distribusjonssystemet. Vannrørene våre er gjennomgående gamle, og utskiftingen går sakte. En av tre liter produsert drikkevann forsvinner i lekkasjer, og når aldri fram til abonnenten. Hull i rørene kan også gjøre at forurensninger blir sugd inn. Sammen med regelverket for drikkevann gir de nasjonale målene føringer for arbeidet med å levere trygt og nok drikkevann. I praksis betyr det at vannverkseierne må sette søkelys på områder som er utpekt som særlig viktige. Eksempler er leveringssikkerhet og utbedring av vannrørene. Vann i nødstilfeller er viktig for kommunens beredskap. Kommunen som vannverkseier må forholde seg til overnevnte krav som er nærmere regulert i drikkevannsforskriften.

¹² <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/avlop/saksbehandling/roller-og-ansvar-pa-avlopsområdet/sentrale-plikter-og-oppgaver-pa-avlopsområdet/>

¹³ https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/nasjonale_maal_vann_og_helse/

Kommunene har myndighet og plikter etter forurensningsloven. Forurensningsloven har til formål å verne det ytre miljø mot forurensning. Videre skal loven sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.¹⁴

Som følge av forurensningsloven har kommunen flere roller. Kommunen er tilsynsmyndighet på en rekke områder. Kommunen skal se til at plikter overholdes, eksempelvis plikt til å ha tilstrekkelig beredskap mot akutt forurensning. Kommunen er også forurensningsmyndighet og kan gi pålegg etter forurensningsloven § 37 om opprydding av avfall. Videre kan kommunen også være forurensner, og må søke om tillatelse etter lovens § 11 for kommunale anlegg, eksempelvis for utslipp av kommunalt avløpsvann.¹⁵

Ulike etater i kommunene har ulike innfallsvinkler til forurensning. Kommunen er myndighet for eksempelvis landbruket og omfattes i tilfeller hvor det er avrenning fra gjødselkjellere, silo eller landbruksplast på avveie.

Vannanlegg

Kommunene har etter kommunelovens § 25-1 plikt til å ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Ansvaret for internkontrollen er lagt til rådmannen.

Vannverkseiers plikt til å etablere og følge opp internkontroll følger av drikkevannsforskriftens § 7. Denne internkontrollen skal være tilpasset virksomhetens art og omfang, og skal dokumentere hvordan kravene i forskriften etterleves. Vannverkseier skal videre blant annet ha oversikt over vannverkets organisasjon. Det skal dokumenteres hvor ansvar, oppgaver og myndighet er plassert. Internkontrollen skal også omfatte rutiner for håndtering og forebygging av avvik. Internkontrollen skal være skriftlig dersom vannforsyningssystemet produserer minst 10 m³ drikkevann per døgn. Det er vannverkseier som skal sikre at internkontrollen er oppdatert og at alle som jobber med oppgaver knyttet til vannverket arbeider i samsvar med denne. I tillegg skal vannverkseier søke Mattilsynet om plangodkjenning av vannforsyningssystem som er satt i drift etter 1.1.2017. I søknaden skal etablerings- og driftsplaner dokumenteres.

Drikkevannsforskriftens § 9 slår fast at vannforsyningssystemet skal være dimensjonert for å levere tilstrekkelig mengder drikkevann til enhver tid, og videre at det skal legges til rette for

¹⁴ Klima- og miljødepartementet, *Forurensningsloven*, 1983 <<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-03-13-6>>.

¹⁵ Miljøverndepartementet, «Kommunens myndighet og plikter etter forurensningsloven», T-5/98, 1998 <<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/t-598-kommunens-myndighet/id108212/>>.

levering av nødvann. Av bestemmelsen framgår det at vannforsyningssystemet skal kunne levere nødvann til drikke og personlig hygiene uten bruk av det ordinære distribusjonssystemet.

I Mattilsynet sin veileder påpekes det at vannverkseiere skal sikre at utstyret som trengs for alltid å kunne levere nok helsemessig trygt drikkevann er på plass. Om begrepet «*tilstrekkelige mengder*» er det sagt at man skal levere nok vann til å dekke det abonnentene trenger til daglige gjøremål og funksjoner. EUs drikkevannsdirektiv legger til grunn at for å dekke et «normalforbruk» må det produseres 200 liter drikkevann per person i døgnet.

Leveringssikkerhet innebærer også at vannforsyningssystemet er dimensjonert med tanke tilstrekkelig mengder vann til alle, samt at det er etablert nødvendige drifts- og beredskapsplaner. Leveringssikkerheten skal basere seg på den farekartleggingen som er omtalt i drikkevannsforskriften § 6.

Som vannverkseiere vil det også foreligge en plikt til å sikre at vannforsyningssystemet kan levere nødvann, noe som innebærer at det skal kunne leveres drikkevann til innbyggerne også i nødstilfeller, og hvor den primære vannkilden ikke kan benyttes¹⁶.

Vannverkseier skal også gjennomføre nødvendige tiltak og utarbeide driftsplaner for å kunne levere tilstrekkelig mengder drikkevann under normale forhold. I tillegg skal det gjennomføres nødvendige beredskapsforberedelser og det skal utarbeides en plan for beredskapsøvelser. Denne planen skal vannverkseier sikre er oppdatert og følges.

Som grunnlag for beredskapsplanen skal virksomheten (kommunen som vannverkseier) utarbeide risiko- og sårbarhetsanalyse. På denne måten skal vannverkseier identifisere farene som må forebygges, fjernes eller reduseres slik at det kan leveres tilstrekkelig mengde vann til tilfredsstillende kvalitet. Kvalitet på vann defineres som at vannet skal være klart og uten framtreddende lukt, smak og farge. Risiko- og sårbarhetsanalysen skal være oppdatert, og vannverkseier må planlegge og gjennomføre tiltak for å forebygge, redusere eller fjerne farene.

Ifølge drikkevannsforskriftens § 5 skal vannverkseier påse at drikkevannet tilfredsstiller kravene til kvalitet, mengde og leveringssikkerhet når det leveres til mottaker. Dette betyr at vannet skal være helsemessig trygt. Vannet skal være hygienisk betryggende, klart og uten framtreddende lukt, smak eller farge. Det skal ikke inneholde fysiske, kjemiske eller biologiske komponenter som kan medføre fare for helseskade i vanlig bruk. I § 19 vises det til at vannverkseieren skal utarbeide en prøvetakingsplan for vannforsyningssystemet.

¹⁶ [Mattilsynet, Veileder drikkevannsforskriften, august 2020](#)

I Mattilsynet sin veileder for drikkevannsforskriften fremgår det at for å sikre dette skal vannverkseier foreta *farekartlegging*, samt se på hvilke *beskyttelsestiltak* og hva slags *vannbehandling* som må til for å sikre helsemessig trygt vann. I tillegg til dette skal det tas drikkevannsprøver for å sikre at grenseverdiene som er opplistet i vedlegg 1 til forskriften ikke overstiges.

I § 22 i forskriften er det også sagt at ved avvik fra tiltaksgrensene i vedlegg 2 skal vannverkseieren samtidig som årsaken undersøkes, vurdere om avviket kan utgjøre en helsefare. Dersom avviket kan utgjøre en helsefare, skal vannverkseieren så raskt som mulig gjennomføre tiltak for å rette avviket¹⁷.

Når det gjelder farekartlegging skal vannverkseier avdekke hvilke farer som kan oppstå for å hindre at det produseres nok helsemessig trygt drikkevann til innbyggerne i kommunen. Kartleggingen omfatter hele vannforsyningssystemet fra vanntilsigsområdet til tappekranen. Farene skal deretter forebygges, fjernes eller reduseres. Farer som ikke kan forebygges i det daglige skal inngå i beredskapsplanene. Farekartleggingen er et kontinuerlig arbeid som må holdes oppdatert.

Vannverkseier har plikt til å foreta *beskyttelsestiltak* for å sikre helsemessig trygt vann, da for hele vanndistribusjonssystemet. Dette omfatter da beskyttelse av råvannskildene, samt selve distribusjonssystemet. I henhold til § 26 i forskriften skal også kommunen ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk.

Vannbehandlingen skal ha «tilstrekkelige hygieniske barrierer» for å sikre at vannet er trygt å drikke. Vannbehandlingen skal også tilpasses råvannskvaliteten, da på bakgrunn av farekartleggingen, samt tilpasses mengden drikkevann som produseres. Vannbehandlingsanlegget skal vedlikeholdes jevnlig¹⁸.

Det er angitt konkrete kvalitetskrav som vannet skal oppfylle i vedlegget til forskriften. Kvalitetskravene omhandler grenseverdier for ulike substanser, og krav til prøvetaking og kontroll. Grenseverdiene skal overholdes til enhver tid, og gjelder som hovedregel på det stedet vannet blir levert. Det er beskrevet hvilke rutiner som gjelder for prøvetakning. Prøvetaking gjøres for å ivareta kontrollen med vannkvaliteten både med hensyn til mikrobiologiske (bakterier, parasitter etc.), kjemiske/fysiske og sensoriske parametere.

¹⁷ [Drikkevannsforskriften § 22](#)

¹⁸ [Mattilsynet, Veileder drikkevannsforskriften, august 2020](#)

Alle vannforekomster som brukes til uttak av drikkevann og hvor uttaket er mer enn 10 m³ vann per dag i gjennomsnitt eller forsyner flere enn 50 personer, skal identifiseres og registreres jf. § 17 i drikkevannsforskriften. Dette gjelder også vannforekomster som er planlagt for slik bruk i fremtiden. Forekomster av overflatevann utpekt som drikkevannskilder og som gir mer enn 100 m³ per dag i gjennomsnitt, skal overvåkes i samsvar med krav. Vannforekomster identifisert som drikkevannskilder etter denne bestemmelsen skal oppfylle miljømålene i forskriftens § 4 til § 7 og kravene til råvann for drikkevann i annet regelverk, slik at omfanget av rensing ved produksjon av drikkevann reduseres.

Vannverkseier skal varsle abonnentene straks ved mistanke på avvik ved vannleveransen som kan utgjøre helsefare jf. drikkevannsforskriftens § 23. Vannverkseier skal videre sikre at abonnentene til enhver tid har tilgang til oppdatert informasjon om drikkevannskvaliteten.

Av drikkevannsforskriften § 15 er det gitt at «vannverkseieren skal sikre at vannforsyningssystemets distribusjonssystem er i tilfredsstillende stand og driftes på en tilfredsstillende måte for å hindre at drikkevannet blir forurensset og for å bidra til bærekraftig bruk av grunnvann og overflatevann». I tilknytning til dette skal også vannverkseier «sikre at det utarbeides en plan for hvordan distribusjonssystemet skal vedlikeholdes og fornyes, og at denne planen er oppdatert og følges».

Ifølge Mattilsynets veileder til drikkevannsforskriften gjelder disse kravene uavhengig av hvor mange vannforsyningssystemet forsyner. Det må videre vurderes i hvert enkelt tilfelle hva det vil si at distribusjonssystemet er i tilfredsstillende stand og driften tilfredsstillende. For å oppfylle kravene må vannverkseier ha oversikt over tilstanden på ledningsnett, dette for å kunne foreta vurderinger av behovet for tiltak. Vannverkseier skal også ha en oppdatert plan for vedlikehold og fornying¹⁹.

Fornyselsen av vannledningene har de siste årene ligget rundt 0,7-0,8 % av det totale ledningsnett på landsbasis. I nasjonale mål for vann og helse, under den internasjonale avtalen Protokoll for vann og helse, er målsetningen en nasjonal utskiftingstakt på 2 % frem til 2035. Som følge av fornyelse har alderen på de kommunale vannledningene sunket noe over tid²⁰.

FN har bærekraftsmål tilknyttet vann. Begrepet *bærekraftig utvikling* ble først benyttet i rapporten «Vår felles fremtid» fra 1987. Rapporten ble utgitt av Verdenskommisjonen for miljø

¹⁹ [Mattilsynet, Veileder drikkevannsforskriften, august 2020](#)

²⁰ [Mattilsynet, Status for drikkevannsområdet i landets kommuner, oktober 2019](#)

og utvikling. Definisjonen av begrepet er betegnet som «*Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.*²¹»

Oversikt over FNs 17 bærekraftsmål

Verdensmålene for bærekraftig utvikling ble vedtatt av FNs medlemsland i 2015. Målene gjelder for alle land, og alle land har ansvar for å bidra til å nå dem. Også fylkeskommuner og kommuner har en rolle i oppfølgingen av bærekraftsmålene. Ambisjonen er å oppnå velstand for alle på en måte som er forenlig med miljø- og klimahensyn. Bærekraftsmålene består av 17 hovedmål og 169 delmål. Koronapandemien gjør det enda mer utfordrende å nå disse målene. I Norge handler arbeidet med bærekraftsmålene om hvordan målene konkretiseres og følges opp i tråd med regjeringens politikk.

FNs bærekraftsmål nr. 6 lyder som følger:

Rent vann og gode sanitærforhold: Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle.

I første delmål etableres en målsetting om at man innen 2030 skal:

«... sørge for likeverdig tilgang til trygt drikkevann til en overkommelig pris for alle».

Og videre i delmål fire:

²¹ FN-sambadet, hentet fra: [Bærekraftig utvikling \(fn.no\)](https://www.fn.no/baerekraftig-utvikling)

«Innen 2030 betydelig bedre utnyttelsen av vann i alle sektorer og sikre bærekraftig uttak av og tilgang til ferskvann for å avhjelpe vannmangel og i vesentlig grad redusere antall personer som rammes av vannmangel».

En tolkning av delmålene kan være at kommuner bør tilstrebe at alle innbyggere skal ha tilgang på trygt vann²² og at gebyrnivået ikke bør avvike vesentlig fra øvrige kommuner.

En annen tolkning av delmålene kan være at kommunen bør sørge for et fremtidsretta uttak av drikkevann som ivaretar kommende generasjoners behov, samt at avbrudd i drikkevannsleveransen bør holdes til et minimum²³.

Et måltall på leveringssikkerhet er årlig avbruddstid, altså hvor lenge den enkelte tilknyttede person er uten vann i løpet av året. I 2018 var det i snitt 46 minutter avbrudd per innbygger i den kommunale vannforsyningen, ifølge beregninger fra SSB. Ikke planlagte avbrudd som følge av uforutsette hendelser var noe under 11 minutter per tilknyttet innbygger. For alle vannforsyningssystemer som har rapportert til Mattilsynet var det 35 minutter planlagte og 10 minutter ikke planlagte avbrudd per innbygger²⁴.

Det påpekes i stortingsmeldingen om nasjonalbudsjettet for 2021 at det i Norge er god tilgang på rent drikkevann og tilfredsstillende sanitærforhold. Om lag 98 pst. av befolkningen har tilgang på drikkevann med tilfredsstillende hygienisk kvalitet og ca. 88 pst. av Norges befolkning får drikkevann fra vannforsyningssystemer som forsyner flere enn 50 personer. Den øvrige delen av befolkningen er knyttet til små eller private vannforsyningssystemer.

Utslipp av farlige stoffer som kan påvirke drikkevannet, er strengt regulert. Omfattende regulering av avfallshåndtering bidrar til å beskytte drikkevannet. Utfordringer på drikkevannsområdet ligger i hovedsak i gammelt og dårlig ledningsnett, klimaendringer og endret sikkerhetssituasjon. Det er nødvendig å øke innsatsen på disse områdene for å unngå fremtidige problemer. I tråd med WHO/UNECEs protokoll for vann og helse har Norge fastsatt nasjonale mål og iverksatt en rekke tiltak. Drikkevannsforskriften er revidert, med strengere krav til drift og vedlikehold av ledningsnettet, beredskap, leveringssikkerhet og beskyttelse av drikkevannskilder. Folkehelseinstituttet kartlegger også sykdomsbyrden som

²² FN har anerkjent tilgangen på rent vann som en menneskerettighet i 2010 gjennom FNs resolusjon 64/292, hentet fra: [FNs menneskerettighetsdag: Tilgang på trygt og rent vann er en menneskerettighet · Waterlogic](#)

²³ Også drikkevannsforskriften § 9 sier at vannforsyningssystemet skal kunne levere «tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid».

²⁴ Status for drikkevannsområdet i landets kommuner, Mattilsynet, oktober 2019, hentet fra: [Status for drikkevanns-området i landets kommuner \(mattilsynet.no\)](#)

følge av konsum av drikkevann, som forventes å foreligge i 2021. Det er også etablert en vannvakt ved Folkehelseinstituttet for å bistå vannverk i akutte situasjoner²⁵.

De nasjonale målene for vann og helse er blant annet:

- Bedre standarden på ledningsnettet
- Redusere utbrudd og tilfeller av vannbåren sykdom
- Knytte utilfredsstillende separate og små fellesanlegg til felles vannforsyning der kvaliteten kan kontrolleres
- Velge inntakspunkt der forurensingen er minst
- Bedre beskyttelsen av vannkilder
- Bedre informasjon til publikum om kvaliteten av drikkevannet
- Bedre kvaliteten på drikkevannet
- Øke funksjonssikkerheten til vannforsyningen²⁶

Regjeringen gir uttrykk for at Norge har et stort ansvar for å bidra til oppnåelsen av bærekraftsmålene innen 2030, både her hjemme og i resten av verden. Norge har kommet langt i arbeidet med å nå bærekraftsmålene, men har også en vei å gå. For at Norges innsats skal bli mest mulig målrettet fremover har regjeringen bestemt at det skal etableres en handlingsplan for bærekraftsarbeidet i Norge. Den nasjonale handlingsplanen skal utarbeides som en stortingsmelding for å sikre bred forankring, og den skal være ferdig i løpet av våren 2021. Målet er å konkretisere arbeidet med bærekraftsmålene og tilpasse dem til norske forhold og norske utfordringer. Fristen for høringsinnspill til denne handlingsplanen var 30. november 2020²⁷.

Dette tilsier at regjeringen er i gang med et arbeid som går i dybden på tiltak og oppfølging av bærekrafts målene. Utover dette viser regjeringen til det som må oppfattes som et godt fundament gjennom allerede gjeldende regelverk for Norge.

Bergen kommune har tatt et steg videre og har gjennomført en kartlegging av hvordan kommunen er med på å bidra til oppfyllelse av FNs bærekraftsmål. Her vises det blant annet

²⁵ Meld. St. nr. 1 (2020-2021) Nasjonalbudsjettet 2021, hentet fra: [Meld. St. 1 \(2020-2021\) - regjeringen.no](#)

²⁶ Mattilsynet sin hjemmeside, *Nasjonale mål for vann og helse*, hentet fra: [Nasjonale mål for vann og helse | Mattilsynet](#)

²⁷ Regjeringens hjemmeside for *Bærekraftsmålene i Norge*, hentet fra: [Bærekraftsmålene for Norge \(regjeringen.no\)](#)

til hovedplan for vannforsyning, kommunens egen forvaltningsplan for vassdrag og oppfølgingen av EUs vanndirektiv²⁸.

Utlede revisjonskriterier:

- Kommunens vannanlegg skal ha tilfredsstillende drikkevannskvalitet. I dette må drikkevannet tilfredsstille krav til lukt, smak og farge samt at det skal overholde fastsatte grenseverdier angitt i drikkevannsforskriften.
- Kommunen skal ha system for å informere innbyggerne om vannkvaliteten og avvik/brudd knyttet til vannleveransen
- Kommunen skal ha en oppdatert plan for vedlikehold og fornying
- Kommunen skal ha oversikt over tilstanden på ledningsnett
- Distribusjonssystemet skal være i tilfredsstillende stand slik at lekkasjer unngås samt hindrer forurensning til ledningsnett. Drifts- og vedlikeholdsbehov skal være beskrevet. Det skal være lagt til rette for systematisk rensing av ledningsnett.
- Vannanleggene skal ha et dokumentert internkontrollsystem som blant annet omfatter en prøvetakingsplan som etterleves, vaktordninger og beredskapsplaner som sikrer levering av tilstrekkelig med drikkevann.
- Kommunen må kunne dokumentere at farekartleggingen er oppdatert og at farer enten er forebygget, fjernet eller redusert
- Kommunen bør kunne levere en kapasitet på 200 liter drikkevann per innbygger i døgnet
- Kommunen bør ha en utskiftingstakt av vannledninger på 2 % frem til 2035

Avløpsanlegg

Kommunene har etter kommunelovens § 25-1 plikt til å ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Ansvaret for internkontrollen er lagt til kommunedirektøren.

Forurensningsloven § 2 nr. 1 slår fast at det skal arbeides for å hindre at forurensning oppstår eller øker, og for å begrense forurensning som finner sted. I forurensningsforskriftens § 13-6 heter det at avløpsnett skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige

²⁸ Redegjørelse for byrådets arbeid med FNs bærekraftsmål, Bergen kommune, hentet fra: [Kartlegging-Bergen-kommune-og-FNs-bærekraftsmål](#)

teknologi og fagkunnskap. Det skal særlig tas hensyn til avløpsvannets mengde og egenskaper, forebygging av lekkasjer og begrensnings av forurensning av resipienten som følge av overløp.

Det er kommunen selv som godkjenner søknader om tillatelse til etablering av mellomstore avløpsanlegg, jf. § 13-4. Avløpsnett skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med teknologi som håndterer mengde og egenskaper, forebygge lekkasjer og begrense forurensning som følge av overløp. Det skal foreligge dokumentasjon for rehabilitering av avløpsnett, videre skal det foreligge oversikt over overløp samt lekkasjer av betydning.

Utslippsstedet for avløpsvann fra renseanlegg skal lokaliseres og utformes slik at virkningene av utslippet på resipienten blir minst mulig og at brukerkonflikter unngås, herunder slik at utslippet ikke medfører fare for forurensning av drikkevann eller sjenerende lukt jf. § 13-9, og 13 -10.

Renseanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes av fagkyndige slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der det ligger. Ved utformingen av anlegget skal det tas hensyn til variasjoner i mengde avløpsvann i løpet av året, jf. § 13-11.

Den ansvarlige for renseanlegget skal sørge for at det tas prøver av rensset avløpsvann dersom renseanlegget omfattes av kravene i § 13-7, § 13-8 bokstav a eller b. Når prøver tas, skal tilført vannmengde måles og registreres. Det skal minst tas følgende antall prøver: 6 prøver per år fra avløpsanlegg under 1000 pe og 12 prøver per år fra avløpsanlegg større enn eller lik 1000 pe.

Kommunen kan i samsvar med forurensningsloven oppheve eller endre vilkår knyttet til avløpsanleggs gitte tillatelser eller trekke de tilbake jf. § 13-17.

Utlede revisjonskriterier:

- Kommunen bør ha en oppdatert oversikt over kommunens avløpsanlegg hvor dimensjonering av anleggene er tilfredsstillende.
- Behov for vedlikehold og oppgraderinger skal være dokumentert for avløpsanleggene.
- Beredskaps- og vaktordning skal være etablert for kommunens avløpsanlegg.
- Rutiner for praktisering av rensekrav som gjelder for kommunens avløpsanlegg skal være beskrevet og fulgt opp.

- Kommunen bør ha en systematisk oppfølging av egne avløpsanlegg slik at gitte tillatelser praktiseres og har system for å oppheve eller endre disse.

Private avløpsanlegg

Avløpsvann kan være både sanitært avløpsvann som er påvirket av menneskeskapte prosesser fra husholdninger, prosessvann fra industri og vann fra overflateavrenning (overvann). Utslipp av sanitært avløpsvann reguleres gjennom forurensningsforskriftens del 4. Deler av regelverket er basert på EUs avløpsdirektiv.

Kommunen er forurensningsmyndighet for utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende, etter forurensningsforskriften kapittel 12. Kommunen har myndighet til å gi tillatelse til utslipp og må føre tilsyn med at utslippet er i samsvar med tillatelsen. Forurensningsloven § 48 stiller krav til at forurensningsmyndigheten skal føre tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjon og med forurensninger fra de enkelte kilder. Forurensningsmyndigheten skal gjennom råd, veiledning og opplysning arbeide for å motvirke forurensninger og avfallsproblemer og se til at reglene i loven og vedtak i medhold av loven blir fulgt. Kommunen skal gjennomføre tilsyn på private avløpsanlegg med utslipp likt og over 50 pe etter kapittel 13. Kommunen skal også føre tilsyn på kapittel 12-anlegg, jf. forurensningsforskriften § 12-2.

Miljødirektoratet sier at dersom man har et privat avløpsanlegg, så er man ansvarlig for å følge kravene i forurensningsforskriften. Avhengig av størrelsen på avløpsanlegget eller tettbebyggelsen avløpsanlegget mottar avløpsvann fra, er det kommunen eller statsforvalteren som er myndighet. Kommunen er myndighet for avløpsvann fra mindre tettbebyggelser eller separat avløp. Kommunen kan sette vilkår eller forby utslipp av avløpsvann til bestemte områder, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og forurensningsforskriften kapittel 12-6.

Man er pliktig til å koble seg på et offentlig avløpsanlegg hvis det finnes i nærheten, jf. plan- og bygningsloven § 27-2. Kommunen kan unntaksvis gi tillatelse til at det opprettes nye private avløpsanlegg, men da må vilkårene i vass- og avløpsanleggslova § 2 være oppfylt. Eksempelvis må avløpsanlegget være eid av et andelslag.

På Miljødirektoratets nettsider presenteres det at dagens avløpsregelverk ble vedtatt av Klima- og miljødepartementet i 2007. Det ble åpnet for at utslipp fra mindre tettbebyggelser eller separat avløp etablert før 1. januar 2007, og som på det tidspunktet var lovlige, fortsatt skulle være lovlige uten å måtte søke om ny tillatelse/godkjenning. Det betyr at det finnes lovlige utslipp som likevel ikke er ønskede. Utslipp av urenset, sanitært avløpsvann bidrar til forsøpling

og representerer en helsefare. Det kan også føre til luktproblemer og redusert badevannkvalitet.

Forurensningsforskriften § 12-7 bestemmer at avløpsnettet skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til

- a. Avløpsvannets mengde og egenskaper
- b. Forebygging av lekkasjer, og
- c. Begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp

§ 12-11 slår fast at utslippssted for avløpsvann fra renseanlegg skal lokaliseres slik at

- a. Utslipp til sjø og ferskvann lokaliseres minst 2 m under laveste vannstand,
- b. Utslipp til elv kun forekommer til elv med helårsavrenning, og
- c. Utslipp til grunnen kun forekommer til stedegne løsmasser

I paragrafen står det videre at «Utslippssted for avløpsvann fra renseanlegg skal for øvrig lokaliseres og utformes slik at virkningene av utslippet på resipienten blir minst mulig og at brukerkonflikter unngås, herunder slik at utslippet ikke medfører fare for forurensning av drikkevann.

Norsk Vann har utarbeidet en rapport (184/2011) om tilsyn med utslipp fra avløpsanlegg innen kommunens myndighetsområde. Her presenteres det at for å føre tilsyn med utslipp fra avløpsanlegg, er det viktig at kommunen har et grunnlag for dette. Dette bør være i form av oversikt over anlegg, beliggenhet og rensemetoder.

Det er et viktig prinsipp at forurensere betaler. § 2-12 fastsetter at kommunen kan fastsette forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll. Gebyrene skal samlet ikke overstige kommunens kostnader. I Norsk Vanns rapport presenteres det at kommunen kan ha et tilsyns- og kontrollgebyr. Dersom dette er et årsgebyr bør tilsynet også gjennomføres relativt ofte.

Rapporten presenterer at det er store forskjeller i krav til anleggene, avhengig av type anlegg, når de ble godkjent og stedlige forhold. I rapporten står det videre at det gjerne er avfallsanlegg i spredt bebyggelse som ofte representerer de største ressursmessige, organisatoriske og miljømessige utfordringene.

I rapporten står det at kommunens myndighet til å gi tillatelse til utslipp eller påslipp også medfører ansvar for tilsyn med tillatelsene, som innebærer:

- Kontroll med at krav i utslippstillatelse holdes
 - o Er anlegget bygget i samsvar med tillatelsen?

- Er utslippsmengde og -kvalitet i samsvar med tillatelsen?
- Kontroll med at prøvetaking og dokumentasjon er iht. krav
 - Er prøveprogrammet overholdt?
 - Er overløpene dokumentert?
- Periodisk/regelmessig inspeksjon av anleggene
- Sørge for sanksjoner/gi pålegg ved regelbrudd/avvik fra utslippstillatelsen
- Oppfølging/revisjon av de deler av internkontrollsystemene der kommunene er forurensningsmyndighet
- Ansvarsgrenser:

Tilsyn etter delegert myndighet etter forurensningsloven omfatter formelt sett ikke:

- Bygningskontroll etter plan- og bygningsloven, men kommunen/myndigheten skal sørge for at den som har kontroll med prosjektering og utførelse har VA-teknisk kompetanse
- Generell internkontrollrevisjon ved virksomheter med påslipp etter § 15 A-4.

Utlede kriterier:

- Kommunen bør ha oversikt over private avløpsanlegg
- Kommunen bør gjennomføre tilsyn med private avløpsanlegg hvor man sikrer at:
 - Anlegget er i samsvar med tillatelsen
 - Utslippsmengde- og kvalitet er i samsvar med tillatelsen
 - At prøveprogrammet er overholdt
- Kommunen bør gjennomføre jevnlig inspeksjon av anleggene
- Kommunen kan fastsette gebyr for å dekke kostnader med tilsynet

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Re: Høring: Forvaltningsrevisjon vann og avløp

Ingvill Kvernmo <ingvill.kvernmo@orkland.kommune.no>
Til Sunniva Tusvik Sæter

Svar
 Svar til alle
 Videre-send

tor. 08.09.2022 16:48

Fra: Nils Arne Sletvold <nils-arne.sletvold@orkland.kommune.no>

Sendt: torsdag 8. september 2022 15:00

Til: Sunniva Tusvik Sæter <sunniva.saeter@revisjonmidt norge.no>

Kopi: Eirik Gran Seim <eirik.seim@revisjonmidt norge.no>; Ingvill Kvernmo <ingvill.kvernmo@orkland.kommune.no>; Lavrans Skuterud <lavrans.skuterud@orkland.kommune.no>

Emne: SV: Høring: Forvaltningsrevisjon vann og avløp

Hei! 😊

Vi har hatt en gjennomgang av vurderinger i rapport forvaltningsrevisjon VA. Dette ser greit ut med følgende merknader:

Side 30 -Punkt om Internkontroll og beredskap.

Kommunen har beredskapsplaner fra tidligere kommuner. Det jobbes nå med ny ROS og IK-håndbok, hvor samlet beredskapsplan utarbeides. I forhold til beredskap i de gamle kommunene bemerkes også at tidligere Tekniske vaktordninger er videreført uten endringer til nå.

Side 31 – punkt om kapasitet

Her menes vel Orkdal vannverk?

Side 40 – punkt om oversikt over avløpsanlegg

Etter tilsyn har kommunen utarbeidet ROS-analyse for avløpsanlegg, herunder ledningsnett og objekter. Sendt Statsforvalteren i juni.

Har gjennomgått vurdering med representant for plan og byggesaksavdeling, hvor det ikke er merknader ut over at det under punkt om tilsyn.

Side 49- Punkt om tilsyn.

Skal være Orkdal kommune (som hadde tidligere prosjekt Spredt avløp).

Vi beklager at frist 7.9 ikke ble overholdt.

Med hilsen

Nils Arne Sletvold

Enhetsleder – Tekniske tj., adm./felles

Orkland kommune - www.orkland.kommune.no

Telefon: 489 99 967 - Sentralbord: 72 46 73 00

E-post: nils.sletvold@orkland.kommune.no

**ORKLAND
KOMMUNE**

E-post til/fra kommunen er offentlig. Bevaringsverdig e-post arkiveres og blir synlig på [postlista](#).
Orkland kommune tar ansvar for en bærekraftig utvikling. Vi er sertifisert etter ordningen [miljøfyrtårn](#).

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Orkland Energi Holding AS - orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

24/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-037, TI-&58

Arkivsaknr 21/272 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar redegjørelsen om oppstart av prosjektet til orientering.

Vedlegg

Informasjon om oppstart av prosjekt

Saksopplysninger

Kontrollutvalget og kommunestyret har gjennom utarbeidelsen og vedtak av plan for eierskapskontroll 2021-2024 og plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024 for Orkland kommune, lagt premissene for eierskapskontroller og forvaltningsrevisjonsarbeidet ut 2024.

På kontrollutvalgets møte 7. desember 2021 vedtok utvalget prosjektplanen for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Orkland Energi Holding AS.

Revisjon Midt-Norge SA har utarbeidet følgende problemstilling for eierskapskontrollen:

1. Utøver Orkland kommune eierskapet i Orkland Energi Holding AS i tråd med prinsipper for god eierstyring?

Revisjon Midt-Norge SA har utarbeidet følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

1. Er Orkland kommune sine interesser ivaretatt i selskapsomdannelser siden 2016 og fram til i dag?
2. Er selskapsomdannelsene i Orkland Energi AS håndtert innenfor reglene for habilitet?
3. Skjer transaksjoner mellom kommunen og konsernet til markedsmessige vilkår?
4. Er det etablert en hensiktsmessig rapportering mellom mor- og datterselskap?

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i sak 46/21

Kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene, leveringstidspunkt og ressursrammen revisjonen har foreslått i prosjektplanen.

Levering av endelig rapport skulle etter planen leveres til kontrollutvalgets sekretariat innen 15.09.2022. På grunn av at daværende daglig leder i Orkland Energi brått gikk bort i januar 2022 så ba oppdragsansvarlig revisor og ordfører kontrollutvalget om å vurdere en utsettelse av prosjektet til ny daglig leder var på plass og at vedkommende var blitt kjent med selskapet. Kontrollutvalget diskuterte dette med ordfører på utvalgets møte 1. mars 2022 og kom til den konklusjon at prosjektet skulle utsettes inntil videre.

Kontrollutvalgets sekretær tok kontakt med oppdragsansvarlig revisor nå i september for å høre om status på oppstart av prosjektet. Revisor har svart at de har vært i dialog med styreleder i selskapet og at revisor ønsker å starte opp prosjektet nå i oktober (vedlegg).

Fra: Margrete Haugum <margrete.haugum@revisjonmidtnorge.no>

Sendt: 7. september 2022 12:12

Til: Eva J Bekkavik <Eva.bekkavik@konsek.no>

Kopi: Espen Tørset <espentorset@hotmail.com>

Emne: SV: Orkland Energi Holding

Hei.

Jeg var i kontakt med styreleder like før sommeren og han skulle avklare nærmere med daglig leder. Siden har jeg ikke hørt noe.

Jeg skal følge opp saken og håper at vi kan starte opp i oktober.

Margrete

Fra: Eva J Bekkavik <Eva.bekkavik@konsek.no>

Sendt: onsdag 7. september 2022 09:21

Til: Margrete Haugum <margrete.haugum@revisjonmidtnorge.no>

Kopi: Espen Tørset <espentorset@hotmail.com>

Emne: SV: Orkland Energi Holding

Hei Margrete 😊

Hvordan «ligger vi an i løypa» når det gjelder eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Orkland Energi Holding, er/blir prosjektet startet opp nå i høst ?

Mvh

Eva 😊

Budsjettkontroll pr. 31.08.2022

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

25/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 20/3 - 30

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar budsjettkontroll pr. 31.08.2022 til orientering.

Vedlegg

Budsjettkontroll kontrollutvalget

Saksopplysninger

For å holde kontrollutvalget godt informert om sin økonomiske status legger sekretariatet herved fram en økonomisk oversikt pr. 31.08.2022.

Ansvar: 111150

Konto	Tekst	Regnskap pr. 31.08.2022	Budsjett 2022	Til disp.
10500	Annen lønn	143	0	-143
10801	Fast godtgj. folkevalgte	41 535	60 000	18 465
10802	Møtegodtgjørelse	10 876	29 000	18 124
10803	Tapt. arbeidsfortjeneste	0	21 000	21 000
10990	Arb.g.avgift 14,1%	7 410	15 500	8 090
11001	Tidsskrift og aviser	22 075	21 000	-1 075
11155	Bevertning/representasjon	1 374	10 000	8 626
11500	Kurs- og opplæringsavgifter	8 700	50 000	41 300
11600	Kjøregodtgjørelse	0	16 000	16 000
11602	Diett/kostgodtgjørelse	1 005	6 000	4 995
11700	Transport, bom, parkering	0	5 000	5 000
11953	Kontingenter	9 700	9 700	0
	Kontrollutvalget	102 818	243 200	140 382
12700	Revisjon Midt-Norge SA	889 331	1 334 000	444 669
13800	KonSek Trøndelag IKS	179 500	359 000	179 500
	Totalsum	1 171 649	1 936 200	764 551

Kommentarer

Konto 12700 Kjøp av revisjonstjenester er tom. august 2022.

Konto 13800 Kjøp av sekretariatstjenester er tom. juni 2022.

Forslag til budsjett 2023 med økonomiplan 2023-2026 for kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

26/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 20/3 - 31

Forslag til vedtak

Kontrollutvalgets forslag til økonomiplan for 2023 – 2026 og budsjett for 2023 med en ramme på kr 1 963 700,- inkludert kjøp av revisjonstjenester og sekretariatstjenester for kontrollutvalget, vedtas.

Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjett etter kommuneloven § 14-3 til kommunestyret.

Vedlegg

Forslag til budsjett for 2023 for kontrollutvalget

Saksopplysninger

Budsjettbehandlingen for kontrollorganene.

I henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§ 2), går det frem at kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets forslag skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret. Kontrollutvalget fremmer herved en sak om budsjett for kontrollutvalgets virksomhet og kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester for 2023 i Orkland kommune.

Budsjettet for 2023 – med økonomiplan 2023 – 2026

Kontrollutvalgets budsjett vil inneholde utgiftene til selve driften av utvalget, samt utgiftene knyttet til kjøp av sekretariatstjenester for kontrollutvalget og kjøp av revisjonstjenester.

Kontrollutvalget

Når det gjelder kontrollutvalgets egen virksomhet så er budsjettet satt opp etter Orkland kommunes sin «Forskrift for godtgjøring av folkevalgte i Orkland kommune» (vedtatt av kommunestyret 23.06.2021, sak 64/21). Vi har i beregningene tatt utgangspunkt i at kontrollutvalget avvikler inntil 6 møter i året og at møtene varer i gjennomsnitt fire timer. Når det gjelder tapt arbeidsfortjeneste har sekretariatet gjort et anslag basert på reglene i kommunens reglement, samt innspill fra kontrollutvalgets medlemmer under behandling av budsjettet for 2023.

Posten kontingent er medlemskap i Forum for Kontroll og Tilsyn, satsen ble fastsatt på årsmøte 08.06.2022.

Alle faste medlemmer har abonnement på fagbladet Kontroll og revisjon (tidligere Kommunerevisoren) og Kommunal Rapport (digital dagavis inkl ukeavis).

I tillegg er det lagt inn midler til kurs og faglig oppdatering for at kontrollutvalget skal ha mulighet til å skaffe seg kunnskap og ha mulighet til å delta i erfaringsutveksling og samlinger sammen med andre kontrollutvalg.

Det er ikke tatt hensyn til eventuelle andre endringer som følge av økonomiplanarbeidet i kommunen.

Det er lagt inn en økning på ca. 5 prosent per år videre i økonomiplanperioden. Nivået må vurderes årlig i forbindelse med budsjettet.

Kontrollutvalgets sekretariat

Kommunestyret i Orkland kommune vedtok i sak 31/19 å gå inn som eier i Konsek Trøndelag IKS, samt å kjøpe sekretariatstjenester for kontrollutvalget hos selskapet.

Representantskapet i Konsek Trøndelag IKS vedtok budsjettet for 2023 på møte den 25.04.2022. Budsjettet er basert på en honorarmodell vedtatt av representantskapet.

Kjøp av revisjonstjenester

Orkland kommune er medlem av Revisjon Midt-Norge SA, kommunen kjøper revisjonstjenester fra selskapet. Budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 er basert på årsmøtets budsjettvedtak 01.11.2021.

Budsjett 2023

Den totale rammen for kontrollutvalget, inkludert kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester, blir etter dette kr 1 963 700,- som er en økning på kr. 27.500,- fra 2022.

Spesifisert budsjett for 2023 og økonomiplan for 2023-2026 følger med som vedlegg til saken.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat foreslår en budsjettramme på kr 1 963 700,- for kontrollutvalget for 2023, dette inkluderer også kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester. Vi anser dette for å være en nøktern budsjettering, samtidig som vi mener dette gir et realistisk bilde av forventede utgifter for kontrollutvalgets virksomhet i kommende år.

Forslag til budsjett for 2023 for kontrollutvalget

Kto	Tekst	Budsjett 2023	Budsjett 2022
10500	Anne lønn	500	0
10801	Fast politikergodtgjørelse	64 000	60 000
10802	Møtegodtgjørelse	18 000	29 000
10803	Tapt arbeidsfortjeneste	21 000	21 000
10990	Arbeidsgiveravgift	15 000	15 500
11001	Tidsskrifter og aviser	22 500	21 000
11155	Beverting/representasjon	5 000	10 000
11500	Kurs og opplæring	50 000	50 000
11600	Kjøregodtgjørelse	16 000	16 000
11602	Diett/kostgodtgjørelse	6 000	6 000
11700	Transport, bom, parkering	5 000	5 000
11953	Kontingenter (FKT)	9 700	9 700
80102	Kontrollutvalg	232 700	243 200
12700	Revisjon*	1 361 000	1 334 000
13800	Sekretariat	370 000	359 000
	Sum kontrollarbeid	1 963 700	1 936 200

*Honorar revisjon er kun et anslag, endelig budsjett vil bli fastsatt av Revisjon Midt-Norge SA sitt årsmøte høsten 2022.

Økonomiplan for perioden 2023– 2026:

	Budsjett- forslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Anslag 2026
Kontrollutvalget	232 700	244 000	256 000	269 000
Sekretariat	370 000	381 000	392 000	404 000
Revisjon	1 361 000	1 389 000	1 417 000	1 447 000
Driftsutgifter	1 963 700	2 014 000	2 065 000	2 120 000

Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

27/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik**Arkivkode** FE-033**Arkivsaknr** 20/306 - 14**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar saken til orientering og ber sekretariatet om å oppdatere oversikten "Saker for videre oppfølging" etter eventuelle innspill fremkommet i møtet.

Vedlegg

Saker for videre oppfølging

Kommunestyre 07.09.2022

Kommunestyre 22.06.2022

Formannskap 31.08.2022

Formannskap 15.06.2022

Hovedutvalg helse og mestring 14.09.2022

Hovedutvalg helse og mestring 24.08.2022

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse 14.09.2022

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse 24.06.2022

Hovedutvalg Oppvekst 14.09.2022

Hovedutvalg Oppvekst 24.08.2022

Hovedutvalg Teknikk 14.09.2022

Hovedutvalg Teknikk 24.08.2022

Hovedutvalg Forvaltning 14.09.2022

Hovedutvalg Forvaltning 24.08.2022

Hovedutvalg Forvaltning 15.06.2022

Saksopplysninger

I henhold til bestemmelsene om kontroll og tilsyn i kommuneloven skal kontrollutvalget føre tilsyn med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Videre går det i forskrift om kontrollutvalg frem at kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av regnskapet, revisjonsberetningen eller forvaltningsrevisjonsrapporter blir fulgt opp.

I tråd med kontrollutvalgets vedtak i sak 05/20 Kontrollutvalgets arbeidsform, legger kontrollutvalgets sekretariat frem kopi av sakslistene fra møtene i utvalgene som er avholdt etter utsending av sakspapirer til kontrollutvalget møte 14.06.2022. Kontrollutvalgets sekretariat tar høyde for gjennomgang av disse sakene i møtet.

Det er ikke lagt inn nye saker i oppfølgingslisten.

Kontrollutvalget har fordelt oppfølging av utvalgene på følgende måte:

Kommunestyret: Aud Inger, Espen, Grethe

Formannskap: Espen, Grethe

Hovedutvalg forvaltning: Espen

Hovedutvalg helse og mestring: Grethe

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse: Espen, Aud Inger

Hovedutvalg oppvekst: Grethe

Hovedutvalg teknikk: Finn

Saker til oppfølging i perioden

Saker som krever særskilt oppfølging fra kontrollutvalget er saker av prinsipiell karakter, saker der rådmannen gis særskilte pålegg eller saker som har betydning for kommunens fremtidige tjenestetilbud, stilling eller omdømme.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til gjennomgangen av utvalgenes vedtak.

Saker for videre oppfølging:

På bakgrunn av gjennomgang av aktuelle saker i perioden 08.06.2022 – 13.09.2022, foreslår kontrollutvalgets sekretariat at følgende saker videreføres til oppfølging:

Kontrollutvalget i Orkland kommune – saker til oppfølging pr. 13.09.2022:			
Sak	Tittel	Kommentar	Til oppfølging
KS 45/21	Kontrollutvalgets sak 19/21 Forvaltningsrevisjonsrapport - byggeprosjekter	1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om byggeprosjekter til orientering. 2. Kommunestyret ber rådmannen følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 6.2. 3. Kommunestyret ber rådmannen om å ta kontakt med Skatteetaten om å bli med i tiltak knyttet til fokusområdet «Mobilisering av prioriterte kommuner og fylkeskommuner» (revisjonsrapporten side 64/65). 4. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 21.11.2021. <u>Kontrollutvalgets møte 07.12.2021</u> Kommunedirektøren har gitt en skriftlig orientering til kontrollutvalget som er lagt med som vedlegg til kontrollutvalgets sak 44/21 i dagens møte. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak: Kontrollutvalget tar kommunedirektørens tilbakemelding til orientering. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om prosjektmetodikken, orienteringen gis på utvalgets siste møte før sommeren 2022. <u>Kontrollutvalgets møte 20.09.2022</u> Kommunedirektørens orientering er satt opp som egen sak i dagens møte.	Orientering 20.09.2022

Kommunestyre

Dato: 07.09.2022 12:00

Sted: Orkland rådhus, kommunestyresalen

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 05.09.2022

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

14/22 Utfordringsbilde utenforskinsprogrammet v/enhetsleder psykisk helse og rusarbeid Siv Åse Syrstad	3
15/22 Ordføreren og kommunedirektøren orienterer om aktiviteter og status.	4

Interpellasjon/grunngitte spørsmål

2/22 Grunngitt spørsmål idrettsanlegg 07.09.2022	5
3/22 Interpellasjon om Orkanger barneskole	6

Referatsaker

20/22 Oversendelse av kontrollutvalgets møteprotokoll til kommunestyret	9
21/22 Referat Representantskapsmøte 2022 IKA Trøndelag IKS	17
22/22 Protokoll - Representantskapets møte 25.04.2022 - signert(74438).	22
23/22 Protokoll fra ekstraordinær generalforsamling i TrønderEnergi 22. juni 2022	29
24/22 Trøndelag fylkeskommunes møteplan for 2023	35

Politiske saker

62/22 Utfordringsdokument	37
63/22 Utvidelse av rammen til startlån i 2022	95
64/22 STENGING AV DOLMSUNDET BRU OG ÅSTFJORDBRUA - FV 714	98
65/22 Reguleringsplan for Berganeset, 2. gangs behandling	112
66/22 Orkland kommunes møteplan 2023	180

Eventuelt

Orkland kommune

Kommunestyre

Dato: 22.06.2022 08:30

Sted: Orkland rådhus, kommunestyresalen

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 21.06.2022

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

13/22 Ordføreren og kommunedirektøren orienterer om aktiviteter og status.	2
--	---

Referatsaker

17/22 Referat fra styremøte LVMS 26.04.22	3
18/22 Signert protokoll fra generalforsamling i TrønderEnergi AS	5
19/22 Referat fra Eiermøte i Midt-Norge 110-sentral IKS 31.05.2022.	11

Delegerte saker

Politiske saker

43/22 Søknad om fritak fra vervet som medlem av formannskapet og varaordfører fra 27.06.2022	45
44/22 Valg av varaordfører Orkland kommune fra 27.06.2022	49
45/22 Valg av nytt medlem til stiftelsen Orkla Industrimuseum	50
46/22 Valg av vararepresentant til fondsstyret for Orkla Museumsfond	52
47/22 Valg av nytt varamedlem - representant til KS	54
48/22 Valg av nytt medlem til valgutvalg	66
49/22 Valg av nytt styremedlem og nestleder til styret i Orklandsbadet KF	69
50/22 Søknad om fritak fra politiske verv i Orkland kommune - Solveig Nærup Sandvik	77
51/22 Godkjenning regnskap og årsberetning 2021 for Orklandbadet KF	80
52/22 Årsmelding Orkland kommune 2021	119
53/22 Orkland kommune - Regnskap 2021	193
54/22 Budsjettkorrigeringer juni 2022 - drift	261
55/22 Budsjettjustering investering	276
56/22 Orkanger Ungdomsskole - midlertidig paviljong	282
57/22 Behandling av styringsdokument for kommunale foretak (KF)	287
58/22 Endring i SFO-priser for 1. trinn	330
59/22 Realisering av Krokstadøra brannstasjon	333
60/22 Lokal forskrift om frist for spredning av husdyrgjødsel uten nedmolding	338
61/22 Søknader fra Fond til idrettsformål	370

Eventuelt

Formannskap

Dato: 31.08.2022 12:00

Sted: Orkland rådhus, formannskapssalen

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 25.08.2022

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

17/22 Ordføreren og kommunedirektøren orienterer om aktiviteter og status	3
18/22 Status næringsdriver kro Krokstadøra	4

Referatsaker

2/22 Kommunalt informasjonsblad i papirutgave	5
---	---

Politiske saker

54/22 Utfordringsdokument	7
55/22 Utvidelse av rammen til startlån i 2022	64

Drøftingssaker

3/22 Drøftingssak - medlemsavgift Trondheimsregionen	66
4/22 Mulig utvidelse av byvekstavtaleområdet	223
5/22 Nærdemokrati	225
6/22 Møteplan Orkland kommune 2023	226

Eventuelt

Formannskap

Dato: 15.06.2022 12:00

Sted: Songlia

Notat:

Møtet starter med befaring til befaring på Mowi Åstfjorden ca. kl. 09:30. Songlia kl. 12:00

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 14.06.2022

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

15/22 Ordføreren og kommunedirektøren orienterer om aktiviteter og status.	3
16/22 Orientering om Songlia v/Folke Forfang	4

Politiske saker

38/22 Godkjenning regnskap og årsberetning 2021 for Orklandbadet KF	5
39/22 Budsjettjustering investering	43
40/22 Årsmelding Orkland kommune 2021	47
41/22 Orkland kommune - Regnskap 2021	120
42/22 Orkanger Ungdomsskole - midlertidig paviljong	184
43/22 Realisering av Krokstadøra brannstasjon	188
44/22 Tomt for ny brannstasjon i Meldal	192
45/22 Tilskudd til nydyrking - mulig finansiering og retningslinjer	193
46/22 Søknad om kommunalt tilskudd til rekreasjonsløyper for snøscooter	201
47/22 Søknader næringsfond vår 2022	210
48/22 Søknad driftsstøtte 2022 norsk landbruksrådgivning SA	445
49/22 Behandling av styringsdokument for kommunale foretak (KF)	449
50/22 Uravstemning meklerens forslag blant KS-medlemmer	491
51/22 Budsjettkorrigeringer juni 2022 - drift	515
52/22 Søknad om støtte - Nils Arne Eggen`s Æresløp	527
53/22 Kommunedirektørens lønns- og arbeidsbetingelser fra 01.05.2022	534

Eventuelt

Hovedutvalg helse og mestring

Dato: 14.09.2022 12:00

Sted: Møterom Resfjellet, Orkland rådhus

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 08.09.2022

Hanne Nyhus
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

24/22 Hovedutvalgsleder og kommunalsjef orienterer om aktiviteter og status	3
25/22 Snillfjord omsorgssenter, orientering om status ihht budsjettvedtak	4
26/22 Status sykepleierprosjektet	5
27/22 Hvordan påvirker økte levekostnader behovet for bistand fra Nav	6
28/22 Budsjett og budsjettprosessen	7

Referatsaker

10/22 Protokoll Eldreråd 2020 - 2023 23.08.2022	8
11/22 Protokoll Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne 01.09.2022	16

Politiske saker

6/22 Betaling for bruk av areal ved Elvepromenaden BRL	36
--	----

Drøftingssaker

4/22 Utfordringsbildet helse og mestring	39
--	----

Eventuelt

Hovedutvalg helse og mestring

Dato: 24.08.2022 14:30

Sted: Møterom Resfjellet, Orkland rådhus

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 18.08.2022

Hanne Nyhus
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

22/22 Hovedutvalgsleder orienterer

3

23/22 Kommunalsjef orienterer

a. Sommerdrift 2022

b. Status rekruttering fastleger

4

Referatsaker

9/22 Referat felles samarbeidsutvalg

5

Eventuelt

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse

Dato: 14.09.2022 11:00

Sted: Løkken kulturscene/Idrettsbygget

Notat:

Møtet starter med befaring Løkken kulturscene/Idrettsbygget og videre til Orkla Industrimuseum

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 09.09.2022

Olga Irmina Ucinska
Leder i utvalg

Inger Marie Meland

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

21/22 Utvalgsleder orienterer	3
22/22 Status for ungdomsarbeidet i kommunen v/Tone Løkstad	4
23/22 Pågående omorganiseringsprosess i enheten Kultur og Idrett v/ Kai Roger Magnetun	5
24/22 Utfordringsdokumentet m/ fokus på Kultur og Idrett v/ Kai Roger Magnetun	6

Politiske saker

39/22 Temaplan - Vold i nære relasjoner	7
40/22 Søknader om tilskudd fra fond Grendehus / Forsamlingshus	36
41/22 Drifts og aktivitetstilskudd for lag innenfor NIF - 2022	43

Eventuelt

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse

Dato: 24.06.2022 09:00

Sted: Teamsmøte

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 24.06.2022

Olga Irmina Ucinska
Leder i utvalg

Inger Marie Meland

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

20/22 Leder orienterer

3

Politiske saker

33/22 Stimuleringstilskudd til frivillige lag og foreninger - Frivillighetens år.

4

34/22 Drifts- og aktivitetstilskudd for frivillige organisasjoner 2022 - Idrett utenfor Norges idrettsforbund

7

35/22 Kunstløypa i Orkland - søknad

16

36/22 Søknad om tilskudd til Bergmannsdagen

20

37/22 Søknad korprosjekt Romjulskonsert 2022

24

38/22 Søknader om tilskudd- oppfølging etter avsetning av tilskuddsmidler til Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse.

29

Eventuelt

Hovedutvalg Oppvekst

Dato: 14.09.2022 12:00

Sted: Lensvik skole

Notat:

Møtet starter med befaring Lensvik skole, oppmøte kl 11:00

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 08.09.2022

Stig Kalstad
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

19/22 Orientering om nye Lensvik skole	3
20/22 Kommunedirektørens orientering	4
21/22 Orientering om barnehagesituasjon	5
22/22 Evaluering av ressursfordelingsmodell skole 2022	6

Referatsaker

Politiske saker

13/22 Temaplan - Vold i nære relasjoner	9
---	---

Drøftingssaker

Eventuelt

Orkland kommune

Hovedutvalg Oppvekst

Dato: 24.08.2022 12:00

Sted: Orkland rådhus

Notat:

Felles hovedutvalg kl 12

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 15.08.2022

Stig Kalstad
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

18/22 Orkanger barne -og ungdomsskole

3

Referatsaker

24/22 Referat fra samarbeidsmøte MBUS 09.06.22

4

Eventuelt

Hovedutvalg Teknikk

Dato: 14.09.2022 12:00

Sted: Hamnahaugen Helse- og omsorgssenter

Notat:

Dagen starter kl 10.45 med befaring ved Lensvik brannstasjon. Oppmøte direkte ved brannstasjonen.

Medlemmene oppfordres til samkjøring.

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 08.09.2022

Oddvar Kjøren
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

17/22 Aktivitetsplan bygg og anlegg pr 08.09.2022	3
18/22 Utvalgsleder og kommunedirektør orienterer om aktiviteter og status	7
19/22 Nytt prosjektstyringsverktøy	8
20/22 Orientering om rapport fra Norsk Vann om vann og avløp i Orkland	9

Referatsaker

10/22 Referat. Befaring med Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	10
11/22 Administrative vedtak august 2022	12

Politiske saker

17/22 Temaplan trafikksikkerhet. Revidering av handlingsdelen	13
---	----

Eventuelt

Hovedutvalg Teknikk

Dato: 24.08.2022 10:00

Sted: Orkland Rådhus

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 18.08.2022

Oddvar Kjøren
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

15/22 Aktivitetsplan bygg og anlegg pr 17.08.2022	3
16/22 Utvalgsleder og kommunedirektør orienterer om aktiviteter og status	6

Referatsaker

9/22 Administrative vedtak juni-juli 2022	7
---	---

Politiske saker

12/22 Temaplan - Vold i nære relasjoner	8
13/22 Temaplan trafiksikkerhet. Revidering av handlingsdelen	36
14/22 Fond trafiksikkerhet - bruk av midler	45
15/22 Veifond - bruk av midler	48
16/22 STENGING AV DOLMSUNDET BRU OG ÅSTFJORDBRUA - FV 714	50

Eventuelt

Hovedutvalg Forvaltning

Dato: 14.09.2022 12:00

Sted: Orkland rådhus, formannskapssalen

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 08.09.2022

Rasmus Skålholt
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

8/22 Kommunedirektøren orienterer	3
9/22 Styringsgruppe kommuneplan - orientering om status	4

Referatsaker

36/22 Statsforvalterens vedtak i klagesak - ulovlig oppført flytebrygge - Trøan 84 - Tannvik - Orkland 973/8	5
37/22 Administrative vedtak plan og byggesak august 2022	10

Politiske saker

71/22 Fastsetting av planprogram for grønn industripark i Ustmarka	14
72/22 Andre gangs behandling - Mosøyan næringsområde	109
73/22 257/122 Ytre Moan, Søknad om dispensasjon for å plassere bygg i vegetasjonsskjerm og endret adkomst	151
74/22 Forslag til endring av veinavn, Nils Arne Eggens vei	183
75/22 Klage på vedtak avslag dispensasjon for oppføring av naust på eiendommen 781/10	190
76/22 809/3 og 809/29 Lensvikveien 1463, politisk behandling	248
77/22 Behandling av klage på vedtak om tillatelse til plastring av strandlinje på gnr. 244 bnr. 19	270

Eventuelt

Hovedutvalg Forvaltning

Dato: 24.08.2022 08:30

Sted: Orkland rådhus, kommunestyresalen

Notat:

Møtet starter med befaring utsatt klagesak - Ramnåsveien 5, Ingdalen.

Møtet fortsetter på Rådhuset etter befaringen.

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 22.08.2022

Rasmus Skålholt
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Referatsaker

30/22 Administrative vedtak Landbruk og naturforvaltning 06.06.-14.08.22.pdf	3
31/22 Administrative vedtak Plan og byggesak juni og juli 2022	4
32/22 Lerøy Midt AS - Fornyet akvakulturtillatelse for matfisk av laks, ørret og regnbueørret til visningsformål. Ringholmen, Reitholmen, Storskogøya og Nord Leksa (KOPI)	5
33/22 Kjennelse fra Trøndelag tingrett	24
34/22 Statsforvalterens uttalelse - Vedtak i klagesak - detaljreguleringsplan for Eldalen hyttefelt i Orkland kommune - kommunens vedtak stadfestes	31
35/22 Vedtak i klagesak - rammetillatelse til to eneboliger på eiendommen 18/287 - kommunens vedtak stadfestes	36

Politiske saker

60/22 Klage på vedtak avslag - dispensasjon for oppføring av naust	40
61/22 932/22 Terningen hytteområde 120, Dispensasjon fra kommuneplan	70
62/22 Forslag til reguleringsplan for Rikstad massetak gnr.490/1 - 1. gangs behandling	87
63/22 Reguleringsplan for Berganaset, 2. gangs behandling	181
64/22 Mindre endring av reguleringsplan for Selbekken	248
65/22 707/30 Nordre Valset 158, Klage på avslag om dispensasjon	252
66/22 Jøngbekken/Litlfjellet, politisk behandling, dispensasjon for graving av lavspenkabler	296
67/22 915/2 Søknad om dispensasjon for fradeling av tilleggsareal til fritidseiendommen gnr. 915 bnr. 62	369
68/22 987/1 og 987/2 Deling av driftsenhet i landbruket	385
69/22 172/5 Konsesjon for erverv av landbrukseiendom	395
70/22 Forskrift om hundehold i Orkland kommune	467

Eventuelt

Hovedutvalg Forvaltning

Dato: 15.06.2022 12:00

Sted: Orkland rådhus, formannskapssalen

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 09.06.2022

Rasmus Skålholt
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

7/22 Kommunedirektøren orienterer	3
-----------------------------------	---

Referatsaker

24/22 Administrative vedtak plan og byggesak mai 2022	4
25/22 Administrative vedtak Landbruk og naturforvaltning -09.05.-05.06.22.pdf	5
26/22 Vedtak i klagesak - klage på dispensasjon fra kommuneplan - fradeling av boligtomt- Solemslia 122	6
27/22 Vedtak i klagesak om graving av jordkabel i Høggjølen/Bakkjølen naturreservat (KOPI)	12
28/22 144/2 Vedtak i klagesak	18
29/22 Oversikt over plansaker hovedutvalg forvaltning	22

Delegerte saker

Politiske saker

46/22 Motorferdsel i utmark for kjøring med ATV - persontransport på barmark	26
47/22 493/7 Motorferdsel i utmark for transport av bygningsmaterialer - barmark	32
48/22 Lokal forskrift om frist for spredning av husdyrgjødsel uten nedmolding	38
49/22 Godkjenning av bestandsplan hjortevilt for Orkdal bestandsplanområde 2022-2024	60
50/22 Godkjenning av bestandsplan hjortevilt for valdet Snillfjord utmarkslag 2022-2024	97
51/22 Godkjenning av bestandsplan hjortevilt for Meldal bestandsplanområde 2022-2024	113
52/22 Godkjenning av bestandsplan hjortevilt for Agdenes bestandsplanområde 2022-2024	155
53/22 Godkjenning av bestandsplan hjortevilt for valdet Sætergård 2022-2024	181
54/22 Lokal forskrift for olje- og fettholdig avløpsvann	191
55/22 Ny klage på rammetillatelse for 2 eneboliger Håggåvegen	200
56/22 Klage på vedtak avslag - dispensasjon for oppføring av naust	214
57/22 5/54 Bårdshaugsvingen 1, politisk behandling	243
58/22 10/300 Rundhaugstubben 5, Dispensasjon fra utnyttelsesgrad for oppføring av garasje	282
59/22 1. gangs behandling av reguleringsplan for Orklaparken Sør	292

Drøftingssaker

5/22 Styringsgruppemøte KPA 15.06.2022	359
--	-----

Eventuelt

Opplæring til kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

28/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 20/3 - 32

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar vedlagt dokumentasjon til orientering.

Vedlegg

Ytringsfriheten kan ikke begrenses mer for folkevalgte enn andre

Må kommunale oppgavefellesskap lage årsregnskap

Avslag på etterlønn var ulovlig vedtak

Formannskapets feil endret neppe utfallet i kommunestyret

Møteoffentlighet – tidspunkt for møter i folkevalgte organer

Må velge hele utvalget på nytt

Retten til å signere er ikke regel om myndighet til å avgjøre

Loven sier ikke noe om hva forslagsrett betyr

Ikke automatisk inhabil fordi man har behandlet samme sak før

Ganske opplagt at ansatt bør få fri

Advokatfirma konkluderer med at Helseplattformen brøt forskrift

Saksopplysninger

For at kontrollutvalget skal holde seg oppdatert på lov og forskrift i den kommunale forvaltningen og om aktuelle saker i Norge som berører kontrollutvalgets arbeidsområde, legges følgende dokumenter frem til orientering:

1. Kan formannskapet vedta hvordan en navngitt folkevalgt skal opptre?
2. Er det slik å forstå at et kommunalt oppgavefellesskap, som er eget rettssubjekt også skal utarbeide eget årsregnskap?
3. Kan kommunestyret innvilge fritak, men avslå etterlønn?
4. Er vedtaket ugyldig på grunn av feil i voteringstema?
5. Kan ulike møter i folkevalgte organer i kommunen avholdes på samme tidspunkt?
6. Hva gjør vi med medlemmer som ikke møter opp på møtene?
7. Hvem bør signere på kommunens vegne?
8. Kommunedirektøren har møte- og talerett, men ikke forslagsrett. Samtidig legger jo kommunedirektøren fram forslag til vedtak, hvordan skal man forstå dette?
9. Kan en politiker behandle innsigelser i en plansak både i kommunestyret og i fylkesutvalget?
10. Kan politikerne kreve fri fra nattevakt før møtet i kommunestyret?
11. Advokatfirmaet Wiersholm konkluderer med at Helseplattformen har brutt forskrift om offentlige anskaffelser.

Ytringsfriheten kan ikke begrenses mer for folkevalgte enn andre

KommunalRapport 08.08.2022, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan formannskapet vedta hvordan en navngitt folkevalgt skal opptre?

SPØRSMÅL

Formannskapet har [fattet vedtak](#) om at en navngitt representant må forbedre sin opptreden på flere områder. Det gjelder blant annet måten vedkommende omtaler kommunen, vedtak og hvordan administrasjonen utfører vedtakene på. Kritikk er greit, heter det, men «må likevel gjøres uten personangrep, uthenging på sosiale medier eller direkte usannheter».

Er dette noe et formannskap kan vedta?

SVAR

Som alminnelig utgangspunkt har folkevalgte i en kommune stor frihet med hensyn til hva de vil uttale seg om, og herunder rette kritikk mot både administrasjon og folkevalgte, så lenge det er tale om saker eller forhold som har tilknytning til kommunens virksomhet.

Det kan ikke settes grenser for denne ytringsfriheten for folkevalgte ut over det som gjelder for alle andre, i praksis i første rekke brudd på lovfestet taushetsplikt (se særlig forvaltningsloven § 13) eller erstatningsansvar for ærekrenkende utsagn (skadeserstatningsloven § 3–6 a).

Brudd på lovfestede begrensninger i ytringsfriheten kan i tilfelle bare påtales i straffesak eller ved privat søksmål for domstolene fra den som er ærekrenket. Verken kommunedirektør, ordfører, formannskap eller kommunestyr kan pålegge folkevalgte å avstå fra kritiske ytringer.

Dette gjelder både i og utenfor møter i folkevalgte organer, men hvis det i et møte fremkommer ytringer som er ærekrenkende eller brudd på lovfestet taushetsplikt, skal møteleder gjøre oppmerksom på dette og anmode den folkevalgte om å avstå fra slike.

Ellers står det som rettslig utgangspunkt ethvert medlem av folkevalgt organ fritt å gi uttrykk for sin kritikk mot forhold i kommunen, og mot organer og enkeltpersoner – folkevalgte og tilsatte. Men da må hun selvsagt være forberedt på at det tas til motmæle mot slik kritikk, i eller utenfor møte.

Dette kan skje ved innlegg i møte eller ytringer i offentlig debatt, ved kommentar fra ordfører eller leder av folkevalgt organ. Unntaksvis kan det skje ved vedtak i folkevalgt organ, der dette avviser påstander eller vurderinger fremsatt av en folkevalgt i mediene eller annen offentlig debatt.

Ved motinnlegg fra administrasjon til diskusjonen om hva som er gjort eller som burde gjøres, vil det gjerne være riktig å imøtegå både den beskrivelse som er gitt av faktiske forhold, og skjønnsmessige vurderinger av fremtidig utvikling ved ulike handlingsalternativer.

Det kan også være behov for å imøtegå kritikk av enkeltpersoner – folkevalgte eller tilsatte – men svaret må forholde seg til saksforholdet i den fremsatte kritikken, ikke til kritikerens person.

Slik imøtegåelse av kritikk må også kunne skje i form av et vedtak i et folkevalgt organ, men også her er det viktig at vedtaket retter seg mot sak eller generelle saksforhold, og ikke får form av en generell karakteristikk av en enkelt folkevalgt. Det må således ligge utenfor et formanskaps kompetanse å uttale at man ber et navngitt medlem «forbedre sin opptreden».

Det som derimot må være helt greit, er at et formannskap vedtar en generell uttalelse der man etter å ha fastslått at *«Kritisk omtale av kommunen, politiske vedtak og administrativ utførelse av vedtak er en selvsagt del av en folkevalgts ombudsrolle»*, legger til at *«Dette må likevel gjøres uten personangrep, uthenging på sosiale medier eller direkte usannheter.»*

Dette siste er imidlertid en skjønnsmessig etisk norm som ikke lar seg håndheve, men som er et godt prinsipielt utgangspunkt for kritikk og debatt om hva som forsvarlig opptreden.

Det bør vel føyes til at når det er tale om kritikk av navngitte folkevalgte, må terskelen for hva som kan aksepteres, være en god del høyere enn der slike angrep rettes mot tilsatte i kommunen.

Det er derfor helt på sin plass om formannskapet uttaler:

«Som folkevalgt må arbeidsgiverrollen tas på alvor. Det innebærer at administrativ kritikk må fremmes imot kommunedirektøren, ikke mot andre enkeltansatte.»

Alle tilsatte i kommunen handler på vegne av kommunedirektøren og er underlagt hennes instruksjonsmyndighet og kontroll, se kommuneloven § 13–1, der det fastslås at *«Kommunedirektøren skal lede den samlede kommunale eller fylkeskommunale administrasjonen»*.

Se også siste avsnitt, der det nå er fastslått at *«Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke annet er fastsatt i lov»*.

Kritikk av tilsattes saksbehandling og ivaretagelse av andre funksjoner må dermed rettes til direktøren, også der utgangspunktet for denne er svikt fra en underordnet tilsatt – slik det jo oftest er. *«Kommunestyret kjenner kun kommunedirektøren.»*

Må kommunale oppgavefellesskap lage årsregnskap?

Kommunal Rapport 04.07.2022, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

SPØRSMÅL: Er det slik å forstå at et kommunalt oppgavefellesskap, som er eget rettssubjekt også skal utarbeide eget årsregnskap jf. § [14–6 i kommuneloven](#)?

SVAR: I bestemmelsen i [kommuneloven § 19–4](#) om samarbeidsavtalen mellom deltakere i et kommunalt oppgavefellesskap er det i tredje avsnitt fastsatt at det her skal angis om oppgavefellesskapet skal være eget rettssubjekt. Hvis det er angitt at det skal det være, betyr det at det er fullstendig atskilt fra deltakerkommunene, når det gjelder rettigheter og plikter, med unntak av ansvar for økonomiske forpliktelser.

Kommuneloven gjelder som alminnelig regel ([§ 1-2](#)) «for kommuners og fylkeskommuners virksomhet», noe som etter forarbeidene også omfatter «interkommunale samarbeid som er organisert etter regler i kommuneloven», og herunder også interkommunalt samarbeid som er «organisert som egne rettssubjekter», men bestemmelsen i § 14–6 gjelder tilsynelatende ikke for kommunale oppgavefellesskap, bare for «virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt».

Dette vil, sies det i forarbeidene (NOU 2016:4, merknader til § 14-6) «for eksempel gjelde regnskaper ... for kommunale oppgavefellesskap som *ikke* er egne rettssubjekter» (min utheving).

Men så er det med hjemmel i forskriftshjemmelen i siste avsnitt i [§ 14–6](#) fastsatt, i forskrift [FOR-2019-06-07-714](#) om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv., [§ 1–1 bokstav c](#), som generell regel at denne gjelder blant annet «årsregnskapet ... til ... kommunale oppgavefellesskap etter kommuneloven kapittel 19».

Og med denne litt underlige regelteknikken lander vi så vidt jeg kan forstå på at både § 14–6 og forskriften gjelder også for kommunale oppgavefellesskap som er egne rettssubjekter.

Avslag på etterlønn var ulovlig vedtak

KommunalRapport 01.08.2022, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan kommunestyret innvilge fritak, men avslå etterlønn?

SPØRSMÅL: Jeg leser i Kommunal Rapport om [en ordfører som søkte om fritak fra ordførervervet](#) under forutsetning om innvilgelse av tre måneders etterlønn. Alternativt søkte han om fritak fra 1. august, med 1,5 måneders etterlønn.

Da kommunestyret skulle behandle saken, vedtok de å innvilge fritak fra ordførervervet for resten av valgperioden, men avslo – i strid med innstillingen fra kommunedirektøren – å gi noen etterlønn.

Kan kommunestyret gjøre dette?

SVAR: Fritak fra verv som folkevalgt kan etter kommuneloven § 7–9 andre avsnitt etter søknad gis til den som «ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe».

Kommunestyret har ingen plikt til å gi slikt fritak selv om lovens vilkår for dette er oppfylt, men om det skjer, er utgangspunktet søknaden om fritak fra den folkevalgte. Kommunestyret kan derfor ikke gi fritak med andre rammer eller annet innhold en det som er angitt der.

Hvis ikke dette er akseptabelt for kommunestyret, må de avslå søknaden og eventuelt be om en ny søknad som det kan innvilge.

Når ordfører her søker om slik etterlønn den første tiden etter at han fratrer, må det anses som en bindende forutsetning for søknaden, og vedtaket i kommunestyret må derfor anses som et avslag på denne.

Neste spørsmål bli så om kommunestyret hadde adgang til å avslå søknaden om etterlønn. Ut fra lovens ordlyd kan det se ut som om kommunestyret står fritt her. I kommuneloven § 8–8 første avsnitt står det at folkevalgte «som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse, kan søke om ettergodtgjøring når de fratrer vervet».

Men i andre avsnitt omtales dette i en regel om avkorting som «Retten til ettergodtgjøring», og i forarbeidene fremgår det at det er slik loven skal forstås: Den folkevalgte må altså søke om etterlønn, men når det er gjort, har hun en rett til slik etter reglene i denne paragrafen.

Det betyr at kommunestyrets vedtak om fritak uten etterlønn var ulovlig, og søknad om fritak må behandles på nytt. I mellomtiden er utgangspunktet at når det ikke foreligger lovlig vedtak om fritak, er ordføreren fortsatt ordfører.

Men hvis ordfører rent faktisk har fratrådt på grunnlag av kommunestyrets vedtak, og ikke mottar godtgjøring fra kommunen etter dette, må han ha krav på etterlønn fra dette tidspunktet.

Slik godtgjøring vil han da ha krav på i alminnelig oppsigelsestid (tre måneder) hvis ikke annet er fastsatt i kommunal forskrift, se kommuneloven 8–6 første avsnitt andre setning.

Formannskapets feil endret neppe utfallet i kommunestyret

Kommunal Rapport 15.08.2022, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Er vedtaket ugyldig på grunn av feil i voteringstema?

SPØRSMÅL

Formannskapet i en kommune behandlet forslag til ny arealplan til utlegging til høring etter plan- og bygningsloven § 11–14. I møtet ble det fremmet flere alternative forslag til endringer i det fremlagte forslaget fra administrasjonen. Forslagsstillerne bak to av disse ba om at det ble foretatt punktvis votering over enkeltpunktene i disse forslagene.

Dette ble avvist av ordføreren, som foreslo at det bare skulle votes for eller mot hvert av disse forslagene som helhet. Ordførerens forslag ble vedtatt mot stemmene fra disse to forslagsstillerne. Det ble deretter ble det votert samlet over forslagene, som begge ble avvist.

I en henvendelse fra et kommunestyremedlem og medlem av plan- og bygningsutvalget ble Statsforvalteren bedt om å ta henvendelsen opp til lovlighetskontroll av eget tiltak etter kommuneloven § 27–1. Statsforvalteren fant imidlertid at det her ikke var tale om et «endelig vedtak» slik kommuneloven § 27–2 første avsnitt bokstav a krever.

Statsforvalteren fant det likevel riktig å knytte noen merknader til saken «som ledd i sitt veiledningsoppdrag», og i sitt første svar til klager og kommunen fremholdt hun at den valgte voteringsmåten var ulovlig når forslagsstillerne ønsket punktvis votering over sine forslag. Kommunen sa seg enig dette.

Kommuneadvokaten mente imidlertid at denne feilen ikke kunne ha betydning for gyldigheten av formannskapets vedtak, i og med at her var tale om en feil som ikke kunne ha betydning for vedtakets innhold.

Kommuneadvokaten viste til at formannskapets medlemmer stemte på sine egne «pakker», og at det ikke var grunn til å regne med at en punktvis votering kunne ha medført et annet resultat.

Mot dette anførte klager at vedtaket om samlet – pakkeris – votering over disse forslagene satte rammer ikke bare for voteringen, men i praksis også for debatten over saken. Man kunne da ikke se bort fra at det som kom fram med en slik videre ramme for debatten, kunne ha påvirket andre medlemmer av formannskapet, og dermed fått konsekvenser for hva som ble vedtatt.

Hva er din vurdering av dette spørsmålet?

SVAR

Her er vi inne på to ganske kompliserte og finurlige rettslige problemstillinger. Den første er:

Kunne Statsforvalteren foreta lovlighetskontroll av formannskapets vedtak?

I kommuneloven kap. 27–1 fastslås at departementet – altså for kommunene Statsforvalteren – kan foreta «lovlighetskontroll av «vedtak» truffet av kommunalt organ.

«Vedtak» er her et videre begrep enn «vedtak» i forvaltningsloven § 2 første avsnitt bokstav a, som bare gjelder avgjørelser «som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer».

«Vedtak» i folkevalgt organ under kommuneloven er alle avgjørelser som treffes ved votering i organet, uavhengig av innholdet av avgjørelsen.

Men i § 27–2 foretas det en avgrensning av hvilke avgjørelser som kan underkastes lovlighetskontroll. Dette kan bare kreves eller settes i gang for «endelige vedtak». I proposisjonen til kommuneloven slås fast at dette betyr at «Innstillinger fra et kommunalt organ til et annet, for eksempel fra formannskapet til kommunestyret, kan ikke være gjenstand for kontroll».

Det vedtaket som ble truffet av formannskapet her, var ikke en innstilling til kommunestyret, men et vedtak om å sende ut forslag til arealplan til høring etter plan- og bygningsloven § 11–14. I realiteten var det imidlertid tale om et forslag – og dermed en innstilling – fra formannskapet, med sikte på avsluttende behandling i kommunestyret. Formannskapets vedtak var utgangspunkt for saksbehandlingen, med etterfølgende høring som et ytterligere ledd i prosessen fram til kommunestyret.

Ut fra dette er det lite tvilsomt at kommuneadvokaten og Statsforvalteren hadde rett i at vedtaket i formannskapet ikke kan gjøres til gjenstand for lovlighetskontroll etter kommuneloven kapittel 27.

Dermed blir neste – og ikke enklere – problemstilling:

Blir kommunestyrets vedtak i saken ugyldig på grunn av feilen i formannskapets saksbehandling?

Det betyr at det først vil kunne bli spørsmål om lovlighets- og gyldighetskontroll når det foreligger et vedtak av kommunestyret. Tema for denne kontrollen vil i så fall være om den påviste feilen ved formannskapets saksbehandling innebærer en slik svikt i grunnlaget for kommunestyrets vedtak at dette blir ugyldig.

Her må vi ta utgangspunkt i det vurderingstemaet som er formulert i forvaltningsloven § 41. Dette er en bestemmelse bare om ugyldighet ved brudd på bestemmelsene om saksbehandling i denne loven, men det er lagt til grunn at den regelen som er formulert her, gjelder tilsvarende ved brudd på andre saksbehandlingsregler, så langt ikke annet er bestemt i lov.

Det generelle utgangspunktet er i tråd med denne bestemmelsen, at feil ved måten et vedtak blir truffet på eller grunnlaget for vedtaket, medfører at vedtaket blir ugyldig. Men, sies det i forvaltningsloven § 41, selv om det er gjort slike feil, «er vedtaket likevel gyldig når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold».

Vurderingstemaet er altså ikke om det kan påvises at feilen rent faktisk har hatt slik betydning, heller ikke om det er sannsynlig at den har påvirket vedtak, men bare om «kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold».

Her viser kommuneadvokaten til at ikke bare vedtaket om voteringstema, men også det avsluttende vedtaket med uttalelse om forslaget til arealplan, ble truffet med massivt flertall, og fremholder at det da ikke er grunn til å tro at utfallet av denne siste voteringen ville blitt et annet om det hadde blitt votert punktvis over de to alternative forslagene det her var tale om.

Ut fra dette er det nærliggende å si at alt tyder på at det var ekstremt usannsynlig at de to mindretallsforslagene ville fått tilslutning av flertallet i formannskapet, og dermed for vedtaket der.

Mot dette står et prinsipielt synspunkt: Når avgjørelser av denne typen treffes på grunnlag av i debatt i åpent møte, er tanken at dette skal skape et best mulig grunnlag for det enkelte medlems vurdering av saken før det stemmes over saken. Vi kan da ikke se bort fra muligheten av at en debatt og separat votering over disse enkeltforslagene ville kunne påvirke enkeltmedlemmers standpunkt til disse. Det er imidlertid usikkert hvor langt vi kan strekke dette synspunktet når stemmegivningen synes å ha fulgt partilinjer, og flertallet var så massivt.

I denne vurderingen er altså temaet ikke om formannskapsvedtaket kunne fått et annet innhold, men om det var en reell mulighet for at denne feilen under formannskapets behandling kan ha påvirket utfallet ved den etterfølgende behandling av saken i kommunestyret, etter at det hadde vært en offentlig høring om forslaget, der de aktuelle særforslagene må ha vært kjent.

I denne situasjonen synes jeg det ser ut som det «er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold». Jeg vil derfor tro at Statsforvalteren ikke vil finne grunn til å oppheve et etterfølgende vedtak av kommunestyret om arealplan, selv om det altså ble gjort en klar feil under behandlingen av saken i formannskapet.

§ 11-5: Møteoffentlighet – tidspunkt for møter i folkevalgte organer

Tolkningsuttalelse | Dato: 20.06.2022

Mottaker: Lillehammer kommune

Vår referanse: 22/4255-2

Spørsmål om møteoffentlighet - kan ulike møter i folkevalgte organer i kommunen avholdes på samme tidspunkt?

Vi viser til henvendelse 10. mai 2022 fra det politiske sekretariatet i Lillehammer kommune som spør om kommunen bryter reglene om møteoffentlighet når ulike politiske møter avholdes på samme tidspunkt. Bakgrunnen for henvendelsen er at sekretariatet har fått inn dette spørsmålet fra en som ikke får muligheten til å overvære alle de politiske møtene når de avholdes parallelt.

Departementets vurdering

Regelen om møteoffentlighet for folkevalgte organer i kommunen er tatt inn i kommuneloven § 11-5. Bestemmelsens første ledd lyder:

«Alle har rett til å være til stede i møter i folkevalgte organer dersom ikke noe annet følger av denne paragrafen».

Det følger av dette at allmennheten har rett til å være til stede når folkevalgte organer i kommunen har møter.

Spørsmålet er om denne retten medfører en plikt for kommunen til å avholde de politiske møtene til ulike tidspunkter, slik at innbyggerne får anledning til å følge alle møtene. Dette er ikke direkte regulert i kommuneloven. Ordlyden i kommuneloven § 11-5 oppstiller ikke en plikt for kommunen til å sørge for en slik koordinering av møtene i de folkevalgte organene. Problemstillingen er heller ikke berørt i forarbeidene til loven eller rettspraksis.

Etter departementets vurdering tilsier heller ikke reelle hensyn en slik utvidende tolkning. Departementet ser at det vil være uheldig for innbyggere som ønsker å følge flere møter når møtene avholdes samtidig. Disse får ikke anledning til å være til stede i alle møtene. Kommunen unnlater likevel ikke allmennheten innsikt og kontroll med de folkevalgtes virksomhet, selv om den enkelte ikke får fulgt alle møtene. Kommunen må ta mange hensyn når den planlegger møtene, og det vil ikke alltid være mulig å få møtekalen til å gå opp uten at noen møter overlapper i tid.

Departementet kan derfor ikke se at det er holdepunkter for å tolke § 11-5 slik at den inneholder en plikt for kommunene til å holde møtene på ulike tidspunkter.

Selv om møter legges til samme tid, røkkes ikke dette ved innbyggernes rett til å være til stede i møtene. Etter dette er departementets vurdering at det ikke er strid med kommuneloven § 11-5 om møteoffentlighet å avholde møter i ulike folkevalgte organer på samme tidspunkt.

Med hilsen
Siri Halvorsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Ida Bakke Husom
seniorrådgiver

Må velge hele utvalget på nytt

Kommunal Rapport 20.06.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva gjør vi med medlemmer som ikke møter opp på møtene?

SPØRSMÅL: Vi har et kommunalt medvirkningsråd (ikke lovpålagt) som har sju medlemmer, der ett av de fem medlemmene fra brukerorganisasjonene aldri møter. Vedkommende melder ikke forfall til møtene, responderer ikke på innkallinger, og svarer ikke på våre henvendelser på telefon eller e-post. Rådet er opprettet med hjemmel i [kommuneloven § 5–7](#).

Hvordan kan vi gå fram for å få valgt et nytt medlem til rådet uten at medlemmet søker fritak fra sitt verv?

SVAR: Medlemmer av utvalg etter [§ 5–7](#) velges av kommunestyret. Utvalget velges da som helhet etter reglene i lovens kapittel 7 og valget gjelder som utgangspunkt for hele – eventuelt resten av – valgperioden for kommunestyret. Det er ikke adgang til å foreta utskifting av enkeltmedlemmer annet enn ved vedtak av kommunestyret etter søknad om fritak fra medlemmet selv, se [§ 7–9](#) andre avsnitt.

Men hvis medlemmet mister sin valgbarhet, for eksempel ved utflytting fra kommunen, trer hun umiddelbart ut av vervet (§ 7–9 første setning), og det skal da velges et nytt medlem etter reglene i [§ 7–10](#) fjerde avsnitt.

I [§ 8–1](#) fastslås at den som velges, har plikt til å delta i organets møter hvis ikke hun har gyldig forfall. Manglende fremmøte kan anses som en tjenesteforsømmelse som vil kunne straffes etter [straffeloven § 172](#) om «grovt uaktsomt tjenestefeil», eller [§ 173](#) bokstav a, om straff for «den som ved utøving av offentlig myndighet – mot bedre vitende grovt bryter sin tjenesteplikt».

Dette er imidlertid lite aktuelt i praksis, og vil i alle fall ikke medføre tap av vervet.

Hvis kommunestyret ønsker å skifte ut et medlem av et utvalg, må det derfor i tilfelle foreta et fullstendig nyvalg av hele utvalget, se § 5–7 siste avsnitt om adgang til å «omorganisere» utvalg. Valg skjer da etter reglene i [§§ 7–4](#) til [7–7](#).

Ved et utvalg av den type det er her tale om, med medlemmer fra brukerorganisasjoner, vil jeg anta at man vil benytte avtalevalg etter § 7-7, men dette krever enstemmig vedtak i kommunestyret om å benytte denne valgformen. I motsatt fall må det benyttes forholdsvalg med lister etter reglene i §§ 7–4 og 7–5.

Retten til å signere er ikke regel om myndighet til å avgjøre

Kommunal Rapport 27.06.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hvem bør signere på kommunens vegne?

SPØRSMÅL: Av [kommunelovens § 6–1](#) fremgår det at ordføreren er rettslig representant for kommunen eller fylkeskommunen og underskriver på kommunens eller fylkeskommunens vegne hvis ikke myndigheten er tildelt andre.

Hvilke vurderinger bør en kommune legge til grunn for delegering/ikke delegering av hvem som skal være den rettslige representanten for kommunen?

Spørsmålet stilles blant annet ut fra at ordfører fort kan bli inhabil ved behandling av en sak dersom ordfører har signert en avtale som er i strid med politiske vedtak.

I tillegg kan det være utfordrende for en ny ordfører og forsvare en tidligere ordfører signering av avtaler som for eksempel bringes inn for domstolene.

SVAR: Bestemmelsen om hvem som underskriver på kommunens vegne, er ikke en regel om delegering av avgjørelsesmyndighet, men om hvem som er legitimert til å opptre på kommunens vegne når rette organ har truffet vedtak, med andre ord om når det er gitt en bindende meddelelse om kommunens vedtak i saken.

Signeringen av avtalen er da en rent formell handling, gjort etter at saken er ferdigbehandlet, og vil normalt bli foretatt av noen som ikke selv har noe ansvar for vedtaket.

Det er opp til kommunen hvem den vil tillegge denne funksjonen. Oftest vil det vel være kommunedirektøren eller lederen for vedkommende administrasjonsgren, men ved store og viktige avtaler, er det vel ganske vanlig at ordfører gjør dette.

Hvis det dokumentet som underskrives inneholder et vedtak eller en avtale som ikke stemmer med det som er vedtatt av det kompetente organ, får vi et spørsmål om kommunen likevel blir bundet av dette ut fra såkalte «legitimasjonsvirkninger» – om vern av den som i god tro har innrettet seg i tillit til det som står der.

Dette kan være en vanskelig problemstilling, og det sies ikke noe om dette her i loven.

Hvis det er tale om et rent privatrettslig forhold – som kjøp, salg, leie m.m. – er det nærliggende å bygge på det samme prinsipp som er formulert for kommunale foretak i [§ 9–18](#).

Her fastslås som utgangspunkt at «Hvis noen som representerer foretaket utad, har overskredet sin myndighet, blir en avtale eller annen privatrettslig disposisjon ikke bindende for kommunen eller fylkeskommunen». Men føyes så til: «Dette gjelder bare hvis den andre parten innså eller burde ha innsett at myndigheten ble overskredet, og at det derfor ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.»

Dette er i realiteten samme regel som vi finner for overskridelse av myndighet i [aksjelovens § 6-33](#): «Har noen som representerer selskapet utad ... ved disposisjon på selskapets vegne gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindende for selskapet når selskapet godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet, og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende».

Ved vedtak eller avtaler som også har offentligrettslig innhold, som tillatelser, dispensasjoner, godkjenningsvedtak m.m., må spørsmålet om legitimasjon avgjøres ut fra ulovfestede regler om når et forvaltningsvedtak blir ugyldig og til skade for en part som har vært i god tro.

Her er det stadig en viss usikkerhet om når en slik part kan vinne rett etter tilsagn i avtale eller vedtak, også fra noen som ikke hadde myndighet til å opptre på vegne av et offentlig organ. Men de beste grunner taler nok for at det her – på samme måte som ved rene saksbehandlingsfeil – må foretas en avveining av det motstående interesser, slik at borgeren også her må ha et visst vern mot at vedtaket blir opphevd på dette grunnlag.

Loven sier ikke noe om hva «forslagsrett» betyr

Kommunal Rapport 13.06.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kommunedirektøren har møte- og talerett, men ikke forslagsrett. Samtidig legger jo kommunedirektøren fram forslag til vedtak, hvordan skal man forstå dette?

SPØRSMÅL: Under møtet i kommunestyret fremsatte kommunedirektøren følgende forslag mens en sak var under behandling:

«Kommunestyret ber administrasjonen om å gjøre vurderinger knyttet til barnets beste i behandlingen av eventuell søknad om bytte av hovedmål til nynorsk i de tre kommende årene fra 2022/2023 gjeldende fra og med 5. til og med 7. trinn dette skoleår. For egen språkgruppe vil det kreves et minimum av 10 elever med enkeltvedtak om bytte av hovedmål til nynorsk.»

Dette ble vedtatt med 10 mot 9 stemmer (med ordførerens dobbeltstemme.)

Jeg viser til kommuneloven:

[Kommuneloven §6–1](#): Ordføreren har **møte-, tale- og forslagsrett** i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer unntatt kommune- og fylkesråd og organer under dem. I kontrollutvalget har ordføreren likevel bare møte- og talerett.

[Kommuneloven §13-1](#): Kommunedirektøren har **møte- og talerett** i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer, med unntak av kontrollutvalget. Kommunedirektøren kan la en av sine underordnede utøve denne retten på sine vegne.

Spørsmålene er da:

Har kommunedirektøren forslagsrett i et kommunestyremøte etter at saken det gjelder, er åpnet og tatt opp til behandling?

Hvis svaret er nei på dette spørsmålet; er vedtaket som er gjort, gyldig?

SVAR: Her er lovteksten i kommuneloven ufullstendig og unødig vanskelig å forstå for uinnvidde. Loven har ingen generelle bestemmelser om hvem som har forslagsrett og hva dette innebærer, bare de to særreglene som er gjengitt ovenfor. Disse er imidlertid unntak fra to etablerte ulovfestede prinsipper for saksbehandling i kollegiale organer:

(i) Hvis ikke annet er bestemt, kan bare medlemmer av organet delta under saksbehandlingen i organet – altså med møterett og talerett.

Møte- og talerett betyr rett til å til være til stede i møtet, og til å delta i debatten om de sakene som behandles der. Utgangspunktet er klart nok at dette har alle medlemmer av organet, og ingen andre. Men her utvider de to bestemmelsene kretsen av personer med slik rett, ved at både ordfører og kommunedirektør eller andre fra administrasjonen gis rett til å møte og delta i forhandlingene i *alle* folkevalgte organer i kommunen, med unntak av organer som inngår i parlamentarisk styringsform, og for kommunedirektøren heller ikke kontrollutvalget.

(ii) Loven sier ikke noe om hva «forslagsrett» betyr, og her kan det lett oppstå misforståelser, og også her må vi ta utgangspunkt i de generelle, ulovfestede, prinsippene om dette: I et møte må alle som deltar med talerett, fritt kunne gi uttrykk for sitt syn på hva som bør gjøres og dermed også på hvilket vedtak som bør treffes. Det gjelder også kommunedirektøren, selv om hun ikke er gitt «forslagsrett».

Forslagsrett er her en særlig rett til å formulere et forslag til vedtak og kreve det tatt opp til votering. Denne retten har bare medlemmene av vedkommende folkevalgte organ, samt ordføreren.

Kommunedirektøren har ingen slik forslagsrett, verken før eller under møtet. Hun vil svært ofte legge fram sitt forslag til vedtak i sin innstilling i sakspapirene, men dette er ikke forslag som må tas opp til votering hvis ikke ordfører eller annet medlem av organet tar det opp og fremsetter det som sitt. Oftest vil ordføreren sette det fram til votering, men noen ganger vil hun kunne velge å fremsette et modifisert eller helt annet forslag, gjerne ut fra det som fremkommer av opplysninger og synspunkter under debatten.

Kommunedirektøren kan også under debatten om forslaget selv formulere et nytt forslag til vedtak for å se om det kan få tilslutning, men hvis ikke ordfører eller noen annen fremsetter det som sitt forslag, skal det ikke bli votert over dette. Hvis ordfører setter det under votering, vil det imidlertid bli oppfattet som godt nok, selv om ordfører ikke vil stemme for dette, men bare ønsker å få avklart om det er tilslutning til dette.

(iii) Hvis ordfører eller annet medlem fremsetter et forslag i saken som klart avviker fra det som er utredet av kommunedirektøren i saksforelegget til møtet, må kommunestyret ta stilling til om det anser dette alternativet som tilstrekkelig utredet, eller om det her er nødvendig med en ytterligere saksutredning til et senere møte før det treffes vedtak. Innenfor vide rammer er det kommunestyret selv som avgjør om det synes en sak er tilstrekkelig utredet, men hvis det viser seg at vedtaket er truffet på uriktige eller klart ufullstendige premisser når det gjelder saksforhold, konsekvenser eller rettsspørsmål, vil det kunne føre til at vedtaket var ugyldig, og saken må behandles på nytt i et senere møte.

Ikke automatisk inhabil fordi man har behandlet samme sak før

Kommunal Rapport 22.08.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan en politiker behandle innsigelser i en plansak både i kommunestyret og i fylkesutvalget?

SPØRSMÅL: Nå har vi et spørsmål om habilitet i plansaker. Saken er at vi har folkevalgte som er medlem av fylkesutvalget i vår fylkeskommune, der de er med på å behandle og vedta innsigelser m.m. for reguleringsplaner, temaplaner og kommuneplan i vår kommune.

Hvordan blir det da med deres habilitet når de samme folkevalgte skal ta stilling til de samme innsigelsene som de var med på å behandle og vedta som fylkesutvalgsmedlemmer, men nå som kommunale folkevalgte?

Problemstillingen gjelder selvsagt også motsatt når de behandler en kommunal plan i fylkesutvalget som de har vært med og vedta i kommunen.

Dette er jo en problemstilling som gjelder folkevalgte i alle fylker og kommuner.

SVAR: Dette spørsmålet tar meg inn i plan- og reguleringsretten, et område jeg ikke er ekspert på, så det følgende må tas med forbehold om at det kan være noe jeg har misforstått eller oversett.

Problemstillingen er altså om et medlem av fylkesutvalget er inhabil i saker som angår kommunale reguleringsvedtak som hun har vært med på å treffe i den aktuelle kommunen, enten om innsigelser m.m. mot forslag til reguleringsplan, temaplan og kommuneplan, eller ved behandling av kommunal reguleringsplan i fylkesutvalget.

Som alminnelig utgangspunkt blir en folkevalgt eller en tilsatt ikke automatisk inhabil etter reglene i forvaltningsloven fordi hun har vært med og behandlet samme sak tidligere. I [kommuneloven § 11–10](#) har vi imidlertid noen særlige, og strengere, regler om inhabilitet for folkevalgte som kommer i tillegg til bestemmelsene i forvaltningsloven.

Én bestemmelse (andre avsnitt) utelukker folkevalgte som har vært med på å forberede eller treffe vedtak i en sak som tilsatt i kommunen eller fylkeskommunen, fra å delta ved behandlingen av samme sak i et folkevalgt organ.

Dette gjelder altså bare for folkevalgte som også er tilsatt i samme kommune eller fylkeskommune, ikke folkevalgte som «møter seg selv i døren» fordi de tidligere har vært med å behandle samme sak i et annet folkevalgt organ, f.eks. i et utvalg eller styre i kommunen eller fylkeskommunen. Denne regelen er dermed ikke relevant for de situasjonene som beskrives her.

Derneft har vi en enda strengere regel ved behandling av klage over kommunale vedtak etter [forvaltningsloven § 28](#) andre avsnitt. Ved slik klagebehandling er en folkevalgt som har vært med på å forberede eller treffe vedtaket, inhabil både til å delta i klageinstansens behandling av vedtaket, og ved forberedelsen av saken for klageinstansen.

I ingen av de situasjonene som beskrives her, er det imidlertid tale om klagesak etter forvaltningsloven, og denne regelen vil dermed ikke være aktuell her.

Det som da gjenstår, er om et medlem av fylkesutvalget som har vært med å treffe vedtak om planvedtak i kommunen, er inhabil etter den særlige regelen i [forvaltningsloven § 6](#) andre avsnitt, fordi dette må ses som «særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Men dette vil bare være aktuelt i helt spesielle situasjoner, der den folkevalgtes engasjement i saken går klart ut over det som naturlig følger av hennes politiske eller saklige engasjement i saken.

I praksis vil vel det måtte være i saker med særlig høyt konfliktnivå, der den folkevalgte har eksponert seg selv på en måte som ligger klart utenfor det som er normalt i et slikt verv.

Ganske opplagt at ansatt bør få fri

Kommunal Rapport 29.08.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan politikeren kreve fri fra nattevakt før møtet i kommunestyret?

SPØRSMÅL: En kommunestyrerepresentant jobber jevnlig nattevakt. Kommunestyremøtene er dagmøter og starter om morgenen. Har representanten krav på fri fra nattevaktjobben natten før et kommunestyremøte?

SVAR: Utgangspunktet er her bestemmelsen i [kommuneloven § 8–1](#) om plikt for medlemmer av kommunalt folkevalgt organ til «å delta i organets møter hvis de ikke har gyldig forfall». Plikter som arbeidstaker er som alminnelig regel ikke gyldig forfall.

Arbeidsgiver kan ut fra dette ikke motsette seg at den folkevalgte forsømmer sin jobb for å delta i slike møter, se [kommuneloven § 8–2](#) som gir arbeidstaker «krav på fri fra sitt arbeid når det er nødvendig på grunn av møteplikt i kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer», men vil kunne avtale endring i arbeidstid og arbeidsoppgaver for den folkevalgte der det er mulig. Hun kan også trekke arbeidstaker i lønn for den tid hun er fraværende. Da får da arbeidstakeren krav på erstatning for tapt inntekt fra kommunene etter [kommuneloven § 8–3](#) tredje avsnitt.

Spørsmålet blir da om når møteplikten medfører at «det er nødvendig» at den folkevalgte får fri for sitt arbeid. Dette sies det lite om i forarbeidene til denne bestemmelsen, men i [NOU 1990:13](#) s. 190, med forslag til kommuneloven av 1992, bemerker utvalget om tilsvarende bestemmelse bl.a. at «Det er naturlig at retten også omfatter gruppemøter i umiddelbar tilknytning til kommunale og fylkeskommunale møter», altså situasjoner der det vil være fysiske mulig å kombinere arbeid med tilstedeværelse i selve møtet. Dette er en helt annen type situasjon enn det vi her står overfor, men realiteten er den samme: Det er ikke mulig for den folkevalgte å fungere tilfredsstillende i sitt verv hvis ikke hun kan få fri fra jobben i den tiden som er nødvendig forkant av møtet.

Etter min mening bør det ut fra dette være ganske opplagt at det som er fastsatt i loven om rett til fri fra jobb, må gjelde også selv om den folkevalgte rent fysisk vil kunne være til stede under møtene i de folkevalgte organene, hvis møtene er lagt slik at det er urimelig belastende for henne å kombinere arbeid som tilsatt og som folkevalgt. Vi er ikke tjent med en lovforståelse som tvinger folkevalgte til å velge mellom å si opp sin jobb eller å møte alvorlig sliten og uopplagt.

Advokatfirma konkluderer med at Helseplattformen brøt forskrift

Kommunal Rapport 29.08.2022

Advokatfirmaet Wiersholm konkluderer med at Helseplattformen har brutt forskriften om offentlige anskaffelser.

NTB

Bruddet gjelder bruken av konsulenter fra Ernst & Young (EY), som ble større enn opprinnelig kunngjort.

– Jeg er fornøyd med å få bekreftet at bruddet ikke karakteriseres som grovt. Læringspunktene fra den juridiske gjennomgangen tar vi med oss, sier styreleder Helge Garåsen i en [pressemelding](#).

Før sommeren [bestilte styret en gjennomgang av konsulentbruken](#) til et e-helseprosjektet etter [et oppslag i Adresseavisen](#).

[Helseplattformen](#) er en felles digital tjeneste for helsetjeneste og pasienter i Midt-Norge. Den eies av Helse Midt-Norge og flere kommuner i Midt-Norge.

Utvidelse på 526 prosent

Advokatfirmaet har regnet seg fram til at plattformen har brukt 438 millioner kroner på konsulentavtalen.

Sammenlignet med kunngjøringen er det en utvidelse på 526 prosent, mens det sammenlignet med andre tall i anbudspapirene er en økning på 192 prosent.

– Vår konklusjon er ganske tydelig på at dette avropet overstiger verdien i betydelig grad og representerer en ulovlig endring, sa advokat Jan Fougner i Wiersholm ifølge [avisa](#) da han presenterte rapporten på fredagens styremøte.

Må være mer realistisk

Styret trekker fram at et sentralt læringspunkt er at anslått verdi i fremtidige anskaffelser må være mer realistisk, og at regelverket ikke ville blitt brutt hvis man hadde anslått beløpet til 500 millioner kroner.

Videre er løpende overvåking av volum et annet læringspunkt.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

29/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 22/190 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Status forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Årsberetning og åpenhetsrapport 2021

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som referatsaker:

1. Orientering fra Revisjon Midt-Norge om status på forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.
2. Revisjon Midt-Norges årsberetning og åpenhetsrapport 2021.

Fra: Tor Arne Stubbe <tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no
<<mailto:tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no>>>

Sendt: Monday, July 4, 2022 1:23:41 PM

Til: Torbjørn Berglann <Torbjorn.Berglann@konsek.no <<mailto:Torbjorn.Berglann@konsek.no>>>; Tobias Langseth <Tobias.Langseth@alstahaug.kommune.no
<<mailto:Tobias.Langseth@alstahaug.kommune.no>>>; Knut Soleglad
<Knut.Soleglad@hemnes.kommune.no <<mailto:Knut.Soleglad@hemnes.kommune.no>>>; Torill Bakken
<TB@kontrollutvalg fjell.no <<mailto:TB@kontrollutvalg fjell.no>>>; edel@asjord.no
<<mailto:edel@asjord.no>> <edel@asjord.no <<mailto:edel@asjord.no>>>

Kopi: Arnt Robert Haugan <arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no
<<mailto:arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no>>>; Unni Romstad
<unni.romstad@revisjonmidtnorge.no <<mailto:unni.romstad@revisjonmidtnorge.no>>>

Emne: Status forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Konsek Trøndelag IKS v/Torbjørn Berglann
SE-KON v/Tobias Langseth
Indre Helgeland Kontrollutvalgssekretariat v/Knut Soleglad
Kontrollutvalg Fjell IKS v/Torill Bakken
Sekretariatet for kontrollutvalget Nærøysund kommune v/Edel Åsjord

Revisjon Midt-Norge opplever pt stor etterspørsel etter tjenester innen forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og hendelsesbaserte undersøkelser. Vi har våren 2022 sluttført 32 prosjekter, og har per dato 57 aktive prosjekter (ulike faser) og 11 nye bestillinger. Dette gjelder både ordinære oppdrag i henhold til leveranseavtaler og ekstra bestillinger fra våre deltakerkommuner. Den økte etterspørselen de siste 12 måneder har dessverre utfordret RMN sin kapasitet, noe som har medført enkelte forsinkede leveranser. Et visst fravær i henhold til lov og avtaleverk (permisjoner, sykemelding osv) bidrar også til redusert kapasitet.

Flere tiltak er iverksatt for å øke kapasiteten hos RMN, blant annet engasjement i kortere og lengre perioder, deltakelse fra masterstudenter i vårt arbeid og ansettelse i faste stillinger. RMN har tilsatt to nye medarbeidere innen forvaltningsrevisjon i løpet av juni, henholdsvis en samfunnsøkonom (PhD) og en sosiolog. Disse vil tiltre stillingene i perioden oktober/november 2022. I tillegg vil en ansatt være tilbake fra permisjon pr 1.november. RMN forventer derfor at kapasiteten øker betraktelig inn mot 2023. Flere tiltak vurderes kontinuerlig for å kunne innfri kontrollutvalgenes forventning til leveranse av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

RMN håper at sekretariatene kan bidra til å kommunisere denne kapasitetsutfordringen til kontrollutvalgene dersom det skulle bli aktuelt. Det vil gjennom høsten fortsatt bli utfordrende å levere alle rapporter og prosjektplaner til rett tid.

Den enkelte oppdragsansvarlige i RMN vil ha direkte kontakt med den ansvarlige sekretær for det enkelte kontrollutvalg med hensyn til avtalte leveranser. RMN ber derfor om at denne henvendelsen formidles til alle ansatte i sekretariatene.

Ta gjerne kontakt med undertegnede dersom dere har spørsmål til eksisterende eller nye bestillinger hos RMN!

Med vennlig hilsen

Tor Arne Stubbe

Fagleder forvaltningsrevisjon

M +47 98608070 | [Skype for business <sip:tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no>](mailto:sip:tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no)

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer
W www.revisjonmidtnorge.no | **M** +47 907 30 300

Revisjon Midt-Norge SA er sertifisert Miljøfyrtårn. Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten

Årsberetning og åpenhetsrapport 2021

INNHold

Årsberetning	3
Innledning.....	3
Selskapets formål, organisasjon og virksomhet	4
Organisasjon	4
Årsmøtet	4
Styret.....	5
Tjenester og produksjon	5
Likestilling, miljø og kompetanse	6
Ansatte og likestilling.....	6
Arbeidsmiljø - sykefravær	6
Klimaregnskap.....	7
Kompetanseutvikling	7
Uavhengighet og kvalitetskontroll	8
Retningslinjer for uavhengighet.....	8
Ekstern kvalitetskontroll	8
Intern kvalitetskontroll	9
Årets resultat og årsoppgjørdisposisjoner	9
Medlemmer i Revisjon Midt-Norge SA per 31.12.21:	9

ÅRSBERETNING

INNLEDNING

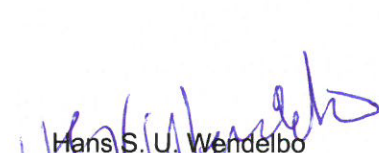
Revisorloven § 5a-2 pålegger revisjonsselskap som reviderer foretak av allmenn interesse å gi en åpenhetsrapport, hvor blant annet organisasjonsform og eierskap, styringsstruktur, interne kvalitetskontrollsystemer og enhetens etterutdanningspolitikk skal beskrives. Kommunalt eide revisjonsselskap omfattes ikke av revisorloven, og derfor ikke av kravet om åpenhetsrapport. Åpenhet er imidlertid en sentral del av offentlig sektor. Kommunal revisjon bør derfor være like åpen i sin rapportering som private selskaper. Vi har derfor innarbeidet de krav som stilles til åpenhetsrapporter i vår årsberetning, og håper dette i sum gir et godt innblikk i selskapet.

Vi er bedriftsmedlem i *Kontroll og tilsyn* (NKRF). NKRF er en yrkesfaglig interesseorganisasjon og et serviceorgan som er åpen for alle som arbeider med revisjon av eller kontroll med kommunal og fylkeskommunal virksomhet. NKRF har som visjon å være *på vakt for fellesskapets verdier*.

Revisjon Midt-Norge SA har vært gjennom store organisatoriske endringer de siste årene og er i dag Norges største interkommunale revisjonsselskap. Fem selskaper har fusjonert og blitt til ett. Dette har gitt oss flere kompetente medarbeidere og effektivisert tjenestene våre. Vi skal fortsette å utvikle oss til beste for våre eiere og kunder. Vi skal revidere og kontrollere, men vi skal også være en samarbeidspartner for å utvikle bedre styring og kontroll. Vår visjon er å *bidra til forbedring*.

Vi viser til vår hjemmeside for nærmere informasjon om vår virksomhet www.revisjonmidt norge.no

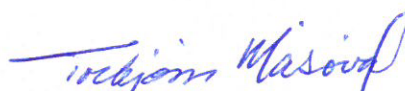
Stjørdal, 22 februar 2022

Hans S. U. Wendelbo
Styreleder

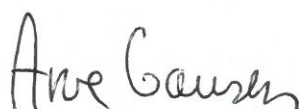

Elin R. Agdestein
Styremedlem

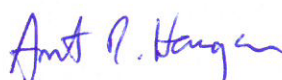

Anne Birgitte S. Skjet
Styremedlem

Odd Langvatn
Varamedlem

Torbjørn Måsøval
Styremedlem

Oddvar Fossum
Styremedlem

Arve Gausen
Styremedlem

Arnt R. Haugen
Daglig leder

SELSKAPETS FORMÅL, ORGANISASJON OG VIRKSOMHET

Revisjon Midt-Norge SA ble stiftet 28. august 2017 av 43 kommuner og Trøndelag fylkeskommune. Selskapet ble etablert etter en sammenslåing av selskapene Revisjon Midt-Norge IKS og KomRev Trøndelag IKS, og var i drift fra 1. januar 2018. Senere er Fosen kommunerevisjon, Ytre Helgeland kommunerevisjon og Revisjon Fjell IKS fusjonert inn i selskapet.

Selskapet har en desentralisert struktur med kontor i Orkanger, Oppdal, Trondheim, Namsos, Stjørdal, Brekstad, Brønnøysund, Sandnesjøen og Mosjøen, i tillegg til hovedkontoret på Steinkjer.

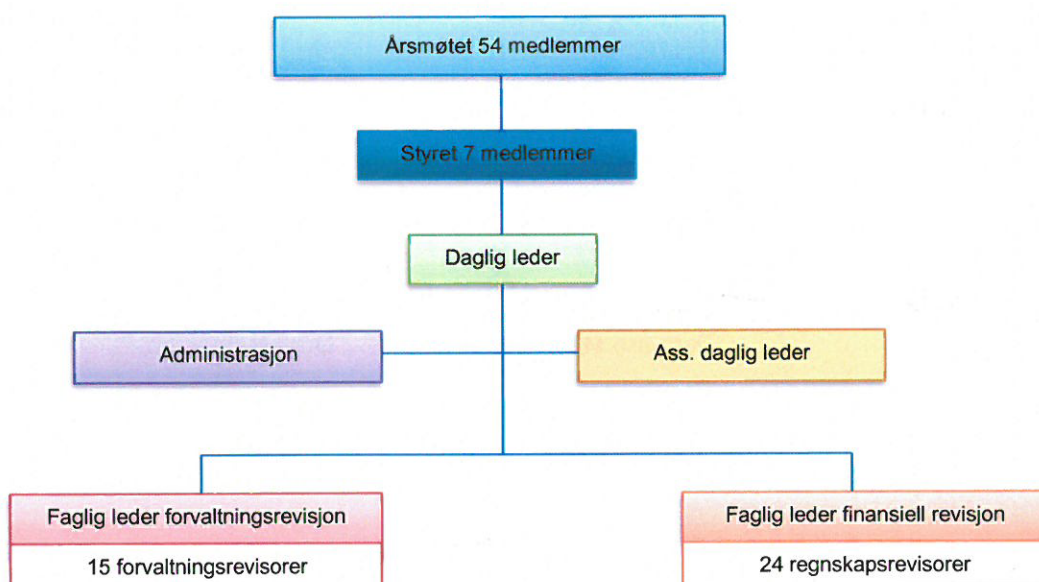
Revisjon Midt-Norge SA reviderer 54 kommuner og er med det Norges største revisjonsselskap når det gjelder revisjon av kommuner. Vi er et interkommunalt selskap og det første som er organisert som et samvirkeforetak. Selskapets vedtekter fastslår at det bare er kommuner og fylkeskommuner som kan bli medlemmer. Per 31.12.21 er det altså 54 medlemskommuner i selskapet.

Selskapets formål er å dekke deltakerkommunenes behov for revisjonstjenester. Selskapets hovedtjenester er regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. I tillegg leverer vi eierskapskontroller, rådgivning og andre tjenester, herunder bekreftelser og attestasjoner. Revisjonsarbeidet utføres i samsvar med vedtatte revisjonsstandards, som legger rammen for god (kommunal) revisjonsskikk.

Selskapet er medlem i Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift) og har en ytelsesbasert pensjonsordning i KLP.

ORGANISASJON

Selskapet er faglig organisert slik figuren nedenfor viser:

ÅRSMØTET

Årsmøtet er selskapets øverste organ, og består av 54 representanter valgt av medlemskommunene. Stian Brekkvassmo er leder og Gunn Iversen Stokke nestleder i årsmøtet.

I 2021 har det vært avholdt 2 årsmøter og behandlet 14 saker.

Medlemmenes stemmerett på årsmøtet følger av vedtektene i selskapet og baseres på omsetning med selskapet etter fastsatt modell.

Høsten 2019 vedtok årsmøtet selskapets strategi for perioden 2020-2023. Her fremgår det at vår visjon er; å bidra til forbedring. Våre verdier skal være; kompetent, framtidsrettet, åpen og pålitelig.

Strategi 2020-2023:

STYRET

Styret består av 6 personer valgt av årsmøtet og 1 person valgt av og blant de ansatte. I tillegg har de ansatte en observatør i styret. Styrets sammensetning etter gjennomført valg på årsmøtet i november 2021:

• Styreleder	Hans S.U. Wendelbo	Rørø
• Nestleder	Elin R. Agdestein	Steinkjer
• Styremedlem	Eva Lundemo Fosmo	Malvik
• Styremedlem	Anne Birgitte S. Sklet	Grong
• Styremedlem	Torbjørn Måsøval	Frøya
• Styremedlem	Oddvar Fossum	Bindal
• Ansattes repr.	Arve Gausen	
• Vara i numerisk rekkefølge:		
• Odd Langvatn		Vefsn
• Trude Holm		Verdal
• John Lernes		Orkland
• Liv Darell		Indre Fosen

Daglig leder Arnt R. Haugan er sekretær og saksutreder for styret.

I 2021 har styret hatt 7 møter og behandlet 53 saker.

TJENESTER OG PRODUKSJON

Selskapet har en stor og omfattende produksjon. I tillegg til å levere revisjon til de kommuner og fylkeskommuner som har medlemskap i foretaket, kan vi selge tjenester til andre rettssubjekter som

eies helt eller delvis av ett eller flere av medlemmene, eller til andre, så lenge omsetningen av andre oppdrag ikke overstiger 20 % av den totale omsetningen.

I 2021 har selskapet avgitt 297 revisjonsberetninger, 36 forvaltningsrevisjonsrapporter, 9 rapporter om eierskapskontroll i selskap og 5 andre undersøkelser.

Vi har også arrangert faglig temadag for økonomimedarbeidere i alle eierkommunene våre. Dette er gjort med egne medarbeidere som forelesere. Det var godt oppmøte på den digitale samlingen med ca 120 deltakere.

Selskapet har i 2021 fortsatt arbeidet mye med implementering av ny organisasjon, administrative systemer og rutiner. Det er satset på digitalisering av administrative systemer, og tjenestene er i all hovedsak skybaserte. Det er også utviklet en felles Sharepoint plattform som gir ansatte enkel tilgang til selskapets arbeidsverktøy, områder, innhold og nyheter, uansett hvor de fysisk er lokalisert. Dette er viktig i et selskap med mange kontorlokasjoner, men har også vist seg å være viktig for å kunne bruke hjemmekontor på en effektiv måte under Covid-19 pandemien.

Vi er opptatt av å ta i bruk nye digitale verktøy til beste for våre egne ansatte og våre kunder. I 2021 har vi startet et arbeid med en helt ny løsning for vår hjemmeside.

Selskapet har blant annet gjennomført et prosjekt, sammen med Atea AS, for å se på hvordan digitalisering og teknologiske løsninger kan utvikle det faglige arbeidet vårt mot kommunene. Dette er en videreføring av et forprosjekt som ble gjennomført i 2019.

Revisjon Midt-Norge SA har et strategisk og faglig samarbeid med KomRev Nord IKS gjennom en samarbeidsavtale. KomRev Nord IKS reviderer 40 kommuner og har 45 ansatte.

Utfordringer med Covid-19, og samfunnets håndtering av denne situasjonen, har også i 2021 preget Revisjon Midt-Norge SA. Det er i hovedsak likevel slik at vi i stor grad har vært i stand til å utføre det arbeidet vi skal. Vi hadde allerede etablerte skyløsninger og tatt i bruk Teams i det daglige arbeidet før situasjonen med Covid-19 inntraff.

Selskapet har i 2021 blitt sertifisert som Miljøfyrtårn. Dette er i tråd med selskapets strategi for 2020-2023, om å ta samfunnsansvar.

LIKESTILLING, MILJØ OG KOMPETANSE

ANSATTE OG LIKESTILLING

Selskapet har 43 ansatte pr. 31.12.21. Dette fordeler seg på 30 kvinner og 13 menn. Selskapets ledergruppe består av 2 menn og 2 kvinner. Det er ikke gjennomført eller planlagt spesielle tiltak når det gjelder likestilling.

ARBEIDSMILJØ - SYKEFRAVÆR

Sykefraværet var i 2021 på 6,5 % (2020 på 5,6 %). Sykefravær med legeerklæring utgjør hovedtyngden av fraværet og av dette fraværet er langtidsfravær klart størst. Langtidsfravær er relatert til 2-3 ansatte. En ansatt som er 100% sykemeldt utgjør 2,4 % sykefravær for selskapet. Det er imidlertid en økning av korttidsfravær og egenmeldinger i andre halvdel av året. Selskapet har en avtale med Friskgården Stod AS om bedriftshelsetjeneste.

Selskapet har årlige møter med representanter fra bedriftshelsetjenesten (Friskgården), verneombud i selskapet, tillitsvalgte og ledelsen. På disse møtene er temaet arbeidsmiljø og planlegging av

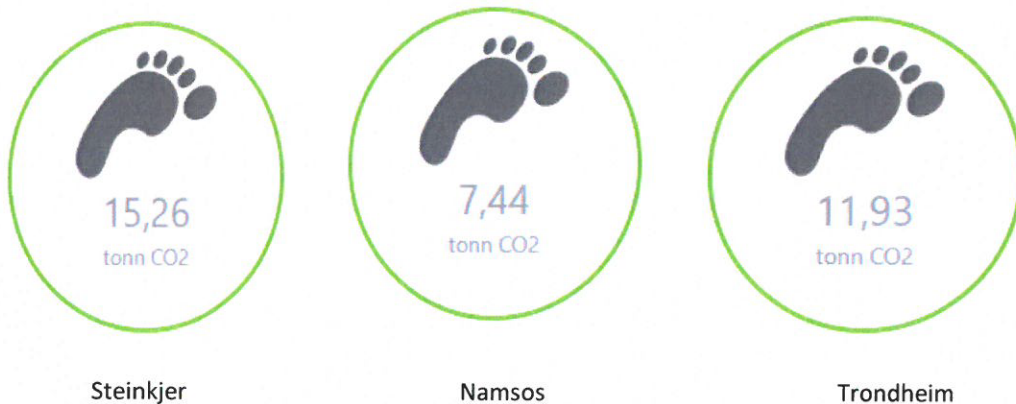
aktiviteten for det kommende året. Selskapet har etablert et partssammensatt utvalg. Utvalget hadde 4 møter i 2021.

Det ble i 2021 gjennomført en større arbeidsmiljøkartlegging i selskapet i regi av bedriftshelsetjenesten. Resultatene fra denne kartleggingen viser at det er en høy grad av trivsel blant de ansatte, sterkt samhold mellom kolleger og godt psykososialt arbeidsmiljø. Det er også høy score på jobbensgjensjement og ansvarlige medarbeidere. Forrige arbeidsmiljøundersøkelse var i 2019. Verneombudet har gjort en kartlegging av medarbeidernes opplevelse av Covid-19 situasjonen og selskapets håndtering av denne.

KLIMAREGNSKAP

Selskapet driver i liten grad virksomhet som forurensar det ytre miljø.

Gjennom å være Miljøfyrtårn arbeider selskapet aktivt for å bidra til en positiv utvikling for miljøet. Det utarbeides årlig en klima – og miljørapport.

I henhold til sertifiseringen har Revisjon Midt-Norge SA tre virksomheter. Dette er kontorene i Steinkjer, Namsos og Trondheim. Den prosentvise fordelingen av CO2-utslipp viser at det er transport som i all hovedsak er kilden til det utslippet vi er ansvarlig for. Revisjon Midt-Norge SA har en reisepolicy som sikrer at miljøaspektet ivaretas i forbindelse med reiser. Rapporten viser at vi har mindre avfall enn andre i bransjen og vi bruker mindre energi enn andre i bransjen. Vi har kildesortering, og et system for å følge opp energiforbruket. Siste tilgjengelige klima- og miljørapport (2020) viser en reduksjon av samlet CO2-utslipp.

KOMPETANSEUTVIKLING

Revisjon Midt-Norge SA leverer tjenester som krever høy kompetanse. Vedlikehold og videreutvikling av kompetanse er derfor høyt prioritert. De fleste av selskapets ansatte har høyere utdanning innen økonomi, regnskap, revisjon, statsvitenskap, samfunnsøkonomi, juss m.v. Vedlikehold av kompetanse skjer gjennom deltakelse på kurs og konferanser samt deltakelse i faglige nettverk, mens videreutvikling skjer gjennom deltakelse på studier og etterutdanning. Selskapet er positiv til etterutdanning og støtter dette aktivt med studiepermisjoner og økonomisk støtte.

Ansatte som utøver rollen som revisor skal delta i en obligatorisk etter- og videreutdanning. For oppdragsansvarlige revisorer betyr dette fagrettede kurs på minimum 120 timer over 3 år, og revisormedarbeidere minimum 63 timer over 3 år. Dette er gjeldende fra 01.01.21 med innføring av ny revisorlov.

Vi avholder også egne interne kurs og møter om aktuelle tema. Det er i 2021 eksempelvis avholdt interne kurs i forhold til presentasjonsteknikk og klart språk. Selskapet har i 2021 avholdt tre interne

samlinger for alle ansatte, med både administrative og faglige tema. To av samlingene er gjennomført digitalt.

Revisjon Midt-Norge SA er sentral i den faglige utviklingen av offentlig revisjon i Norge. Vi har i 2021 hatt ledervervet i følgende NKRF komiteer; Forvaltningsrevisjonskomiteen, og Regnskapskomiteen. Vi har også et medlem i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Selskapet har i 2021 videreført et godt samarbeid med NTNU, henholdsvis Institutt for sosiologi og statsvitenskap (ISS) og Handelshøgskolen. Dette innenfor både forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon. Dette betyr faglig samarbeid, praksisplasser for studenter, samt å bidra med forelesninger ved behov. Det er etablert en formell avtale mellom ISS, Trondheim kommunerevisjon og Revisjon Midt-Norge SA. Selskapet har også stilt seg til rådighet som case for to masterstudenter ved NTNU, som skriver om kunnskapsdeling mellom medarbeidere.

UAVHENGIGHET OG KVALITETSKONTROLL

Revisjonsordningen i kommuner og fylkeskommuner reguleres av Kommuneloven § 24-1. Uavhengighet i forhold til oppdragsgiver er grunnleggende for tilliten til revisors arbeid og revisors rapportering. Kravene til revisors uavhengighet er regulert i Kommunelovens § 24-4 og Forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Bestemmelsen fastslår at den som skal ivareta revisjon- og kontrolloppdrag ikke kan ha slik tilknytning til revidert eller kontrollert virksomhet, dens ansatte eller tillitspersoner, at den kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet. Tilsvarende krav stilles til revisors nærstående.

RETNINGSLINJER FOR UAVHENGIGHET

Ifølge Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19, skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Oppdragsansvarlige revisorer i selskapet har i denne sammenheng vurdert blant annet egen og nærståendes forhold til den reviderte virksomhet, og om det er utført andre funksjoner/tjenester som kan påvirke uavhengighet. Revisor for det enkelte oppdrag bekrefter skriftlig sin egen uavhengighet som arkiveres internt i selskapet.

EKSTERN KVALITETSKONTROLL

Selskapets medlemskap i NKRF innebærer at vi er underlagt den obligatoriske kvalitetskontrollordningen i forbundet. Ordningen skal sikre at alle medlemsbedrifter kontrolleres minst en gang hvert 5 år. Formålet er å sikre at bedriftsmedlemmene holder en høy faglig standard ved at de utøver revisjonsarbeidet i overensstemmelse med god kommunal revisjonsskikk.

Revisjon Midt-Norge SA ble kontrollert i 2021. Dette i form av to oppfølgingskontroller for henholdsvis Fosen kommunerevisjon og Revisjon Fjell IKS. Disse enhetene fusjonerte med Revisjon Midt-Norge SA i 2019 og 2020. Det ble i 2020 ikke utført kvalitetskontroll i regi av NKRF pga Covid-19 situasjonen. Begge kontrollene gjaldt regnskapsrevisjon og selskapet fikk godkjent som resultat. Vedtakene i kontrollene er inndelt i resultatene godkjent eller ikke godkjent.

INTERN KVALITETSKONTROLL

Selskapet har utviklet et internt kvalitetskontrollsystem som skal sikre at alle ledd i selskapet utfører sine oppgaver i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Kvalitetskontrollsystemet er utarbeidet på grunnlag av internasjonal standard for kvalitetskontroll – ISCQ1. Dette systemet omhandler lederansvaret for kvalitetssikring i revisjonsselskapet, operasjonelt ansvar for systemet, aksept og fortsettelse av klientforhold og enkeltoppdrag, menneskelige ressurser, gjennomføring av oppdrag og overvåkning.

Vi har også i vår samarbeidsavtale med KomRev Nord IKS en avtale om syklisk inspeksjon av minst ett av hverandres oppdrag. Dette som en del av vår interne kvalitetskontroll og gjelder både for forvaltningsrevisjon og finansiell revisjon. Dette er gjennomført i 2021 og resultatene er formidlet i organisasjonen for å bidra til læring.

Selskapet har utarbeidet egne etiske retningslinjer og varslingsrutiner.

ÅRETS RESULTAT OG ÅRSOPPGJØRSDISPOSISJONER

Årshjulet følger kalenderåret med klare knytninger til overordnet aktivitet. Styret behandler på hvert styremøte en økonomirapport, med estimert årsresultat.

Nærmere 80 % av selskapets utgifter er knyttet til lønn og sosiale utgifter. Økte pensjonskostnader er hovedforklaringen på ett større merforbruk enn budsjettert i 2021. Hovedsakelig som følge av et godt pensjonsoppgjør. Merforbruk i forhold til revidert budsjett for 2021 er om lag 2,7 millioner. Pandemien har videre hatt direkte innvirkning på vesentlige poster knyttet kurs og reisevirksomhet. For disse postene har det vært et mindreforbruk. Det har også vært høyere sykelønnsrefusjoner enn budsjettert, noe som er en konsekvens av økt sykefravær.

Selskapet har et negativt årsresultat på kr 5.195.218. Underskuddet foreslås dekket av disposisjonsfondet. Dette er i tråd med vedtatt økonomiplan og eiernes ønske om å bygge ned opptjent egenkapital. Opptjent egenkapital pr 31.12.2021 er kr 26.724.363, andelskapital er kr 3.435.000.

MEDLEMMER I REVISJON MIDT-NORGE SA PER 31.12.21:

Alstahaug kommune	Namsos kommune
Alvdal kommune	Namsskogan kommune
Bindal kommune	Nærøysund kommune
Brønnøy kommune	Oppdal kommune
Dønna kommune	Orkland kommune
Flatanger kommune	Os kommune
Folldal kommune	Osen kommune
Frosta kommune	Overhalla kommune
Frøya kommune	Rennebu kommune

Grane kommune

Grong kommune

Hattfjelldal kommune

Heim kommune

Herøy kommune

Hitra kommune

Holtålen kommune

Høylandet kommune

Inderøy kommune

Indre Fosen kommune

Leirfjord kommune

Leka kommune

Levanger kommune

Lierne kommune

Malvik kommune

Melhus kommune

Meråker kommune

Midtre Gauldal kommune

Røros kommune

Røyrvik kommune

Selbu kommune

Skaun kommune

Snåsa kommune

Steinkjer kommune

Stjørdal kommune

Sømna kommune

Tolga kommune

Træna kommune

Trøndelag fylkeskommune

Tydal kommune

Vefsn kommune

Vega kommune

Verdal kommune

Vevelstad kommune

Ørland kommune

Åfjord kommune

Postadresse: Brugata 2, 7715 STEINKJER
Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer
Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

30/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 22/190 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

20.09.2022

Saknr

31/22

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 22/190 - 4

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 20.09.2022, godkjennes.